

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

חג הסוכות תשפ"א

צו באקומען די און אנדערע ספרים און קונטרסים:

היכל הקודש וויליאמסבורג

Heichal Hakodesh
Williamsburg
27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
1-718-384-1652

היכל הקודש קרית ברסלב

ליבערטי
Heichal Hakodesh
Kiryas Breslev
181 Huschke Road
Liberty NY 12747

היכל הקודש קרית יואל

Heichal Hakodesh
Kiryas Joel
8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
1-845-243-0563

היכל הקודש קרית יואל

Heichal Hakodesh
Kiryas Joel
8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
1-845-467-5299

היכל הקודש מאנסי

Heichal Hakodesh
Monsey
32 Dolson Road
Monsey NY 10952
1-347-733-7551

היכל הקודש בארא פארק

Heichal Hakodesh
Boro Park
1011 41 Street
Brooklyn NY 11219
1-718-384-1652

Visit Our Web Site:

www.BreslevCenter.com

צו הערן די הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א רופט:

חיוזק פאר די

אידישע שטוב

212-444-9169

קול

ברסלב

212-444-9191

חיוזק יומי

צו באקומען די חיוזק יומי

טעלעפאון מעסידזשינג

347-630-2876

אימעיל

chizikyomi@gmail.com

עירובין. פרק חמישי – כיצד מעברין דף דף עמוד א – מתוך מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" קפא רש"י

1 פת קיבר – שמררהו בלעז. תמי וברתי – לא ממעלה, כך שמעתי. ונראה בעיני: תומי
2 וברתי מעלי, והכי תניא (בבא קמא פבא.) משה דברים נאמרו בשום משביע, משדוך,
3 ומתעלה ופנימ, ומרבה את הורע, דהורג בינה שבמעים. וברישין נמי תניא בכרבת (מדב.)
4 דרפק לבני מעים. שום וירק – אני שמעתי לגנאי. ואני אומר: לשבת. עליון – קשיין.
5 אמרות – פין. אמרות חמשה – בימות חמשה

6 ופין, שמענינא את הנהך. בימות הששום קשיין,
7 מוקינן – מפני הטרות. כי בירי ובי גרש – שתי
8 עיניהו, ויש בין זו לזו מעלות ומרורות, והן
9 מולחיא. אוקינן – חוקינן. בריכות של עולם
10 – לדבריהם ואולי. נותן צפניה לצפון עולם
11 הדרומה וצפון עולם – ואיך באלכסון של
12 עולם. וסמיכין – אם עולם רודע לבטון פסון
13 אדם. עולה בצפון ועוקב בדרום – מנולח וק.
14 אם אינו יודע לרבעה בריכות של עולם – שאינו
15 מוכיר מנולח הלל. התענה כמין התקופה –
16 לפי הילוך סיבוב חמשה ניכר איזו רוח דרומית
17 ואיזו רוח צפונית. המה יוצאה ביום ארץ –
18 אותו רוח שאהר רואה שחמה יוצאה ביום
19 ארץ כן בין תקופת המה יוצאה בעידי הארץ
20 ושוקעת באותו רוח עצמו בעידי הארץ. והו פני
21 צפון – לפי שהחמה לעולם ביום ממרח
22 לדרום מהלכת. כדאמר קרא (הקלח' א): "הולך
23 אל דרום", הליכת החמה ביום היא. אבל
24 בלילה אינו הולך. אלא סובב מחזק לכיפה
25 וביום הארץ עומדת בקרן מרודית צפונית
26 ומתלכת מרחק מרחק מן מערב. ושוקעת בעין
27 צפונית מערבית, ובלילה סובבת פני צפון.
28 ולמחרת היום קצת מעט אינה יוצאה בקרן.
29 אלא נמשכת מן הקרן למרחק מעט, ויוצאה,
30 ובערב שוקעת תחת המערב. משון מן הקרן
31 מעט. ובלילה סובבת אותו מעט וכל הצפון,
32 ומעט ממרחק יותר מאל של אמש. וכן בכל יום.
33 כד שיוצאה תקופת תשרי באמצע תשרי ושוקעת
34 בשקעת באמצע המערב. לפיכך היום הילילה
35 שוק. ועינין בכל יום נמשכת לצד דרום ויוצאה
36 ובשקיעתה נמשכת לצד דרום ושוקעת עד
37 שיוצאה מן תקופת טבת בקרן מרודית
38 הדרומית, ומתלכת דרום לבדו ושוקעת בקרן
39 מערבית דרומית, והיינו דקאמר: חמה יוצאה
40 ביום קצר ושוקעת ביום קצר – והו דרום –
41 פני מרחק ומערב עקמיים מהלכת – ביום.
42 בימים הארוכין. פעמיים מסבכתן בלילה בימי
43 תקופת טבת. ליתניהו להני כללי – דאמרן לעיל
44 חמה יוצאה מן ארץ כן או בתחלה ויוצא
45 בתחלה הילילה כו'. לפי שהמאורות נתלו
46 בתחלת ליל רביעי בשבת ובחודש ניסן, ומת
47 החמה שלש מאות ששים וחמשה ימים ושש
48 שעות, חשוב אותן כולם כשביעי – ויבאר יודן ביה ורביעי. נמצאת תקופת ניסן בשנה הבאה בחצי ליל תמישי, לשנה השלישית בתחלת יום שישי ובשנה הרביעית בחצי יום
49 שבת, וכן לעולם ים רביעי בין תקופת שנה הבאה, ולעולם הן כלות באחת הן הרביעית הלילה. ואין תקופת תמוז נופלת אלא באחת המזגה או בשבעת המזגה או
50 בימים או בלילה – ובשקיעתה ניסן נופלת בתחלת היום אהה של תמוז בשבעה ומזגה ביום. ובתקופת ניסן בחצי היום – של תמוז באחד המזגה בלילה, לפי ששבע שעות
51 תמוז ש בין תקופת התקופה. שבאחר יום שזו נפלת זו נופלת. אלא נמשכת להלן משעה נופלה זו שבע שעות ומזגה. שולן שעות לארבעת התקופות, והיינו יום רביעי
52 ולפי זה החשבון אותה של תשרי נופלת או בשלשה או בתשעה אם נפלה תקופת תמוז באחד המזגה – של תשרי נפלת בתשעה ואם של תמוז בשבעה ומזגה – של תשרי
53 בשלשה, כן כולם. והו סיון אוזי טאדי'. ובתקופת ניסן באחד של תמוז בשבעה ומזגה, ושל תשרי בשלשה ושל טבת בעשרה ומזגה. ושנה שיהי של ניסן בחצי היום. והיינו
54 שש שעות של תמוז באחד המזגה, ושש שעות של תשעה ושל טבת בארבעת המזגה ביום. ואין בין תקופת תלפיה כו'. כדפרישית. חשוב תשעה ויהי של כולן בתקופת המימות
55 הן, ושבע שעות ומזגה היא נמשכת וארוכה, שמי התקופות כך כל תשעים ואחד יום ושבע שעות ומזגה הם. שיהן רביעי של שלש מאות ששים וחמשה ורביעי. ואין תקופת מימכת
56 מסיבתה אלא יצי שעה – סיון לחצי אור' ניח ואו' טו' שיהי ששעות כלא שנה צמחין' הוא סידורן והילוכן. תחלת ליל אחד בשבת ממשש כוכב ואחריו כוכב אחריו שבת,
57 דקד, מאדים, חמה, נוגה, הרי שש שעות. וחוררים הילילה, נמצא שעה ראשונה ליום אחד בשבת – חמה, ואחריו נוגה ועוד כלא שנה צמחין'. תמצא כוכב אחרון ראשונה של
58 ימות והשבת ח'מ' כוכב שלם. ימים וסמיני שעות ראשונה של כל לילי השבוע כבועק שלם ח'מ' והי כסתי וטלי' דרופאו וכי' צדקה לברכה פרישו הימים ספסר המכונים שלו למת
59 נסדרו ההוכבים בענין זה. וכיון דאין בין תקופת התקופה אלא שבע שעות ומזגה, נמצא שאם נפלה תקופת ניסן בתחלה כוכב, תקופת תמוז יפול בחצי כוכב, תשרי בראש לבנה,
60 שבת בחצי לבנה. וכן כולם, כשיוצאה שבע שעות ומזגה ארץ נפילתה של הן, תגיע לאותה שעה עצמה. אלא שנמשכת חצי שעה לאחריה. והני מילי דאיתלילי – מולד לבנה של
ניסן או של טבת בשעת לבנה, או בשעת ח'ג.

1 כמין בעלין כאן באמרות כאן בימות החמה כאן בימות הגשמים – פרישו הקורטוס. דעלין
2 קשיין, ואמרות יפין. אמרות שרשיין, בימות החמה יפין שמענינן הנהך. בימות הגשמים
3 קשיין. משמע לפירוש דעלין לעולם אקרי, ואפילו אמרות אין יפין אלא בימות החמה.
4 ותמי: דברקא קמא דעברת ודה (א.א.) אמר גבי אנטוניוס ורבי שלום פסקי מעל שלחמא לא
5 צפון הן חרות לא בימות החמה לא בימות
6 הגשמים ונראה לפרש: נאכאן בימות החמה ובאן
7 בימות הגשמים – כלומר, עליון ואמרות חו מעלי
8 בימות החמה, וח'מ' מעלי בימות הגשמים. ואת
9 ספריים דרסי: ואיבעית אימא דהא ודה בעלין אבל
10 באמרות לעולם מעלו.

11 ואין בין תקופת תמוז אלא תשעים ואחד יום
12 ושבע שעות ומזגה – וקשה לרבינו יחזקאי
13 דאם יש לעולם בין ביום קצר ובין ביום ארוך
14 שתיים עשרה שעות ביום ושתיים עשרה שעות
15 בלילה, אם כן אין התקופות שוות, ולעולם הארת
16 ארוכה ממרחקו. שאם תפול תקופת ניסן בתחלת
17 ליל רביעי – תפול תקופת תמוז בשבע שעות
18 ומזגה בלילה תקופת תשרי בשלש שעות ביום,
19 דהי' במקום שבע שעות ומזגה הקטנה כסביל
20 תמוז שלא נפלה תקופת תמוז בתחלת לילה או
21 שמלפין לה תשעים ואחד יום ושבע שעות
22 ומזגה בלילי תשרי כן בנינו, והו בשבע
23 ומזגה בשסוף תקופת ניסן העדפות על תשעים
24 ואחד ודו קצרות ובתקופת תמוז ודו בנינו, ואם
25 נאמר שהשעות לעולם שוות וביום ארוך ובלילה
26 ארוך ששונה עשרה שעות ובלילה קצר שוה
27 להפך – לא משכחת דא דאמרת אין תקופת ניסן
28 נפלת אלא כן אין תקופת תמוז נופלת אלא כן
29 ואין שארי התקופות יפול, וגם לא משכחת דא
30 דאמרין פפרי "מספיקן שפין" (שבת קכ"ט).
31 דבתלמא שבחבא ובנועלי שבחא קאי מאדים
32 בוגי, ובשאר יומי לא קאי. ולפי זה משכחת לה
33 נמי דבשאר יומי קאי, ובחא לא קאי.
פלגא

1 צפונות ושקעה בקרן מערבית צפונות, ולא יצאה חמה מקרן מזרחית דרומית ושקעה בקרן
2 מערבית דרומית. אמר שמואל: אין תקופת ניסן נופלת אלא בארבעה רבעי היום, או בתחלת
3 היום, או בתחלת הילילה, או בחצי היום, או בחצי הילילה. ואין תקופת תמוז נופלת אלא
4 או באחת ומחציה, או בשבע ומחצה, בין ביום ובין בלילה. ואין תקופת תשרי נופלת אלא
5 או בשלש שעות, או בתשע שעות, בין ביום ובין בלילה. ואין תקופת טבת נופלת אלא
6 או בארבע ומחציה, או בעשר ומחצה, בין ביום ובין בלילה. ואין בין תקופת לתקופה אלא
7 תשעים ואחד יום ושבע שעות ומחצה. ואין תקופה מושבת מהבדלה אלא חצי שעה. ואמר
8 שמואל: אין בין תקופת ניסן שנופלת בצדק שאינה מושבת את האילנות, ואין לך תקופת
9 מבת שנופלת בצדק שאינה מבישת את הדוגעים, והוא דאיתלילי לבנה או בלבנה או בצדק,
10 חנו

1 פלגא הוי – פירוש: מגרש התחומין הוי פלגא התחומין, ולא רצה להקדק ולהקשות
2 דמגרש התחומין הקדרות כן רבוי הוי מתחומין הקדרות, משום דפעמים הוי הילתא
3 או רביע או חומש מן התחומין ומן הקדרות, לפי מה שהעיר גי' נרדא לא אקטנה.

4 **משבחת** לה במתא – הקשה השר מקרי: משבחת לה מגרש רביע התחומין
5 ומתא במתא דהוי משבחת אלפים

6 על שמונת אלפים ומגרש הוי שלושים ושש
7 התחומין והקרות ומתא הוי מקום דארבע פעמים
8 אלה על אלה ויש לומר: דערי מקלט אגין
9 גודלים כל כך, כדאמר בגמרא "אלו חן הגלידן
10 (מכתיב ד' א. י.) שים הללו אין עשין אותם לא
11 גודלות וליא אקטנה. ומושיע הדר רביעי ימאח
12 אמור: שבתרין האמת. והשתא קא שמינע לך
13 דמגרש אינו מרובע כדמסיק. ולרבינא קא
14 משמע לך דאין מגרש כלהיה. ולרב איש דאין
15 מגרש שלש מאות, אבל כהנייה. ונא לא היה
16 שמינע ממך שום חידוש.

17 **במה** מרובע יתר על הגנול רביע – ואמר

18 רביעי ימאח דהא רביע – בין בהיקף בין

19 בגוף הקרקע. כדאמר רבא נמצא מגרש רביעי. וכן

20 משמע יבוי מי שעשה שלמה (עירובין ד'ב). ועל

21 ההיקף שי' להודיח בהדיא כדפרש הקונטרס.

22 דכל שברוח טפה שי' בהיקפו שלשה ספחים.

23 ובמה מרובע שי' בהיקפו ארבעה ספחים. וכן

24 הקרקע שבפנים שי' להודיח נמי, שאם תקף טפה

25 עגול נסוב בחומין דקין עד הקודקה האמצעית

26 שלבעגלי, ותחתון מן הקודקה לפניה כל המצעת

27 שלשה ותפסום, יהיה העגולין ארוך שלשה

28 ספחים והארזים מקצתיהם והולכים עד הקודקה

29 שהוא חצי טפה מן החצי העליון. תחתון שוב כל

30 התחומין לשנים ושים הארוך כן הקצב – נמצא

31 הרבוע אורכו טפה חצי ורחבו חצי טפה. והיינו

32 שלש תיבותי של חצי טפה על חצי טפה. ובספח

33 מרובע שי' ארבעה חלקים של חצי טפה על חצי

34 טפה.

35 **אבי** אמר משבחת – ואם תאמר: לפי מה

36 דמוקי לה לקמן במתא עגולה קשה

37 התחומין ארוך שני פנים שמונת חמית, ולא הוי

38 מגרש רביע משהו ויש לומר: דלא קאמר מגרש

39 רביע אלא מתחומין שבתוך לרביעו העיר.

מאי

1 הטרבע עיר – עגולה. עושין לה כמין פבלא מרובעת – לקמן מוקף לה במתא דהתיא
2 תרי אלפי אתרי אלפי בעיגולה. כשנשתא מוסוף ריבוע עליה דהו דהא כמין טבלא
3 מרובעת ארובה כדחובה ותחומיה כמין טבלא מרובעת – אורכן כרובן, רחבן למדת
4 העיר עד פני תחומיה שהיא אלפים, וכן אורכן לחלקן מן העיר אלפים. והיינו דקאמר חז"ל

5 ומרובע את התחומין, כלומר: חזר ומודד לה

6 תחומיה, ועל כרחק מרובעת הן, וכשהוא מודד

7 – תחומי העיר לארזו שריבעה, לא ימודד

8 מאמצע ארץ וזית של עיר כנגדו באלכסון

9 אלפים לכל קרן וקרן למתוח חוט מתחתון כן הוה

10 לתחום כן הוה. **מפי** שפספסי את הוויית –

11 לכל קרן וקרן מפסיד מה שאכנסו על אלפים

12 על אלפים עתד על ריבוע, ובשומחתו הוויט לא

13 תמצא באורך התחומין מן העיר והלאה לכל

14 עד אלא אלק ומתאים עשרים ושמונה אמות.

15 כיצד? תן תחומין של אלק ומתאים עשרים

16 ושמונה ארוך לכל עד נמצא העיר ארוך

17 לתת טבלא של אלק ומתאים עשרים ושמונה

18 על אלק ומתאים עשרים ושמונה לכל קרן

19 למלאת פמיתן של ארוך ריבוע. שיהו

20 התחומין מרובעין, שהרי ריבוע פיאות לכל

21 שותביו שבת. ותמצא באכנסו של טבלא כמין

22 כנגד אלכסון קרן העיר אלפים, וקיימא לן כל

23 אמתא ריבועו אמתא חותרי חמישי באכנסוה.

24 טבלא של אלק וארבע אמות עשרים ושמונה

25 עלה אלק וארבע אמות עשרים ושמונה אלכסון

26 שלה עתד אלפים עשרים אמות המשום ששה

27 וחמשין, שהן חמש אמות עשרים שתיים אמה

28 פות ארבעה וחמשין. **גם** על אלק וארבע

29 אמות עשרים ושמונה – הרי אלפים. נמצא

30 בשמודתו מאמצעין קרן העיר באלכסון אלפים –

31 קיצרת את התחום, ואינן אלא אלק וארבע

32 אמות עשרים ושמונה. **וכל** כך למד – מפני

33 שהקפדת את הוויית, שהיית צריך למודד

34 אלפים ואלכסון מאמצע קרן העיר, ולמתח

35 חוט ארוך כן מתחום קרן לתחום קרן, ותמצא מן

36 החוט ועליו על פני כל העיר לכל עד אלפים

37 אמה. כיצד? תן אלפים חתום כנגד העיר

38 לארבע רוחותיה, ותמצא פימת אלפים על

39 אלפים לכל קרן, ועינין אתה צריך למתוח חוט

40 כמין גאם להשוות תחומי הקדרות לתחומי

41 העיר, ותמצא לכל קרן טבלא של אלפים על

42 אלפים, ומכון אלכסוה כנגד אלכסון קרן העיר. ומזה אלכסוה – אלפים ותלמוד תורה אמה, שכן עלה חשבון ארבעת אלפים תחומין לשמונה אמות אמה. לפיכך, הבא למודד

43 תחומי העיר מבאי טבלא – וראה כאילו הבאי טבלא שהיא אלפים על אלפים, ומניחה כנגד העיר באלכסון, אלכסון של טבלא כנגד העיר באלכסון של קרן, כלומר: מודד אלפים ושמונה

44 אמות כנגד אלכסון, ואחר כך מוחת חוט מתחתון קרן לתחום קרן. **נמצא** העיר משתברת. **במה** שרבעונה ארבע אמות אמה לכל קרן וקרן, כשבושחתה עגולה לא היה לה

45 אלכסון, ועכשיו שריבעונה נתנו לה אלכסון, והוצא דרך הקרן משתבר ארבע אמות אמה לקרן זו, וארבע אמות אמה לקרן זו. **נמצא** תחומי הקדרות משתברין – במה שנתנו

46 טבלא באכנסון כנגד הקרן, שמונה אמות לכל קרן. **צא** מזה – סביב העיר אלק אמה למגרש, שאין נטעין ולא הווינין שם, אלא מניחו חוט למי העיר, כדבריהם רוחו קריאה. **נמצא**

47 מגרש רביעי – לקמן מפרשי. והשאר – שאר התחום שדות ובתים ורוח לתחום לא היה להן כלום. מנתי מיל' – דמגרש אלק אמה. קרן העיר וגי' – רישא דקרא ארבעה הערים

48 אשר תתנו'. **באי** ר' – שם התאיש. משוחאזה – חצותן חתום העיר. תחומין כמין חמי – שש עשרה רבועין של אלק על אלק יש בהן. כיצד? אלפים על אלפים על חלקם

49 שתי וערב – הרי ארבעה רבועין של אלק על אלק, וכן לכל רוח של עיר. קרנות כמה הוו – תחומי הקדרות של תחומין נמי שיתסר ניהו, שהרי לכל קרן יש טבלא של אלפים על

50 אלפים. כדפרשיש לעיל. **ול** – חצי מגרש. שמונה תחומין ארבע רבועות – דהא אמרת סבב את העיר אלהה. הרי לכל התחום אלפים על פני העיר בארוך וברוח אלק על חלקן

51 מן העיר. וכיון שנתן אלק בלישת מגרש לארבע רוחות. צריך אתה ליתן לכל קרן טבלא של אלק על אלק, את ארבעה מן הקרנות למגרש. ואל תריסר לצרור מגרש בולן אלק על

52 אלק. **נמצא** מגרש רביעי – שם התאיש. איתוי ארבעה רבועות שדי עליהו – תחתון חתום העיר. תחומין כמין חמי – שש עשרה רבועין של אלק על אלק יש בהן. כיצד? אלפים על אלק על חלקם

53 עיר התחומין והקרות. כמה מיועב ריהי על העגול רביעי **ול** ריבועא מתייה כ" – את השבת בעיר מרובעת. ועברת מגרש סביב נמי ריבועו. לפיכך עלה חשבון העיר ומגרשה ארבעת

54 אלפים על ארבעת אלפים מרובעין שהן שש עשרה רבועין של אלק על אלק ומזן שלשה חלקים למגרש. והיינו תריסר חלקק דרביעי לעיר. ונאן במתא עגולתא עסקין, כדבמוקמין

55 לקמן, ומכל מקום נאן מוסופין עליה לתת ללוויים ריבועא עמון. וקרנותיה ותחומין אלפים לכל רוח. הרי חלק הלוויים כן הביל ששת אלפים שתן תחתון רבועין של אלק על אלק

56 והעיר באמצעיתן עגולה אלפים, ומגרשה סביב לה אלק רוח. נמצאת עיר ומגרשה ארבעת אלפים על ארבעת אלפים עגולין, ואם היו ארבע על ארבע מרובעין – הוו שיתסר,

57 השתא דרגולין – **ול** ריבועא. וזו תריסר. ומזן שלשה חלקים למגרש הרביעי לעיר, דהוו להו תשעה מרגשין ותשעה מלחתין ושתי ריבועין ללוויים ריבועא הוו. **משבחת** לה נמי

58 **במתא** דהויא **אלפא** **באלפא** – ולא תחשוב העיר עליהן, אלא נמצא מגרש רביע אמתחומין והקרות קא. תחומין כמה הוו **הנמיא** – רבועין של אלק על אלק, שהרי תחום לכל עד

59 אלפים ארוך מן העיר ואלק רוח על פני העיר. ורביין דארוך התחומין משוכין אלפים לכל עד, אתה צריך למלאת פנים לכל קרן בטבלא אלפים על אלפים.

1 דל - לצורך מנרש גרמנע ארבע תרומות, שהרי אלף לכל צד להלן העיר ועל גבי העיר
2 אלף הוא הדיו במדת העיר, דהיי אלק על אלק מנרש לכל צד, וכן לקרנות - הא תמנאי.
3 כמה מרובע יתר כי - לפי שחשבתי בעיר מרובעת, הוצרתי על כדרך לתת מנרשיה
4 ברובעו סביב עולו לרובע עולו לשמורת אלפים, השוכת העיר עגולה ומנרשיה עגולין, והרי הן

5 שלשה אלפים על שלשה אלפים עגולין, ואילו
6 היו מרובעין והו שחשתי, שמהנה למנרש
7 ההשתייע לעיר. וכשיו שחבל עגול - נתבעט
8 רביע העיר רובעין המנרש, ופשו ליה שריא
9 מנרש ושיא מעשרים ארבע - היתנון ללוים
10 לבר ורביעה, דהיי שאף על פי שישו העיר
11 עגולה, ומנרשיה עגולין - כל מוקם לעלן
12 חלק הלוים ולענין חומי שבת וכו' מסיפק להם
13 רביע, ונתנון לה תרומין אלף רוחב למדה
14 העיר לכל צד, הארוך אלפים וקרתיוך
15 למלאת מרובעין אלפים על הקרנות, רבינא אמר - הכי
16 הכל המשה אלפים על המשה אלפים מרובעין,
17 אלפים תוחם לכאן ולכאן, והעיר אלף ביניהם.
18 דהוה ליה תרומין תמנאי, וקרנות שיתר, נמצא
19 מנרש שש, ומנרש הקרנות, רבינא אמר -

20 לעולם כדמיערקא מנחא מרובעתא, ובתרי
21 אלפי אתרי אלפי דהוה ליה תרומין שיתר
22 וקרנות שיתר, ומנרש מנייה תרית, ומאי
23 רביע דקני - בתרומין דקאמר. נמצא מנרש
24 התרומין רביע התרומין, וקרנות המנרש
25 תרומתן תמנאי, כדאמרין מערקא, והוא
26 רביעא דתחתן תרוך, רב אש - נמי מרובעין
27 מוקד לה מנחא מרובעתא, דהיי אלפי אתרי
28 אלפי. ומאי נמצא מנרש רביע דקני -

29 קאמר, מנרש קרנות דהו רביע דקרנות,
30 דשיחש דקרנות הו רביע המנרש, והא סביב
31 כתיב - בקרא, בני מנרש, ותנא כי דרשא דקרא
32 נקט ותנא, למנרש אחרנאי, רב אשי סבירא ליה
33 דאן נתנון שש אלף לקרנות אלף על
34 אלף, הלכך, לעולם בין העיר גדולה בין העיר
35 קטנה ששט שלה רביע, ועלפולס הקרנות
36 שיתר מנרש שש, והא איכא מורשא
37 דקרנות - למאי דארמין למה בעול אלף סביב לה
38 כי דמדריגין מנרש בעינאלא, וקשיא ליה לרב
39 חובבאי, כיון דתיבא מרבע את העיר - הרי היא
40 מרובעת, וכי ירבה מנרש בעינאל אלף סביב לה

41 - נמצאו קרנות העיר אכולין בתוך המנרש,
42 ואין כנגד הקרנות אלף מנרש, כמנחא עינוליא
43 - דלית לה מורשא דקרנותא, אימור ארבעין
44 חויה בעינאל, ומרבעא - רביע דלדחסיף לה
45 תרומין, בין לחילוק שבת בין לענין תנתת לוים.
46 אבל רביע דהו לא מרובענא, כלום דרספת
47 בתים דהתפת ריבואי, מיעוטו את נה המנרש,
48 הני שמונה מאות - בתמיה דקתני לעיל נמצאו
49 תרומין משתכרין שש ותנחנא סבלא באלכסן
50 שמונה מאות אימור, והוא אף ערוך באלכסן

51 אלפי מנרש הרבוע, דבר עול אין לו אלכסון, והמורבע יש לו אלכסון, וכמה מרובע יותר על העגול - רביע, ורביעא עינולא עינולא מלבר, שהוה חלק שש ומלג, ויהי שית מאה
52 וישתין ושבע נבי תילתא דאמתא הוו - דהיינו תילתא דאלפים, הני פילי - הוא רביעי יותר עליו ותו לא - הני מילי בעינאל דנפיק מגו ריבוע, כי אמרין רביע - הני מילי בעלמא,
53 כל דיבא דאריי בעינול העשה מתוך המרובע, או הריבוע יותר על העגול שאנו עוסקין במדת החלל כולו כמה נשכר כל החלל בתוספת בו כל התיקוין בין בחללו - לא לשכר אלף
54 והני שריי עיר עלולה אלפים, הקפה שש אלפים, כולפין בפרק קמא (ו.ד.) מיוק שלשים באמה איתו ויהי עיר מרובעת הויקפם שמונת אלפים, וכו' למדת חללא, אם
55 באת לחלק התוספת לפי חשבון לכל העיר - לא רבתה המדה על מה שבתחלה אלא רביע, דהכי קם ליה לרבנן שהמורבע יותר על העגול רביע, אבל במילכסונא - כלומר אבל
56 כאן שאנו עוסקין ליעד כמה ניתוסף היקול האלכסון שביבול רבוע זה שהוספו - איכא פני מרביעי, לפי שכל הרבוע הזה שהוספת נתנו לקרנותיה, ולא נשמתר בו אמצעי העיר
57 כלום, שמתחלה אלפים נתנושין מרובעין אלפים, והשכר הזה רובו לחודן של קרנות ומיעוטו לסמוך בין מנאן ומנאן, לפי האלכסון יותר על הרבוע, **משננה** נתנוני קרפה לעיר - כשבת

58 למעוד התרומין אין תדומה, אלף אחרוך שבעים אמה ושישים אמה חוצה למעוד, **מחא** ארבעים ואחת ושלשים אמה - היינו שתי קרפיות, לחות אחת -
59 היוציא ללכת דרך חברתה חוצה לה מודד מחמתה חברתה ואילן, וכן שלשה כפיים המשולשין - מפרש בגמרא, גמרא לת חוצה - קרפה.

1 **מאי** רביע רביע דתחומא - קסבר דאן מנרש לקרנות, ורבי אשי סביב דארבא דהו מנרש
2 אלף לקרנות ולא לתחומין, (ומה שפירש רש"י דרב אשי איירי במנחא דתרי אלפי -
3 לא נהירא, דבכל עיר בקרנות היו מנרש רביעין.)

4 **כל** אמתא ברביע אמתא תרי חומשי באלכסונא - אין תרומין מנאן, שאם החתוך
5 סבלא על עשר על עשר שתי עשר, יהו הדו ארבע
6 סבלאות על חמש על חמש, ועשר רביע בפנים
7 שלוך באלכסון על ארבע סבלאות, תמצא
8 ברביעו תפנימי ומשיש אמת על אמה, שחרי הוא
9 חציו ??????????שש היינון שהוא מאה, ואם אין
10 באלכסון על חמשה האלף כמו שעלה בחשבון
11 אמתא תרי חומשי באלכסונא - אז לא היה לו
12 לחיות ברביעו תפנימי אלף מאי טעמא אמת על
13 אמה, כיון שבע על שבע, והאלכסון ימיני של
14 רבוע תפנימי לא היה לו לחיות עשר, אלא אלף
15 רבוע וארבע חומשיין, אלף אי שבעת יותר מאמתא
16 תרי חומשי באלכסונא.

17 **רב** הונא אמר נתנוני קרפה לזו וקרפה לזו -
18 נראה לרבינו יגהך, דרוקא בשתי עירות
19 נתנוני קרפה לזו וקרפה לזו רלבנן, דכמו שלרבי
20 נמצא עיר דוקא דהא קרא קרשיש - הוא הדין
21 לרבנן דשתי עירות וקא, אבל עיר ובית אין
22 ונתנון להם שני קרפיות, אלא אף אתר הדין
23 שבעים אמה ושישים לעיר מתעברת לעיר, וכן
24 בית יש בת אתר הדין שבעים אמות ושישים לאותו
25 אף על שני עיר אחת - מילין לעשות גרוגנין כמו
26 שירצה, כדאמרן בבישין ספין (עירובין א"א,
27 איתור מברנשי לכי בנישאת דנדלא הדין תלמא
28 פסי, רב) מאי סמכותו בארבעין, כי נפק אחי
29 ליה מתוחתא דנמלעלן תוך שבעים אמה ושישים.

30 והשתא אתי שפיר דהא דבשמעתא דאמר ליה רב
31 ספירא לרבא בני הני אקטיספון ומשוחו לזו
32 תחומא מהאי גיסא דארדשיי - רב אפסאק
33 דיגלת דהוה טפי מנחא וארבעים ואחת אמת
34 ושלש, השתא מכחיר שלש ומאה וארבעים
35 ואחת אמה, דהיי עיר קרפית - שמוס דאריי
36 בשתי עירות, ונבי רבא נקט דאחתי ללא אמתהא
37 דשרא דנמלעלן תוך תוחם שבעים אמה ושישים
38 - ולחבר לעיר צריך שיהיה תוך שבעים אמה
39 ושישים, ונראה דאפילו בית ובית בלא עיר נתונים

40 לזו קרפה אחת לשתינו, דאי לא תימא הכי -
41 עיר שאין לה חומה במה יתחברו כאחת, אם לא
42 על ידי שמובלעין הדין תוך שבעים אמה ושישים?
43 דאין סברא לתרתיך שינוה זה לזה, ולפי זה, לרב
44 חייה רב רב דאמר קרפה אחת לשתינו - לאו
45 דוקא דהא דקאמר רבנן שתי עירות - דהוא הדין
46 ליה ובית, אלא אגב דנקט רבי מאיר עיר אחת
47 נקט רבנן שתי עירות, והא דתניא בירש
48 סוכה

49 **רב** הונא אמר נתנוני קרפה לזו וקרפה לזו -
50 נראה לרבינו יגהך, דרוקא בשתי עירות
51 נתנוני קרפה לזו וקרפה לזו רלבנן, דכמו שלרבי
52 נמצא עיר דוקא דהא קרא קרשיש - הוא הדין
53 לרבנן דשתי עירות וקא, אבל עיר ובית אין
54 ונתנון להם שני קרפיות, אלא אף אתר הדין
55 שבעים אמה ושישים לעיר מתעברת לעיר, וכן
56 בית יש בת אתר הדין שבעים אמות ושישים לאותו
57 אף על שני עיר אחת - מילין לעשות גרוגנין כמו
58 שירצה, כדאמרן בבישין ספין (עירובין א"א,
59 איתור מברנשי לכי בנישאת דנדלא הדין תלמא
60 פסי, רב) מאי סמכותו בארבעין, כי נפק אחי
61 ליה מתוחתא דנמלעלן תוך שבעים אמה ושישים.

62 והשתא אתי שפיר דהא דבשמעתא דאמר ליה רב
63 ספירא לרבא בני הני אקטיספון ומשוחו לזו
64 תחומא מהאי גיסא דארדשיי - רב אפסאק
65 דיגלת דהוה טפי מנחא וארבעים ואחת אמת
66 ושלש, השתא מכחיר שלש ומאה וארבעים
67 ואחת אמה, דהיי עיר קרפית - שמוס דאריי
68 בשתי עירות, ונבי רבא נקט דאחתי ללא אמתהא
69 דשרא דנמלעלן תוך תוחם שבעים אמה ושישים
70 - ולחבר לעיר צריך שיהיה תוך שבעים אמה
71 ושישים, ונראה דאפילו בית ובית בלא עיר נתונים

72 לזו קרפה אחת לשתינו, דאי לא תימא הכי -
73 עיר שאין לה חומה במה יתחברו כאחת, אם לא
74 על ידי שמובלעין הדין תוך שבעים אמה ושישים?
75 דאין סברא לתרתיך שינוה זה לזה, ולפי זה, לרב
76 חייה רב רב דאמר קרפה אחת לשתינו - לאו
77 דוקא דהא דקאמר רבנן שתי עירות - דהוא הדין
78 ליה ובית, אלא אגב דנקט רבי מאיר עיר אחת
79 נקט רבנן שתי עירות, והא דתניא בירש
80 סוכה

81 **רב** הונא אמר נתנוני קרפה לזו וקרפה לזו -
82 נראה לרבינו יגהך, דרוקא בשתי עירות
83 נתנוני קרפה לזו וקרפה לזו רלבנן, דכמו שלרבי
84 נמצא עיר דוקא דהא קרא קרשיש - הוא הדין
85 לרבנן דשתי עירות וקא, אבל עיר ובית אין
86 ונתנון להם שני קרפיות, אלא אף אתר הדין
87 שבעים אמה ושישים לעיר מתעברת לעיר, וכן
88 בית יש בת אתר הדין שבעים אמות ושישים לאותו
89 אף על שני עיר אחת - מילין לעשות גרוגנין כמו
90 שירצה, כדאמרן בבישין ספין (עירובין א"א,
91 איתור מברנשי לכי בנישאת דנדלא הדין תלמא
92 פסי, רב) מאי סמכותו בארבעין, כי נפק אחי
93 ליה מתוחתא דנמלעלן תוך שבעים אמה ושישים.

94 והשתא אתי שפיר דהא דבשמעתא דאמר ליה רב
95 ספירא לרבא בני הני אקטיספון ומשוחו לזו
96 תחומא מהאי גיסא דארדשיי - רב אפסאק
97 דיגלת דהוה טפי מנחא וארבעים ואחת אמת
98 ושלש, השתא מכחיר שלש ומאה וארבעים
99 ואחת אמה, דהיי עיר קרפית - שמוס דאריי
100 בשתי עירות, ונבי רבא נקט דאחתי ללא אמתהא
101 דשרא דנמלעלן תוך תוחם שבעים אמה ושישים
102 - ולחבר לעיר צריך שיהיה תוך שבעים אמה
103 ושישים, ונראה דאפילו בית ובית בלא עיר נתונים

104 לזו קרפה אחת לשתינו, דאי לא תימא הכי -
105 עיר שאין לה חומה במה יתחברו כאחת, אם לא
106 על ידי שמובלעין הדין תוך שבעים אמה ושישים?
107 דאין סברא לתרתיך שינוה זה לזה, ולפי זה, לרב
108 חייה רב רב דאמר קרפה אחת לשתינו - לאו
109 דוקא דהא דקאמר רבנן שתי עירות - דהוא הדין
110 ליה ובית, אלא אגב דנקט רבי מאיר עיר אחת
111 נקט רבנן שתי עירות, והא דתניא בירש
112 סוכה

1 סוכה (ב'ת ג'ב) שאין בו ארבע אמות על ארבע אמות אין עושין אותו עבור בן שתי עיירות,
2 קצת קשה. שם הוא נפקא מינה מנאה ביתו, בדלאי הכי נותנין קרפף לעירו ואי משום שעל ידי
3 הבית יוכל ללכת יותר — אם בן מהו להו לחבור שתי עיירות: אלא הלמה לי אין עושין
4 אותו יותר לעירו ואומר רבינו שמואל בן מאיר: "גריסין החם" אין עושין אותו עבור לעיר".
5 ועוד יש לומר: דנקט שתי עיירות — משום דאז

1 הא מני רבי מאיר היא — דך ספא סתמא היא, ולאו מסקנא דמלתא דרבנן היא, ואי
2 מרוא — מספא דמיידי בשתי עיירות החם הוא דקאמר רבי מאיר דאף על גב דאיבא
3 קרפף לכל חדא אמרנן חדא היא, משום דהויא תשמישיתיהו — דהואיל וקרובות אין
4 לזן נהי העיר בשתי קרפפיות דרביא טפי, ולכך, עשה קרפף את שתרוין לחיות אחת.
5 אבל ארף דלא הויא דחיקא תשמישה. שאן ערד
6 אחרת סמוכה לה ויש לה אויר הרבה. איבא לא
7 — תניבול לה קרפף כולל אף שמעט קלן, כמנא
8 דאיבא אמצעי — דהשאת אין בין ערד לעיר
9 אלא קרפף אחוד, לא משולשין גמשה — בשורה
10 אחת, אלא שלשית עומר מרוחק כנגד בין שני
11 החיצונים. כל שאילו מפיל אמצעי ביניהן —
12 כלומר, לא דקתני במתנין אמר יש בין שני
13 החיצונים מאה ארבעים ואחת — לא בדוסלקא
14 דערך מתיקרא שאן ביניהן יותר, אלא בתומין
15 דמרחיקי מהרדי טובא, והכי קאמר אמר יש אויר
16 בין שני החיצונים כדי להתמלאת באמצעי
17 ולעמוד אויר הגשאר בין אמצעי ולחיצונים
18 כמאן ומכאן על מאה ארבעים ואחת לכאן,
19 ומאה ארבעים ואחת לכאן — הדינו שתי
20 קרפפות לשנין, רואין כאילו הוא נתון בשבת,
21 והרי כולן אחת, והוינא נאחא מןן לילך דרך
22 אחת מחברתיה מורד מחומת חברתה, אבל אם
23 רבה יותר מןן מאכא — לא אמרין ריקא, ונבט
24 — ידא רחוק אמצעי מןן דארמין רואין, אלפים
25 — הואיל ויכול לבזא מןן זולו בלא עירוב,
26 אמרין רואין, והא את דא דאמרת — לעיל
27 (ג'ה'ג) לא גבי עיר שעשויה בשבת, דאפילו יש בין
28 יתר לקשת יותר מאלפים — הרי היא אחת,
29 ומודדין לה מן היתר, איבא בתים — בשבת,
30 והרי דרך קבא לכול לבזא לראשית דרך בתי
31 הקשת, אלא — בין אמצעי לחיצונים, ואפילו
32 כדאמרין, ליבא לטיטר מליחה — מלא אויר
33 שביניהן, דאין קלן במה תמלאו, משנה לא
34 פחות ולא יותר — כנגדא מפרש טעמא, ולא
35 יפידור אלא כנגד זבלי — קבעו על הבנינים מקום
36 לשום פתח, כנגד ראש החבל, שלא יתן זה כנגד
37 צווארו זה כנגד ראש החבל, והתומיין
38 בתומיין, מבליעו — אם אינו רחב משנים אמה
39 משפתו לשפתו מלמעלה, אף על פי שיש
40 במדרונו היולין יותר מאלפים — אין אמרין
41 תעלה מרת מדרונו למדת התחום, אלא יעמוד
42 זה על שפתו ומכאן עלו על שפתו כמאן ויבלע
43 מדרונו ונבט אלו, לנדר — תומת אמה
44 שנפלה תכלת גגו לא גבדה ושמופע, ובני אדם
45 מהלכין עליו, וחוזר לנדרו — כנגדא מפרש
46 דמוקנת "חזור למדרת" — משמע אם היה
47 רחבו יותר העיר יותר ממשנים, ואינו יכול
48 להבליעו בתכל, ובאחד מראשיו שלא כנגד
49 העיר יכול להבליעו — היולין ומבליעו שם
50 מורד והולך שם משפתו והלאה על כנגד מקום
51 שכלה בו, וזה רחבו הניא כנגד העיר, וחוזר
52 למדרתו כנגד העיר ומשלים למדת התומין,
53 ולכבד

1 **הא מני - רבי מאיר היא. אי רבי מאיר היא, הא תני**
2 **ליה רישא: נותנין קרפף לעיר דברי רבי מאיר! צירכא,**
3 **דאי מההיא הוה אמינא: חד לתדא, וחד לתרתיה,**
4 **קא משמע לן דלתרתיה תרי תבינן להו. ואי אשמעינן**
5 **הכא - משום דדחיקא תשמישיתיהו, אבל התם דלא**
6 **דחיקא תשמישיתיהו - אימא לא, צירכא. תני: וכן**
7 **שלישה פרים המשולשין, אם יש בין שנים החיצונים**
8 **מאה וארבעים ואחת אמה ושלש - עושה אמצעי**
9 **את שלשתן להיות אחד. עמא דאיבא אמצעי, הא**
10 **ליבא אמצעי - לא. תיובתא דרב הונא! אמר לך**
11 **רב הונא: הא אהמר עלה, אמר רבה אמר רב אדי,**
12 **אמר רבי הנינא: לא משולשין ממש, אלא רואין:**
13 **כל שאילו מפיל אמצעי ביניהן ויהיו משולשין, ואין**
14 **בין זה לזה אלא מאה וארבעים אמה ואחת ושלש**
15 **- עושה אמצעי את שלשתן להיות אחד. אמר ליה**
16 **רבא לאבין: כמה יהא בין חיצון לאמצעי? אמר ליה:**
17 **אלפים אמה. והא אתה הוא דאמרת: כמותיה דרבא**
18 **בריה דרבה בר רב הונא מסתברא, דאמר: יותר**
19 **מאלפים אמה! והכי השתא! התם - איבא בתים,**
20 **הכא - ליבא בתים. אמר ליה רבא לאבין: כמה יהא?**
21 **בין חיצון לחיצוני? כמה יהא?! מאי נפקא לך משה?**
22 **כל שאילו מכניס אמצעי ביניהן ואין בין זה לזה אלא**
23 **מאה וארבעים ואחת ושלש. ואפילו ארבעת אלפים**
24 **אמה? אמר ליה: אין. והאמר רב הונא: עיר העשויה**
25 **בשקפת, אם יש בין שני ראשיה פחות מארבעת אלפים**
26 **אמה - מודדין לה מן היתר, ואם לאו - מודדין לה מן**
27 **הקשת! אמר ליה: התם - ליבא למימר "מלי", הכא**
28 **איבא למימר "מלי". אמר ליה רב ספרא לרבא:**
29 **הרי בני אקסמפון דמשחינן להו תחומא מהאי גיסא**
30 **דארדשי, ובני תחומא דארדשי משיחין להו תחומא**
31 **מהאי גיסא דאקסמפון, הא איבא גזלת דמפקא**
32 **יתר ממאה מלי - ואחת וארבעים ושלש: נפק אהו ליה**
33 **הך אטמיהא דישרא, דמכבלי בגזלת שבועים אמה**
34 **וישויים. משנה אין מודדין אלא בתכל של חמישים**
35 **אמה, לא פחות ולא יותר. ולא ימודד אלא כנגד**
36 **לבו, הוה מודד והניע לגאו או לגרד - מבליעו**
37 **וחוזר למדרתו. הניע להר - מבליעו וחוזר למדרתו,**
38 **ובלכד**

1 גזלות לעשות בורעין ללכת מזלו, כשרחוקין
2 יותר מנארבעת אלפים, שאין יכולין לבא על ידי
3 עירוב. ואומר רבינו תם: הדלכה כרב הונא. דאמר
4 קרפף לו וקרפף לו, ודגול היה בחובמה ובגמון
5 מחייא בר רב דוטר' מניה טובא, כדמוכח בסוף
6 פרק י"ש (עירבין ק"ט) שיהי בר הונא מוכחה.
7 הגנה אמרתי דקאמר: לא משולשין נמש —
8 סביר בר הונא, ולדיחא בר רב יכול להיות
9 משולשין נמש. ובר ספרא דקאמר לא הספקת
10 גזלת דהוה יותר ממאה ארבעים ואחת ושלש,
11 משמע דאי לא טפי פשר עבדי — הדינו בר
12 הונא. ועוד, אפילו לדיחא בר רב הא משני ספא
13 דמתנין דקתני לו שבעים אמה ושישים ולו
14 שבעים אמה ושישים כרכי מאה, הוה מחלקת
15 ואחר כך סתם — ואם בן ילדייהו זה הלכה כרבי
16 מאה.
17 **הא ליבא אמצעי לא תיובתא דרב הונא — ואם**
18 **תיובתא דרבא דאין נמי עשה, לא הדינו בר**
19 **ספא כרבי מאיר ולא בעי אמצעי? ויש לומר:**
20 **לדיחיה איבא לפיש דרך ספא דרשעה כפרים**
21 **אחיא כרבנן, ולא להשמיעו דעורש בורעין**
22 **הרבה זה אחד, זה לא אחד תוך שבועים**
23 **ושישים של חבירה, ליהטב הכל אחד, כמו שבאן**
24 **עשה אמצעי לשלשן לחיות אחד.**
25 **אלא** כל שאילו מפיל מן — ובין שתי החיצונות
26 היינו בין החיצונות לאמצעית, ויש מאה
27 ארבעים ואחד ושלש ושלש ומאה ארבעים ואחד
28 ושלש לכאן כמו שפירש הקונטרס. ואם תאמר:
29 מעיקרא נמי דקא ספק דערך משולשין נמש,
30 פירש נמי כן דבין אמצעית לחיצונות קאמר, ולא
31 קשה כרב הונא שני לומר: דבשולשין נמש אין
32 שייך לפירש כך, אלא זה לא היה ליה למתני בן
33 שתי החיצונות, כל זה היה ליה למתני אם יש בין זה
34 לזה מאה ארבעים ואחת ושלש, אבל בר לא איירי
35 במשולשין נמש לא מצי למתני בן זה לזה, בין
36 שאין האמצעי שם ביניהן, וברא ולדיחא בר רב
37 נמי צריך לומר דלאו משולשין נמש, דאי
38 משולשין נמש קאמר — אמאי נקט בין שנים
39 החיצונות מאה ארבעים ואחת אמה ושלש,
40 ויכול אויר כשבאן ומכאן נבט אחרת? הלמה לי
41 אם יש בין זה לזה שבעים אמה ושישים, ואם בן
42 המדה חייב בר רב סמקא זו, אין ראייה מכאן
43 הדלכה כרב הונא. **התם** ליבא למימר מלי —
44 פירשו: התם לבני אמצעי הקשה, אין מודדין להם
45 מן היתר. וליבא למימר: מלי בעינן זה כאילו
46 בתחום שבקשת תחומם ביתר, דאם בן מפסידן
47 לצד אחד, הרי דאם היה למודח מפסידן למעבר
48 והכי נמי לא אמרין מלי לחיות רואין בין אמצעית
49 כאילו עומדין בין החיצונות, למודח להם משם
50 כמאן לחיצונה דאמר מלי, כשבאין בין חיצוניו זו לילך דרך חיצונה אחרת. שמודדין לכל אחד מפתח חברתה. והכי נמי בר רשא קשת האחז שבא לילך צד ראש החיקה הארז
51 דאמר מלי, ומודדין להם אלפים מראש תחום הארז, אפילו יש בין שני ראשי הקשת יותר מארבע אלפים. ובלכד שלא יתן יתן יתר לקשת יותר מאלפים כמו בין אמצעית לחיצונות דהבא,
52 דלא שרי אלא על ארבעים. ועוד יש לומר: דהתם לא אמרין מלי — בין דאיבא יותר מאלפים, דאביי לטעמיה דאמר כותיה דרבא בריה דרבה בר רב הונא מסתברא, וכויה מאלפים לא
53 אמרין מלי. ורבא איבא למימר מלי, דקאומנא דליבא אלא אלפים בין האמצעית לחיצונה. ועוד יש לומר: דהתם ליבא למימר מלי — בין דהאירי שבתר אין יכול להחזיק בן הקשה, והוא
54 דרוך הבא אם היה חיצונה גדולה יותר מן האויר שבין שתי החיצונות. דליבא למימר מלי

1 ובבבד שלא יצא לתחום - שאם היה רבו של גיא כנגד העיר יוצא חוץ לתחום,
2 זה הלך והבליעו שלא כנגד העיר ומודד משפתו ולהלן, לא ימדוד אלא עד כדי השלמת
3 התחומין, וצופה כנגד מקום שמדדו כלה כנגד העיר ברוח הגיא, ויציץ סימני תחומם
4 אבל לא ימדוד, ויחך לרוחם עד כנגד מקום תכלית שפת גיא כנגד העיר לידע
5 כמה אמות יצא, ובכנגד אחרון אמות יחזור ויבטח

6 לתוך הגיא ויציץ. משום גידרה. שהראה אותו
7 מודד ורוחץ של יאמר שגידת התחומין נע בין כהן
8 לשלש אצבעות. שלא יצא חוץ לתחום. אם היה
9 ארוך וראשו יוצאין חוץ לתחומי העיר ואין
10 יכול להבליעו בחבל כנגד התחומין מפני רחבו
11 ויכול להבליעו שלא כנגד התחומין - לא יצא
12 להבליעו שם, וגידה משם אמרו מרת תומין
13 של צדי העיר באה לכאן. ביו אמר רבי יוסתאי
14 כרבי יאסי - בוי למעטע עיי מקלט ועגלה
15 שרפה, ואין מקדיין בהן, כדמפרש בגמרא
16 ולפניו. כן מקדיין רואין כאלו תומין
17 אחרון ומודדין דרך דגב. למעט מרת מדרות.
18 כדאמר בגמרא שמודדין אותו בחבל של ארבע
19 אמות. והתחתן מניח את החבל כנגד לבו
20 והעליון כנגד מרגלותיו. ומתמעט מדרותו של
21 כל ארבע אמות חצי קומת אדם. נגרא מפני
22 ששריפה - כשחבלה קצר יכול למוחוץ ומאריך
23 המדה. והותרה אמה בחבל של חמישה אמה
24 ימדוד. מפני שפתמקם - שכוברו מכלפול,
25 ומתקצר באמצעותו. נגרא - סבי שגדל
26 ומתולגל סביב הדיקל, כפי גויליא' אמי ומוקד ועולה

27 ויבדו חבל מדה - במנשך של יחזקאל. ויבר
28 האישי קנה הפרה - במנשך של יחזקאל
29 בדרעיני - למדור רחב השערים. מנג - זינץ
30 בלעו. לפי שאינה מקבלת טומאה, שידו כל
31 מעשה פרה בטרהה. נצרים - ערבה קלופה.
32 לישנא אחריתי: צור דקל, ויתו סיד דרוב
33 יוסף פליא אדרב אסי. חולץ למקום בו -
34 כדפירשתי לעיל. ואם היה גיא מעוקם - שהיה
35 מדרותו משופע ונח הלהיך - מקדור ועולה
36 כדפירשתי לחתון נחולטו כפי כר כן שמועתי,
37 וקשה לי בה הלוי. ובתוספתא נפר (רביעין) ע"ב
38 רסין: ואם היה גיא מעוקם ואינו יכול להבליע
39 - מקדור ובו היכי קאמרי. אם היה גיא מתוקם
40 והיה יסובק את המעי, וכשהוא מודד תחום
41 מערב אינו יכול להבליעו בחבל של חמישים
42 אמה ברוח מערבית, עד שהוא מתעסק לצפון
43 הוא מתחיל להשוות - אמתה הבלעה אינה
44 מועלת למידת תחום מערב, ומקדור ועולה
45 כרינאה תשמשיה - נח להילוך קצה, כנגד
46 מתקלט שעה מותר ארבעה, החם קתני
47 מבליעו אם יבול, ואם לאו - מקדור. הבא -
48 בחבל זקף יותר מדעי, ויבין שלא חזי להילוך
49 אין גבה שפועו עולה למידת התחום. לא שני

50 - מקדור אלא נדיחא תשמשיה, שבעוקם של כך שאין חוט המשקולת יורד כנגדו
51 שכשנשנו חוט המשקולת הבקיים אצל שוה הוא יורד לעומקו מנקטת שביעתי,
52 ועמכת המדרון מלידו כנגדו אלא מרחיקו מלמטה. כנגדו - משמע מכוון, ולקמן ועמוד
53 בן מפרש דעד ארבע אמות קרי ליה יורד כנגדו, שירדקה הישיפת את המשקולת
54 לרקיעותהו ארבע אמות מכנגד שפתו העליונה.

1 **אין** אומרים יקוב את הכותל - פירוש: שיעמיד כלונסות ארוכין מכאן ומכאן, וימתח החבל מזה לזה להבליעו. אלא הקילו הבאים לטמון על אמידה בעלמא, ואומרו בלבו הודיך לו, כדמוקי
2 לריב לא ידעא תשמשיה, וסודח לעלות על גבי. מיהו, אם יוקח יותר מראי' עד שחוט יורד כנגדו, אלא מיהו אלא שרץ, ומרולג כל שפיתו בחול, כדאמר שמואל סמוך בני גיא
3 הודקא בני כותל דהו קילוי היבא ולא יתחשב להבליעו, שמוש דבירך עלות על גביו כשרעהו להבליע, ותיחא דמילתא טופא. אבל בני גיא (מעוקם) לעולם מקילס אף על גב דלא

4 **אין** אומרים יקוב את הכותל - פירוש: שיעמיד כלונסות ארוכין מכאן ומכאן, וימתח החבל מזה לזה להבליעו. אלא הקילו הבאים לטמון על אמידה בעלמא, ואומרו בלבו הודיך לו, כדמוקי
5 לריב לא ידעא תשמשיה, וסודח לעלות על גבי. מיהו, אם יוקח יותר מראי' עד שחוט יורד כנגדו, אלא מיהו אלא שרץ, ומרולג כל שפיתו בחול, כדאמר שמואל סמוך בני גיא
6 הודקא בני כותל דהו קילוי היבא ולא יתחשב להבליעו, שמוש דבירך עלות על גביו כשרעהו להבליע, ותיחא דמילתא טופא. אבל בני גיא (מעוקם) לעולם מקילס אף על גב דלא

7 **אין** אומרים יקוב את הכותל - פירוש: שיעמיד כלונסות ארוכין מכאן ומכאן, וימתח החבל מזה לזה להבליעו. אלא הקילו הבאים לטמון על אמידה בעלמא, ואומרו בלבו הודיך לו, כדמוקי
8 לריב לא ידעא תשמשיה, וסודח לעלות על גבי. מיהו, אם יוקח יותר מראי' עד שחוט יורד כנגדו, אלא מיהו אלא שרץ, ומרולג כל שפיתו בחול, כדאמר שמואל סמוך בני גיא
9 הודקא בני כותל דהו קילוי היבא ולא יתחשב להבליעו, שמוש דבירך עלות על גביו כשרעהו להבליע, ותיחא דמילתא טופא. אבל בני גיא (מעוקם) לעולם מקילס אף על גב דלא

10 **אין** אומרים יקוב את הכותל - פירוש: שיעמיד כלונסות ארוכין מכאן ומכאן, וימתח החבל מזה לזה להבליעו. אלא הקילו הבאים לטמון על אמידה בעלמא, ואומרו בלבו הודיך לו, כדמוקי
11 לריב לא ידעא תשמשיה, וסודח לעלות על גבי. מיהו, אם יוקח יותר מראי' עד שחוט יורד כנגדו, אלא מיהו אלא שרץ, ומרולג כל שפיתו בחול, כדאמר שמואל סמוך בני גיא
12 הודקא בני כותל דהו קילוי היבא ולא יתחשב להבליעו, שמוש דבירך עלות על גביו כשרעהו להבליע, ותיחא דמילתא טופא. אבל בני גיא (מעוקם) לעולם מקילס אף על גב דלא

13 **אין** אומרים יקוב את הכותל - פירוש: שיעמיד כלונסות ארוכין מכאן ומכאן, וימתח החבל מזה לזה להבליעו. אלא הקילו הבאים לטמון על אמידה בעלמא, ואומרו בלבו הודיך לו, כדמוקי
14 לריב לא ידעא תשמשיה, וסודח לעלות על גבי. מיהו, אם יוקח יותר מראי' עד שחוט יורד כנגדו, אלא מיהו אלא שרץ, ומרולג כל שפיתו בחול, כדאמר שמואל סמוך בני גיא
15 הודקא בני כותל דהו קילוי היבא ולא יתחשב להבליעו, שמוש דבירך עלות על גביו כשרעהו להבליע, ותיחא דמילתא טופא. אבל בני גיא (מעוקם) לעולם מקילס אף על גב דלא

1 **ובבבד** שלא יצא לתחום - שאם היה רבו של גיא כנגד העיר יוצא חוץ לתחום,
2 זה הלך והבליעו שלא כנגד העיר ומודד משפתו ולהלן, לא ימדוד אלא עד כדי השלמת
3 התחומין, וצופה כנגד מקום שמדדו כלה כנגד העיר ברוח הגיא, ויציץ סימני תחומם
4 אבל לא ימדוד, ויחך לרוחם עד כנגד מקום תכלית שפת גיא כנגד העיר לידע
5 כמה אמות יצא, ובכנגד אחרון אמות יחזור ויבטח

6 לתוך הגיא ויציץ. משום גידרה. שהראה אותו
7 מודד ורוחץ של יאמר שגידת התחומין נע בין כהן
8 לשלש אצבעות. שלא יצא חוץ לתחום. אם היה
9 ארוך וראשו יוצאין חוץ לתחומי העיר ואין
10 יכול להבליעו בחבל כנגד התחומין מפני רחבו
11 ויכול להבליעו שלא כנגד התחומין - לא יצא
12 להבליעו שם, וגידה משם אמרו מרת תומין
13 של צדי העיר באה לכאן. ביו אמר רבי יוסתאי
14 כרבי יאסי - בוי למעטע עיי מקלט ועגלה
15 שרפה, ואין מקדיין בהן, כדמפרש בגמרא
16 ולפניו. כן מקדיין רואין כאלו תומין
17 אחרון ומודדין דרך דגב. למעט מרת מדרות.
18 כדאמר בגמרא שמודדין אותו בחבל של ארבע
19 אמות. והתחתן מניח את החבל כנגד לבו
20 והעליון כנגד מרגלותיו. ומתמעט מדרותו של
21 כל ארבע אמות חצי קומת אדם. נגרא מפני
22 ששריפה - כשחבלה קצר יכול למוחוץ ומאריך
23 המדה. והותרה אמה בחבל של חמישה אמה
24 ימדוד. מפני שפתמקם - שכוברו מכלפול,
25 ומתקצר באמצעותו. נגרא - סבי שגדל
26 ומתולגל סביב הדיקל, כפי גויליא' אמי ומוקד ועולה

27 ויבדו חבל מדה - במנשך של יחזקאל. ויבר
28 האישי קנה הפרה - במנשך של יחזקאל
29 בדרעיני - למדור רחב השערים. מנג - זינץ
30 בלעו. לפי שאינה מקבלת טומאה, שידו כל
31 מעשה פרה בטרהה. נצרים - ערבה קלופה.
32 לישנא אחריתי: צור דקל, ויתו סיד דרוב
33 יוסף פליא אדרב אסי. חולץ למקום בו -
34 כדפירשתי לעיל. ואם היה גיא מעוקם - שהיה
35 מדרותו משופע ונח הלהיך - מקדור ועולה
36 כדפירשתי לחתון נחולטו כפי כר כן שמועתי,
37 וקשה לי בה הלוי. ובתוספתא נפר (רביעין) ע"ב
38 רסין: ואם היה גיא מעוקם ואינו יכול להבליע
39 - מקדור ובו היכי קאמרי. אם היה גיא מתוקם
40 והיה יסובק את המעי, וכשהוא מודד תחום
41 מערב אינו יכול להבליעו בחבל של חמישים
42 אמה ברוח מערבית, עד שהוא מתעסק לצפון
43 הוא מתחיל להשוות - אמתה הבלעה אינה
44 מועלת למידת תחום מערב, ומקדור ועולה
45 כרינאה תשמשיה - נח להילוך קצה, כנגד
46 מתקלט שעה מותר ארבעה, החם קתני
47 מבליעו אם יבול, ואם לאו - מקדור. הבא -
48 בחבל זקף יותר מדעי, ויבין שלא חזי להילוך
49 אין גבה שפועו עולה למידת התחום. לא שני

50 - מקדור אלא נדיחא תשמשיה, שבעוקם של כך שאין חוט המשקולת יורד כנגדו
51 שכשנשנו חוט המשקולת הבקיים אצל שוה הוא יורד לעומקו מנקטת שביעתי,
52 ועמכת המדרון מלידו כנגדו אלא מרחיקו מלמטה. כנגדו - משמע מכוון, ולקמן ועמוד
53 בן מפרש דעד ארבע אמות קרי ליה יורד כנגדו, שירדקה הישיפת את המשקולת
54 לרקיעותהו ארבע אמות מכנגד שפתו העליונה.

1 **אין** אומרים יקוב את הכותל - פירוש: שיעמיד כלונסות ארוכין מכאן ומכאן, וימתח החבל מזה לזה להבליעו. אלא הקילו הבאים לטמון על אמידה בעלמא, ואומרו בלבו הודיך לו, כדמוקי
2 לריב לא ידעא תשמשיה, וסודח לעלות על גבי. מיהו, אם יוקח יותר מראי' עד שחוט יורד כנגדו, אלא מיהו אלא שרץ, ומרולג כל שפיתו בחול, כדאמר שמואל סמוך בני גיא
3 הודקא בני כותל דהו קילוי היבא ולא יתחשב להבליעו, שמוש דבירך עלות על גביו כשרעהו להבליע, ותיחא דמילתא טופא. אבל בני גיא (מעוקם) לעולם מקילס אף על גב דלא

4 **אין** אומרים יקוב את הכותל - פירוש: שיעמיד כלונסות ארוכין מכאן ומכאן, וימתח החבל מזה לזה להבליעו. אלא הקילו הבאים לטמון על אמידה בעלמא, ואומרו בלבו הודיך לו, כדמוקי
5 לריב לא ידעא תשמשיה, וסודח לעלות על גבי. מיהו, אם יוקח יותר מראי' עד שחוט יורד כנגדו, אלא מיהו אלא שרץ, ומרולג כל שפיתו בחול, כדאמר שמואל סמוך בני גיא
6 הודקא בני כותל דהו קילוי היבא ולא יתחשב להבליעו, שמוש דבירך עלות על גביו כשרעהו להבליע, ותיחא דמילתא טופא. אבל בני גיא (מעוקם) לעולם מקילס אף על גב דלא

7 **אין** אומרים יקוב את הכותל - פירוש: שיעמיד כלונסות ארוכין מכאן ומכאן, וימתח החבל מזה לזה להבליעו. אלא הקילו הבאים לטמון על אמידה בעלמא, ואומרו בלבו הודיך לו, כדמוקי
8 לריב לא ידעא תשמשיה, וסודח לעלות על גבי. מיהו, אם יוקח יותר מראי' עד שחוט יורד כנגדו, אלא מיהו אלא שרץ, ומרולג כל שפיתו בחול, כדאמר שמואל סמוך בני גיא
9 הודקא בני כותל דהו קילוי היבא ולא יתחשב להבליעו, שמוש דבירך עלות על גביו כשרעהו להבליע, ותיחא דמילתא טופא. אבל בני גיא (מעוקם) לעולם מקילס אף על גב דלא

10 **אין** אומרים יקוב את הכותל - פירוש: שיעמיד כלונסות ארוכין מכאן ומכאן, וימתח החבל מזה לזה להבליעו. אלא הקילו הבאים לטמון על אמידה בעלמא, ואומרו בלבו הודיך לו, כדמוקי
11 לריב לא ידעא תשמשיה, וסודח לעלות על גבי. מיהו, אם יוקח יותר מראי' עד שחוט יורד כנגדו, אלא מיהו אלא שרץ, ומרולג כל שפיתו בחול, כדאמר שמואל סמוך בני גיא
12 הודקא בני כותל דהו קילוי היבא ולא יתחשב להבליעו, שמוש דבירך עלות על גביו כשרעהו להבליע, ותיחא דמילתא טופא. אבל בני גיא (מעוקם) לעולם מקילס אף על גב דלא

13 **אין** אומרים יקוב את הכותל - פירוש: שיעמיד כלונסות ארוכין מכאן ומכאן, וימתח החבל מזה לזה להבליעו. אלא הקילו הבאים לטמון על אמידה בעלמא, ואומרו בלבו הודיך לו, כדמוקי
14 לריב לא ידעא תשמשיה, וסודח לעלות על גבי. מיהו, אם יוקח יותר מראי' עד שחוט יורד כנגדו, אלא מיהו אלא שרץ, ומרולג כל שפיתו בחול, כדאמר שמואל סמוך בני גיא
15 הודקא בני כותל דהו קילוי היבא ולא יתחשב להבליעו, שמוש דבירך עלות על גביו כשרעהו להבליע, ותיחא דמילתא טופא. אבל בני גיא (מעוקם) לעולם מקילס אף על גב דלא

העיסות
העיסות

1 איכא דאמר אמר רב יוסף אפילו יתר מאלפים - ומסית רב יוסף כשהטוח יורד כנגדו
2 איירי. ולפי המסקנא זו לא קאי רב יוסף אבהלע דבאמר עד השתא. הוא אמרין
3 לעיל ומורדו מדידה פה. אלא ארבי דיהודא קאי. דאמר כשהטוח יורד כנגדו מורדו מדידה
4 פה. וקא משמע לך, דאפילו יתר מאלפים מורדו מדידה פה.

5 ובי אן חזת המשקולת יורד כנגדו עד כהא אמר
6 אבימי עד ארבע אמות - פירש רבינו
7 שמואל: אן חילוק בין עמוק חמישים לנמא או
8 אף או אלפים, אף על פי ששתי אמות שיפעל על
9 דבר מוטע טח להשמיש ויתר מנארע אמות
10 שיפעל של דבר גדול.

11 אבל מולקט עשרה מוחך חמש מורדו מדידה
12 פה - והאי מורדו מדידה יורד כנגדו עד כהא אמר
13 פירש הקונטרס: כהאיא דלעיל שמולג כל
14 השיפע, אלא ארביא: אן מבליע ואן מקרי,
15 אלא מורד כל השיפע דברקע חלקה דמיא.
16 ויראה דהוא הדין גביא ונדו אם מולקט עשרה
17 מוחך חמש, דברקע חלקה דמי. והשתא איבא
18 ארבעה דינים בביתא דהי: דאם מולקט עשרה
19 מוחך חמש - מורד כברקע חלקה, ואם מולקט
20 עשרה חמש - מולקט ארבע חלקה, ואם אי כולל
21 להבלע - מקרי, ואי לא נחא תשמשתא -

22 אומדו הולך לו, הוא חוט יורד כנגדו - מדלג כל
23 השיפע, גביא אין חילוק בין נחא תשמשתא
24 ללא נחא תשמשתא, כדפרישית. ולהאי לישנא
25 דרביא לא דיננא מני קורין 'נחא תשמשתא'
26 ומאי קורין לא נחא תשמשתא. אבל בשלש
27 ארזין דרביא דאמר מולקט עשרה מוחך חמש
28 מבליע - היינו נחא תשמשתא. ובמולקט
29 עשרה מוחך ארבע אומדו הולך לו. היינו
30 נחא תשמשתא. ולפי זה הלשון "אין חילוק"

31 הדין כי אם שלשה דינים: מולקט עשרה מוחך
32 חמש - מולקט, ומוחך ארבע - אומדו, חוט
33 יורד כנגדו - מדלג כל השיפע, כך סוגיא זו
34 מפורשת לפי שיטת הקונטרס. ובינו הם מפורש:
35 דחוט המשקולת קרי לכל דבר משופע חלק שאן
36 בו מורד ותיכוב שיכול אדם לעמוד שם. היינו
37 המשקולת, והרומנס "וארדו בשד" (שיטה דהי)

38 - "מיסר במתקלא". אפילו דא משופע בשיפע
39 הרבה נקרא משקולת. והואיל דהוא משופע וחלק
40 ביותר. והבי פירשה: לא שנו אלא שאן חוט
41 המשקולת יורד כנגדו, פירוש: שאן חוט
42 המשקולת שיכול אדם לרדת בו ולעלות. והואיל
43 דאי חוץ להלחוק - הקילו בו מולדו מדידה יורד כנגדו, אבל חוט המשקולת יורד כנגדו, ויש בו מורד לירד ולעלות - לא הקילו להבליעו אלא מורדו מדידה לפי לגמרי, כי יהיה יורד ולקבץ דמן חרין בכל מקום
44 דאי למודו כל השיפע דבארבינן לקבץ. אן מוקדון לא בערי מעקט גבי. אלא בשבתומיין הקילו להבליע חוט המשקולת יורד כנגדו. ומה עמוק של מולקט - אפילו אלפים, אבל מאלפים ואילך - דא, כינו דחוי בתחום שבת - אן חלקי בו. הנה שטח חוט המשקולת יורד כנגדו. פירוש: רב יוסף קאי באומניין, כשאן (מורד) חוט המשקולת יורד
45 כנגדו, ולכן מבליעו אפילו ביותר מאלפים. ודבן וארריים כשהטוח משקולת יורד כנגדו, דחוי להלחוק. ואפילו הכי מבליעין למע עד מנא הוא למע עד אלפים. ולהאי לישנא תביא דרב
46 יוסף הוא דמליצי: רב יודקה לעיל בחוט המשקולת יורד כנגדו - היינו ביותר מנמאה לרבנן, או ביותר מאלפים לאחריים. "עד כמה", פירוש: עד כמה יהיה היא משומבליעין - עד ארבע, אבל
47 פחות מנארע - בא כקרקע חלקה, ומורד כל. אבל מולקט עשרה מוחך ארבע - אומדו והולך לו. ומורד חוט המשקולת יורד כנגדו, ודוקא בדי שמיש ביד שמיש ארבע אמות, אבל יא עשש
48 ביד אדם כדרך שגרשין גיאות ועמקם סביבות העיר לחוץ - לא הקילו לדחוי אומדו, אלא אפילו אן חוט המשקולת יורד כנגדו, ולא חוי להלחוק - מבליעו, וכן דבר. ורבינו שמואל גרס
49 לעיל בריביתא: הגיע לכותל מור את הכותל, והבי אירא בתוספתא ופרק רביעי', פירוש: ימוד כל שיפע הכולל. מוקי לה בדינא תשמשתא. היינו במולקט עשרה מוחך חמש. ומתניין
50 דמבליעו - שאן חוט המשקולת יורד כנגדו, וכן בני מוקי לה רבא כלישנא קמא. הוא דקאמר החם בדינא בו - היינו משום דברייתא גופא מייתי אנג גרוא. ושיח שפיר לישנא החם: לא שנו
51 דמבליע אלא חוט המשקולת יורד כנגדו, כיון דאבא ארבע אמות לא בטלי הירח להבליע. אבל חוט המשקולת יורד כנגדו, כיון דאן שיפע ארבע אמות, ועוד, דאוקימנן מתניין
52 בירא נחא תשמשתא - מדלג השיפע ומורדו מדידה פה. ומה עמוק של גיא ולא בטלי ארבע אמות מולקט - אמר רבי יוסף אלפים, אבל טפ אלפים, אפילו ארבע אמות אירא או
53 יותר - מדלג כל השיפע. ומידת חמיינן כך הוא. דפחות מנארע אמות לא חשיבי, ואפילו פחות מנמאה וארבע אמות או יותר חשיבי עד אלפים, טפי לא חשיבי. איתיביא אביי. עמוק מנאה
54 מבליעו, אלא לאו - אין מבליעו, אלא מדלג כל השיפע. אלא דאמר בארריים. איבא דאמרי, אמר רב יוסף: אפילו ביותר מאלפים לא בטלי ארבע אמות. ומבליעו. הכי רבינו. והבי החם כשהטוח
55 יורד כנגדו. פירוש: דרבנן ודאחריים דפחות מנארע חשיבי עד מאה לרבנן, או עד אלפים לאחריים. הבא כשאן חוט בו, דארבע אמות חשיבי ולא בטלי אפילו ביותר מאלפים.

56 א"ן מוקדון לא מן המומחה - פירוש רבינו תנאל: דרך שירה ומכותנא כנגד העיר. ר'מומחה' משום 'מוחה' על בתים מן הכותל (במבור לד). שלא ילך לגיז העיר למרדו שם אלפים. לפי
57 שפעמיים יש שם קרקע וחלק ונחא למרדו, ואחרי כן יהיה נופה וכו' לא כנגד העיר, ונחפה כנגד מירדו - אן לו לעשות כן, משום דפעמיים יש כנגד העיר הרים וגאות שיש לו להבליע
58 או לקרד.

1 אבל אם היה חוט המשקולת יורד כנגדו - שפתו זקופה מנאר, שיהא מותרתק שפת
2 תחתיתו מכנגד שפת גבוהו. ארבע אמות אין מידת מדרותו ממשע שיהא תחתיתו על יד
3 קידור, אלא נכנס לתוכו ומורד קרקעו מדידה פה: כקרקע חלקה, וירצא לשפוט
4 ומשלים מדרתו וחולק. ככה עומקו של גיא - דינמא מבליעו כשהוא רחב תחמישין. אלפים
5 אבל יותר מאלפים - אין מבליעו יחיד להבליעו - אינו
6 מבליעו אלא מקרד. החם כשאן חוט המשקולת
7 יורד כנגדו - פולגנא דתנא קמא אחרים -

8 הולקט, כיון דחוי להלחוק קצת - אולטין ביה
9 להומיא. קרי כשה - ויתרקח המשקולת מכנגדו,
10 דקרי ליה אין יורד, ותנמיז ביה. בתפולקט עשרה
11 מוחך ארבע - הבא לעיל מיה חוט גמביה
12 והולך - מנארע עשרה טפחיים בחבו קודם שיגיע
13 להלחוק ארבע אמות. אבל מוחך חמש -

14 כקרקע חלקה דמי. ומורדו מדידה פה, ואן כאן
15 לא הבלעה ולא קידור. מתני לקולא - בדי
16 משופע הוא דבעינן הבלעה או קידור, אבל
17 בוקף - אומדו בעלמא. שלא יצא חוץ לתחום
18 דא פרשינן לעיל. בערי קולט - בתחום עד
19 מקלט לקלט, דתנן (מבטו א.א.כ.) בשם שויער
20 קולטא, כל תחומה קולטת. כעלה עירופ -

21 כשמודדו לידע איזו היא קרובה אל החלל.
22 שפני שמרדיין מן התורה - הלכך, לא
23 משערין בזה מדי, ולא מודדין הרים וגאות
24 כקרקע חלקה.

25 משנה הכי גרסינן אין מורדו אלא מופתח -
26 בדי במדידה. ריבא נפקא אן ומיעט נפקא
27 אחר - שנוצטאו סימני תחום חרין או ירכיב
28 ויבולטן מכנגד סימני תחום קרן שנגדו. שומעין
29 למקום שריבא - (ומוד) מוציאין מידה הקצה
30 כנגדה. מפני שלא תחת מתחילה להחיל כל
31 צרכו ותקצה, וצריך למוותחו בכל כחו ויבי
32 הנאי נמי בתוספתא ופרק רביעי', ריבא לאוד
33 ומיעט לאחד - מפרש בגמרא (נ.טא.). שלא
34 בארז הבסיס בו - כשגורו שלא לצאת חוץ
35 לתחום לא אמרו להומרי בתחומין, אלא להקל
36 בתחומין.

37 ונאפילו עבד אפילו שפחה ונאמין
38 ונאמר "עד פאן תחום שבת". שלא אמרו חכמים את הדבר להומרי, אלא להקל.
39 נמרא

37 ונאפילו עבד אפילו שפחה ונאמין
38 ונאמר "עד פאן תחום שבת". שלא אמרו חכמים את הדבר להומרי, אלא להקל.
39 נמרא

1 אבן חוט המשקולת יורד כנגדו - מוקדון לא בערי מעקט גבי. אלא בשבתומיין הקילו להבליע חוט המשקולת יורד כנגדו. ומה עמוק של מולקט - אפילו אלפים, אבל מאלפים ואילך - דא, כינו דחוי בתחום שבת - אן חלקי בו. הנה שטח חוט המשקולת יורד כנגדו. פירוש: רב יוסף קאי באומניין, כשאן (מורד) חוט המשקולת יורד
2 כנגדו, ולכן מבליעו אפילו ביותר מאלפים. ודבן וארריים כשהטוח משקולת יורד כנגדו, דחוי להלחוק. ואפילו הכי מבליעין למע עד מנא הוא למע עד אלפים. ולהאי לישנא תביא דרב
3 יוסף הוא דמליצי: רב יודקה לעיל בחוט המשקולת יורד כנגדו - היינו ביותר מנמאה לרבנן, או ביותר מאלפים לאחריים. "עד כמה", פירוש: עד כמה יהיה היא משומבליעין - עד ארבע, אבל
4 פחות מנארע - בא כקרקע חלקה, ומורד כל. אבל מולקט עשרה מוחך ארבע - אומדו והולך לו. ומורד חוט המשקולת יורד כנגדו, ודוקא בדי שמיש ביד שמיש ארבע אמות, אבל יא עשש
5 ביד אדם כדרך שגרשין גיאות ועמקם סביבות העיר לחוץ - לא הקילו לדחוי אומדו, אלא אפילו אן חוט המשקולת יורד כנגדו, ולא חוי להלחוק - מבליעו, וכן דבר. ורבינו שמואל גרס
6 לעיל בריביתא: הגיע לכותל מור את הכותל, והבי אירא בתוספתא ופרק רביעי', פירוש: ימוד כל שיפע הכולל. מוקי לה בדינא תשמשתא. היינו במולקט עשרה מוחך חמש. ומתניין
7 דמבליעו - שאן חוט המשקולת יורד כנגדו, וכן בני מוקי לה רבא כלישנא קמא. הוא דקאמר החם בדינא בו - היינו משום דברייתא גופא מייתי אנג גרוא. ושיח שפיר לישנא החם: לא שנו
8 דמבליע אלא חוט המשקולת יורד כנגדו, כיון דאבא ארבע אמות לא בטלי הירח להבליע. אבל חוט המשקולת יורד כנגדו, כיון דאן שיפע ארבע אמות, ועוד, דאוקימנן מתניין
9 בירא נחא תשמשתא - מדלג השיפע ומורדו מדידה פה. ומה עמוק של גיא ולא בטלי ארבע אמות מולקט - אמר רבי יוסף אלפים, אבל טפ אלפים, אפילו ארבע אמות אירא או
10 יותר - מדלג כל השיפע. ומידת חמיינן כך הוא. דפחות מנארע אמות לא חשיבי, ואפילו פחות מנמאה וארבע אמות או יותר חשיבי עד אלפים, טפי לא חשיבי. איתיביא אביי. עמוק מנאה
11 מבליעו, אלא לאו - אין מבליעו, אלא מדלג כל השיפע. אלא דאמר בארריים. איבא דאמרי, אמר רב יוסף: אפילו ביותר מאלפים לא בטלי ארבע אמות. ומבליעו. הכי רבינו. והבי החם כשהטוח
12 יורד כנגדו. פירוש: דרבנן ודאחריים דפחות מנארע חשיבי עד מאה לרבנן, או עד אלפים לאחריים. הבא כשאן חוט בו, דארבע אמות חשיבי ולא בטלי אפילו ביותר מאלפים.

13 א"ן מוקדון לא מן המומחה - פירוש רבינו תנאל: דרך שירה ומכותנא כנגד העיר. ר'מומחה' משום 'מוחה' על בתים מן הכותל (במבור לד). שלא ילך לגיז העיר למרדו שם אלפים. לפי
14 שפעמיים יש שם קרקע וחלק ונחא למרדו, ואחרי כן יהיה נופה וכו' לא כנגד העיר, ונחפה כנגד מירדו - אן לו לעשות כן, משום דפעמיים יש כנגד העיר הרים וגאות שיש לו להבליע
15 או לקרד.

16 מלמקם

עירובין. פרק חמישי – כיצד מעברין דף גט עמוד א – מותר מהדרות "אבן ישראל" – (שטיינזליץ) קנג
רש"י

1 **גמרא** למקום שמיעט לא – בתמינה; והלא יש בכלל מלתא מנה. היינו חך – דהיינו
2 אחד, דהיינו למקום אחד. הכי קאמר ריבה אחד ומיעט אחד – שמדרוס שני בני אדם, זה
3 מיעט זה ריבה, וריבה יורה מפרת העיר באלכסון – דאפילו ריבה שיעור גדול,
4 דלכיהא למיזיל במיתחת החבל – תלינן ביה בטעות האלכסון, דארמנן; זה היה בקר
5 המורה, דהיינו טבלא של תחומין בגג האלכסון
6 באלכסון, תרומן (ג'ט) הוא חמד אלפים
7 מאמעט חוקן, והפיסא את הוויית כל אלכסון
8 של אלפים. אבל אם ריבה יותר מכך – אין לנו
9 גמרה לתלות, ולכי מגמגם בלשון. לא להקיל על
10 דברי תורה – כל מה שגדורו חכמים בתחומין –
11 להחמיר על דברי תורה באו, דארמארייתא לא
12 מוסרי מדי, ואינה גוה. הלכך, אוליכין בהו
13 לקילא, דהא תחומין נעצמ מדרבנן; מיתנין ע"י
14 של יחיד – שלא יהו בנסבין כל תמיד ששים
15 רבוא של בני אדם, ולא חשיבא רשות הרבים,
16 דלא דימיא לזילג מרבה. ועשיית רבים –
17 שנתוספה בה דרויין, או נקבע בה שוקים.
18 מעיקרין את כולה – בבחלתה, ואין מבואתיה
19 צריכין חוקן, שהרי היא כחצוה אחת. ובגון שאין
20 בה רשות הרבעא משהו של שיעור אמה,
21 ואם יש בה – מפרש בגמרא תקנתא לרשות
22 הרבים שבתוכה, ועל כפי גבי עשיית של יחיד –
23 רבואתא שמתענין דאקיל על גב דעשיית של יחיד
24 – אין מערבין את כולה. והואיל ותחלתה של
25 רבים, דירלבא הריא ומתעבדא של רבים ואנו
26 לערובה כולה, ואסור לערב עיר של רבים על
27 שיעור, ואף על גב דאין בה רשות הרבים מותרה
28 שלא תשתבח תורת רשות הרבים, והואא שיעור
29 הרי רשות הרבעא משהו של שיעור אמה. אלא אם
30 כן עשיית חוצה לה – שיהו, שלא יעיר ערוב עם אחר
31 העיר, אלא לבדן. בעיר חשה – כן שמה
32 גמרא מאי קמטא – הלו טעמא בה דלא
33 משכחת עיר של יחיד ועשיית של רבים
34 אחריה. משום דמיתנין רבים בני הרבנא –
35 אצל המושל, דהיינו ריש גלותא, לישול רשות
36 לדון ולהתיר במשרת המוסר. מרבי אהרדי –
37 דלא אתו למיירש של רבים, והרי היא של רבים.
38 בצפרא שרבתא שכוחי אהורי – לשמוע
39 דרשה. אלא אמר רבי נחמן – כל עיר של יחיד
40 ועשיית של רבים שרא, בנין דייקתא ונחויא – כרך של אותו האיש. ורשות הרבים
41 עוברת בתוכה – של שיעור אמה אחד. לוי מכאן ולחי מכאן – לראשי רשות
42 הרבים, ובעיירות שאין להם חומה עסקין, שראשי רשות הרבים מפולשין, ובשל רבים.
43 והרי היא של רבים, לא שרוב רבנן לאת תקנתא, וכל מבואתיה המפולשין הוו ברשות
44 הרבים, ובעו תקנתא מדרבנן דמחלפי ברשות הרבים אבל בעיר של יחיד מוכחא
45 מלתייה. ואי מערבין אותה לחצאין – דכיון דמעיקרא הוה היא – אסיר ונדי אהני
46 והיא כמבוי ששבח אחד מן החצרות ולא נתשתפה בו, דאסרה אבלוה. או מביי מביי
47 בולה – ולקמן פריך השתא נמי לסיור אחריה.

ואין

1 **למקום** שריבה אין למקום שמיעט לא – פירש הקונטרס; והלא יש בכלל מאתים מנה.
2 ותימה; דמאי קשיא; דהויא אן שומעין למקום שמיעט, ולא חלובין ער מקום
3 המורה; ועד; לישנא דמשני אף למקום שריבה – לא אתי שפיר. דלמקום שריבה דוקא הוא
4 ולא אף למקום שריבה. ונראה לפרש; דלחובין למקום שריבה – משמע על דאף במקום
5 שמיעט מצד שני, ממוחה רוח מרציאן בברקה
6 כנגד מקום שריבה. וממיתה; כדן דאולימן ממוקם
7 שריבה ער מקום שפיין ואומר דשפיר אייין, למקום
8 שמיעט נמי אית לו לומיר דשפיר צייין; זה
9 לתלת בחבלעה ובקידורין ובגמרידה יפה שמוודין
10 בודי המולקט עשרה מותר חמש ולא נתלה
11 בעטות; ומשני; אף למקום שריבה, וכל שכן
12 דאולימן נמי אחר מקום שמיעט לחומרה. וניסת
13 רבינו נתנאל; ובבלד שלא ידע בהמיר. ודמיר
14 ולא גריס "באלכסון אלא גריסין "יאלכסון".
15 ומירי שמדור שניקן מצד אחד. ולא ידו ותיא
16 דרשה; הכי פירושה; דאם הארזון החרוק ציון
17 שלו יותר מן הארשון כבודת העיר ואלכסון, אין
18 לנו לומר ששעה, אלא יש לנו לומר שראשון
19 ציון ציון שלו לעיר בקרן מערבית דרומית, לא
20 באותה שעה לא יהו בעין אלף שנים שלוש
21 בתים בקרן מורדת צפנית ומוד משם, והה מדד
22 אחר שתיישהב ותיא וכל טעה.
23 **אפילו** עבר אפילו שיעור גמרא כן – ואם
24 תאמר; הוא אפילו ער אחד אינו נאמן,
25 כדתייא בפרק שני דרבנות (פ"א, טז); אלו נאנשים
26 להעיד בגדולן מה שארו קונטן; וזה כתב ידו של
27 אבא. ועד כאן היינו מחלכין בשבת. ומקו לה
28 בגמרא – והוא דף גדול עמו. משמע דגדול בני
29 עצמו לא דחמיון ויש לומר; דהכי נמי איירי בגדול
30 עמו, ולא שכן כאן לפרש; והוא וכבר פירש שם.
31 ועד יש לומר; דהא דקאמר רובא ויהו גדול עמו
32 – לא קאי אבלוה. העל כרחך לא קאי אישי
33 מלניו שיהא יודא מביא הספר לאבול בתרומתה,
34 דמקו לה בתרומה רובא ויהו גדול לחוד, דהא
35 אין מעלין בתרומה דרבנן ליוסדי.
36 **ותחומין** דרבנן – משמע אי הוה דאריתא
37 – לא דחמנינא. ואף על גב דאריתא
38 בכל יום שמואנטינן לשיש דחסיטה וניקור ולתרום
39 חלה – דהיינו משום דהוי בידה קודם שנעשית
40 החסיטה; הוי בידה לשוחט. ואין תחומין – לא ידו בכל בידה. ולמה ציין טפי בבידיק
41 חמץ מבתחומין; שאני אמר חמץ לומר; עד כאן היינו מחלכין, משהו דבידיק חמץ כידו.
42 הוא דקאמר גבי בדיקת חמץ בנשים ועבדים דהיינו רבנן דברבנן, משמע דאי הוי
43 דאריתא – לא דחמנינא, אף על גב דבידה היינו משום דבידיק חמץ צריך דקדוק וטווח
44 גדול, לפיכך יש לחשו לעצלות הנישים טפי ממקום אחר. וכן משמע בירושלמי, דאיכא מאן
45 דאמר דניש איתן נאנכות בבידיק חמץ מפני שחן עצלות. ובחוקת כל שז"ל.
46 יחיד – פירש בקונטרס; שלא נבנסין בו תמיד ששים רבוא, ולא חשיב רשות הרבים, דלא מטי
47 לדלגי מרבה. ועשיית של רבים – שנתוספה בה דרויין, או נקבע שוקין, או מערבין את
48 כולה בבחלתה. ואין מבואתיה צריכין שהרי היא כחצוה אחת. כגון שאין בה רשות
49 דרבים מותרה של שיעור אמה. ואם יש בה – מפרש בגמרא; תקנתא לרשות הרבים שבתוכה. עד כאן לשון הקונטרס. והדין עמו, דרדאי מיתנין לא איירי ברשות הרבים מותרה, מדלא
50 קנני; ורשות הרבים עוברת בתוכה. דרקיני ברייתא בגמרא. ואיתא מתנין גמי ברבנן דלית להו תקנתא דרבי יודה לערב רשות הרבים. ומורה. בגמרא נמי לא איירי ברבש של שיעור
51 אמה, דטפי משמע עשרה אמה ושלש לאו הוה שרי רבי יהודה בלחי וקורה. כדפרישנו בפרק קמא (א, טז). אלא יש לומר; ורשות הרבים עוברת בתוכה – שאני רובש של עשרה אמה, אלא יש
52 רשות הרבים רובש של עשרה אמה ומכאן, ובקועין דרך העיר מוה לוח, והוי רשות הרבים אף לתוכה וליכא שש עשרה אמה. כמו בן העמדין דפרק קמא דרשב (א, כ"ב) כדפרישנו בפרק
53 קמא (ו, ב). (שייך לעמוד ב**במאן** דלא כרבי עקיבא – ואם תאמר; ולרבנן, לארכה נמי יעירבו לחצאין, שיעורו מצד אחד כל מבוי ומבוי עצמו וליתיב כולה רשות הרבים לצד השני,
54 הדעתא על גב דמבוי ומבוי מותרין כל אחד ואחד מןהשתי אלא יסור שלא במקומן ויש לומר; דמי שחיתות וכו' לפיכך מוה – וגל הפנימי מותרת במקומה אלא אסורת שלא במקומה
55 על החצונה. דהא רשאו ומשמשא ומסתלקא מלשתמשא בחצוניה. דיעיקר תשמיש חצוי החצונה לבני חצוניה היה, והויא פנימיא בחצוניה שלא במקומה. אלא חכאי, אף על גבי רבכל
56 מבוי ומבוי מותר כל אחד ואחד מןהשתי – מודו רבנן דאסירי רשות הרבים על פי האחד, דהא מקטין אוח אריות הרבים וכו' לזני מוה; ולרבהב מערבין מרמי חכאי שלמי חצוניה
57 משום דיש לאלו רשות הרבים ופתן, וכן לאלו, ואין צריכין להשתמש בו פתח או בעד פתח האחר. וכדאיכא דאמרין קאמר אפילו לחרובא אין מערבין, דלא מצי להסתלק מרשות הרבים כלל,
58 אף על גב דאית להו רשות הרבים כנגדו.

ואין לה אלא פתח אחד - ולא מפולשת היא, ולא דמי לדגלי מדרבא. אלא אורחא -
דרך עיריות לזהות פתחי פילושיתן לאורכם. ורשות הרבים עוברת מפתח לפתח ולחוקה
לאורכה. הלכך, אין בני עבר ואלו רשאין לערב לבדן, ובני עבר הלו לבדן משום דרמי
הני דרסי בוך רשות הרבים, ורצאין ובגסין בוך פתחים לכאן ולכאן, ורשות הרבים זו
מותרתם שכולם מערבין בה, ואסרי אלהיה.

אבל לזבחה - בני שני העברים לראש האחד
לבר, ובני שני העברים לראש השני לבר -
מערבין, שהרי יבולין להסתלק אלו מאלו ולא
יאת אדר לאלו על אלו, ובוררין לתן אלו פתח
שאלצן ואלו פתח שאלצן, פלוגתא דרבנן ורבי
עקיבא בפרק "הרר" (עירובין ע"א). יתל
המיתות במקומה אסרתה שלא במקומה - כגון
שתי הצירות זו לפנים מזו, והחיצונה פתחה
לרשות הרבים והפנימית אין לה פתח לרשות
הרבים, אלא יוצאת דרך חיצונה. ולא מביעא
הכח דעירובי דירורן שבחיצונה לבדן, ובני
פנימית לא עירבו בעידן לבדן לזהות מותרין
בשתשמיש חצר לעצמו - והרייא רבי אסרדה
במקומה דאסרה הדיסת הרגל ידוהו אחיצונה,
אפילו דאסרה הדיסת הרגל ידוהו גופייהו אסרי,
ליכא למכפנתו למיחד רשא דידהו, וימחלו על
הדיסת הרגל שיש ליה על החיצונה. אלא
אפילו עירבו זו לעצמה וזו לעצמה. והרייא
פנימית מותרת במקומה - פליגי רבי עקיבא,
ואומר: הדיסת הרגל ידוהו אסרה אחיצונה,
ותפנית מותרת החיצונה אסרה. והכי נמי
ניתחד אהרודי. דפנימית אהרודי רשא ושפתא
- דכין דמותרת במקומה. כגון זו כופין על
סודת סודת שלא יתא לה היום הדיסת הרגל על
החיצונה. אלא תסטר דלת בעינתין ותשמש
במקומה. אבל הכא - הרי רשות הרבים של
אורכו ושל אלו אחד הוא. שאין בו חילוק באמצע
ותשמש את כולה במקומה. והכי בסיקל
הני מהני פבוי נמי אסרי אהרודי - זו כופין
דמעריקא של יתיה. והני מעריבין את כולה
והרגלו לזהות אחד - אסרי אהרודי. ואפילו
איכא לחי או קורה להיא - לא מהני דעבד
דקה - דקה - פתח נמוך בראש כל מבי, דגלו
ארעיתו לאסתלק כל חד מבתריה. לפתוח
לפתח חצירו. איני אוסר על הגבוי - אם לא
נשתתף עמו, דגלי ארעיהו דאסתלק. ולא
שכב על שיו - ועיר של רבים והרי היא של
רבים היה, מדקאמר ליה עיר של יחיד ונעשת
של רבים אלמא: הדיא שעתא דרבים היה,
ואמרו ליה אינהו מעיקרא נמי דרבים היה
אלא אשפה היה לה שותם אחד (וכן ליה
מפתחה, ולא ידה לה אלא פתח אחד, ואסר
לעיל דאפילו של רבים הבחי היה סגי ליה מולס
- שעלין וירודין בו חוץ לחמתה. תורת
מחיצה עליו - כלמא: אינו מבטל את הסתימה
לזהות פתחה. מולס שבין שתי חצירות - ואין
ביניהן פתח. וזה הסולס רחב ארבע בעידן -
הרי הוא כשתי חצירות פתח ביניהן, דאמרינן
בפרק "הרר" (עירובין ע"א). רצו - מערבין
אחד, עירוב אחד לשתיהן ושמשו זו בו דרך

דפנימית) אחרא שתי ומשתמש - ומה פירוש בקונטרס: שלא יתא לה הדיסת הרגל
על החיצונה - לאו דוקא. דליכא קפיא בדיסת הרגל, דאם כן היתה
מסתלקת לגמרי מרשות הרבים. ודא דרך חיצונה נפקא. ואין לנו לסיקא מרשות הרבים.
כדאמרינן הכא: בני מצו מסלקי ליה רשות הרבים מהבאי? אלא תיחד רשא ומשתמש
בחיצונה קאמרו. וכן בני עיריית דקה דשמעיתן -

לענין תשמיש לא לענין חילוק. אבל הכא מי
מצו מסלקי בו - פירושו: דוקא פנימית אחרא
דשא מלחשתה בחיצונה שאינה מקומה, דעיקר
החיצונה לבני חיצונה. אבל רשות הרבים, הרי לחי
כמו לחי. ובתום פירש הקונטרס: דברשות הרבים
אין חילוק באמצע ארבע, ולא רמי מציחה. לומר
תיחד רשא ותשמש. מכוון מזה נמי אסרי
אהרודי - פירש בקונטרס: כיון דמעיקרא של יחיד
הוא, ודמי מערבין את כולה והרגלו לזהות אחד
- אסרי אהרודי. ואפילו איכא לחי או קורה למבי
לא מהני. וקשה וקליה ריבוק. דאמר בפרק
קמא (ד"ב). עשה לחי לחי מבי - יש לו חצי
מבי. אלא משתרי חצי מבי בפני עצמו אין לו
פי שהרגלו לערב כל המבי יחדו ומיהו. איכא
לאקמא להיא ברליכא חצירות פתוחות למבי
מן הלחי והלחי.

דעבור

דקה - מעשה גבה ארבעה (ספירם)
אזריע (מחצית) טפחים, כגון איצטבא
בפני המבי. ובקונטרס פירש: פתח נמוך בראש כל
מבי, ובפירושו ראה. מדאמר בריש "כל גנות"
(עירובין פ"ב). בנה עליה על גבי בית ונתק
לפניה קמא (ט"ו). ותיחד בכל הגנין כולו, וזה עשה
לפניו שם אלא לשון פתח. ומיהו כסוף פירוק
פירש הקונטרס: דקה - מהצד.

ולא

שכב על שיו - משמע דאי שכב על שיו
הוא עבד שפיר, ולא היה פרוץ ליה אבי
מיד. ואם כן משמע בני הקונטרס דפירש
במיתותין דשל רבים והרי היא של רבים מהני ליה
שיו. כן משמע (ק"ס). גבי מוחא: דמהני
ליה שיו אף על גב דהיא של רבים כדמשמע
בפרק קמא (ג' ט). ומעיקרא נמי היתה של רבים.
דאי של יחיד - לא היתה עירבה שיו. ואי דנקט
במיתותין של רבים ונעשית של יחיד, לאשמועינן
דאף על גב דנעשית של יחיד - בעיא שיו.
כעא - מניח בו מרבה - לא גרס "מריבה" בר
עירובין אהר, ועליו לא היה אומר בר נתמן לא
תציתו ליה, דרבו היה. וטורת פתח עליו כסולס
שבין שתי חצירות - וטורת מחיצה עליו לחלק
היה יכול למצוא נמי כסולס שבין שתי חצירות.
כגון שרצפו כסולמות.
דלעירב

ואין לה אלא פתח אחד - מערבין את פתחיה, מאן
תפא דמעירבא רשות הרבים? אמר רב הונא בריה
דרב יהושע: רבי יהודה היא; דתניא, יתר על כן
אמר רבי יהודה: מי שיש לו שני בתים בשני צידי
רשות הרבים - עושה לחי מפאן ולחי מפאן, או
קורה מפאן וקורה מפאן, ונחשא ונתון פאמצע. אמרו
לו: אין מערבין רשות הרבים בבה. אמר מר: ואין
מערבין אותה לחצאין. אמר רב פפא: לא אמרו אלא
לרבה, אבל לרחה - מערבין. מפאן - דלא כרבי
עקיבא, דאי כרבי עקיבא - הא אמר ר' אלעזר
במקומה אוקרת אפילו שלא במקומה! אפילו תמא
רבי עקיבא: עד כאן לא קאמר רבי עקיבא התם
- אלא בשתי חצירות זו לפנים מזו, דפנימית לית
לה פיתחה אחרת. אבל הכא - הני נפקי בהאי
פיתחה, והני נפקי בהאי פיתחה. איכא דאמר, אמר
רב פפא: לא תמא לארפה הוא דלא מערבין, אבל
לרחה מערבין, אלא אפילו לרחה נמי לא מערבין.
כמאן - כרבי עקיבא! אפילו תמא רבנן; עד כאן לא
קאמרי רבנן התם - אלא בשתי חצירות זו לפנים
מזו, דפנימית אוקרת לראש ומשתמשא. אבל הכא
- מי מצו מסלקי רשות הרבים מהבאי. אמר מר:
לא פוהא, או מכוו מכוו בפני עצמו. מאי שנא
דלחצאין דלא - דאסרי אהרודי, מכוו מכוו נמי אסרי
אהרודי? הכא כמאי עסקינן כגון דעבד דקה. וכו'
הא דאמר רב אידי בר אבין אמר רב תסדא: אהרד
מבני מכוו שעשה דקה לפתחו - אינו אוסר על גני
מכוו. היתה של רבים והרי היא כו". רבי יורא
עריבא למתא דבי רבי חיאי ולא שכב לה שיו.
אמר ליה אבוי: מאי מעמא עבד מר הכי? אמר
לוה: ככי דיהה אמרי ליה: רב חיאי בר אסי מערב
פולחא. ואמינא: שמע מניה עיר של יחיד ונעשית של
רבים היא. אמר ליה: לרדי אמרו ליה: נהו סבי:
הוא אשפה היה לה מחד גיסא, והשתא דאיפניא

לה אשפה - הנה לה בשני פתחים, אמר ליה:
אמי בר אריה הרפנאה מרבה: סולס מפאן ופתח מפאן מהו? אמר ליה: הכי אמר רב:
סולס תורת פתח עליו. אמר ליה: לא תציתו ליה, הכי אמר רב אריה אמר
רב: סולס תורת פתח עליו, ותורת מחיצה עליו. תורת
פתח עליו - בסולס שבין שתי חצירות, רצו - אחד מערב, רצו - שנים מערבין, ומי
אמר רב נתמן הכי? והאמר רב נתמן אמר שמואל: אנשי חצר ואנשי כרפסת שעשכו
ולא
גבה הכולה, דרך נקבים וסדקין. דאי ליה תור פתח - אין מערבין אחד, ולא מצו לאשמשו שתי חצרות וסדקין. רצו שנים מערבין -
שלא יאסרו לו זה להוציא מבתיהן שתי רשות המיוחדת לכל אחד לחצר החצר שהוא רשות כולו, ואלו לעצמן לא משמשו זו בו. וכו' אמר רב נתמן כי:
לקולא. כרפסת - אלהיירי בלעז. דורי עליות סמכות זו על פתחות לחצר ועשין מרפסת על גבי ארץ עליות, ופתוחין לה כלן כולן ועליון וירודין דרך סולס של מרפסת לחצר
הדיסת רגליה ורצאין לרשות הרבים דרך החצר היא. לפיכך, אם אינן מערבין עם הירודין התחתונים - אוסרים אלו על אלו להוציא כלי הבתים לחצר.

ולא

34
35
36
37
38
39

עירובין. פרק חמישי – כיצד מערבין דף ס עמוד א – מתוך מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" קנז תוספות

1 ולא עירבו – בני רבספת בעי נמי חצר אלא אלז בולד ואזן לבדן. אם יש לפניו – לפני
2 המרפסת. לרגל הלכה בתולת עלייתו. דק – פתח קטן, גובה ארבעה. אף אוסרין בני
3 מרפסת על בני החצר, דהא איסתכל להו. ואם לא אורט – אלמא: תורת פתח עליו,
4 ואפילו חמא חורא. וידי גבז עשרת – דליכא למימר תורת מרפסת עליה. כי עבדי דקח

5 גבזתה. ודי לז הכרפסת חצירות
6 לנמיבה ופתוחא לחצר. דהרי קן מרפסת חצירות
7 שאן תולד בנין. מנופפת – מקפת מרפסת
8 סביב, אלא שנשאר לפניה עשר אמות כרוך פתח
9 בלא דיקף. דאי עבד תהם דקח – סלוק
10 נפשייהו, ואי לא על כרוך לחומרא נמי פתח
11 הוא, והאיל דלכא ויהי מרפסת. שיצפו – ואף
12 סולם אצל סולם. תורה מרפסת עליו – רוקן
13 מנטילין המחיצה למעוץ כנפוצי הבולל יותר
14 מעשה. דאמר לקמן. מערבין אחד ואן מערבין
15 שנים. אלא ער אחד מערבין ולקולא, והוי
16 כפתח חצר. שניהם מערבין. לדחומרא לא
17 אמרין דליבטלה למחיצה, דכל בעירובין
18 להקיל, ופי אמר שמואל – דלא מבלטא סולם
19 למרפסת לדחומרא. ואי לא אורט – אלמא:

20 אף על גב דגובה מרפסת עשר אתי סולם
21 ומבטל ליה. ברלא נבז בו – דבלא סולם נמי
22 בטלה. והלויץ שאמין – ועיר של רביס נעשת
23 כחיה. דהוי רבא, ועירא שורה. דפתחי תמרא –
24 פתחין אחריזי העיר לטור, ולא היה להם פתח
25 פתח לעיר. ודי בעו לרעובי – דקח מרפסת
26 מצו מערבין. אי עביד להו כווי – הלכותו היה
27 כן. ארבע על ארבע לצד העיר, דאי בעו הו
28 מצו מערבין, ואעבידיהו שור למתא דלא
29 ליבטלה בהדיהו. ערסייתא ערסייתא – שכנות
30 שבעות, ודי גזא מרפסת כל העיר כאתח. פירא
31 דבי תור – ונמי דתולד בל העיר כאתח. פירא
32 תמרים למאכל כתרבה. והוי אותן גומות
33 ומבדלות בין השכנות מתחת, ובכל שכונה היו
34 מבוטאות תרבה. משכנות יחד. ולא היו מתקני

35 לה לחיים, משום דעיר של רביס נעשת
36 יחדו היא, וכל חד וחד היו שור לתרביה, דאי
37 לא היו שור – הכי מצו לערבי מבוטאות תרבה
38 שבכל שכונה יחד. ולא עיר של רביס נעשת
39 של יחד כל חד וחד כבאפי נפשיה בע עירובי,
40 ובעי לזי וקורה בכל עירות של רביס. ואף על
41 גב דאי בעו לרעובי לא מצו מערבין – משום
42 פירא דמפסיק, ואין יוכלין להלך משכונה
43 לשכונה. והוי חרין שבין שתי חצירות. דאמרין

44 לקמן (תנ"ג) – מערבין עניס ואין מערבין אחד.
45 דרד עוב – שיהו לזי ורשאות כבירות נגזו
46 שכנה זו לגני שכנה זו. וההוא כי תבנא בו –
47 ואמרין לקמן: הלכה כרבי שמעון דלא בעי
48 תמשיע דירקין לעירי. וכן שיערי חכמים
49 שיעור עיריות. והיא עצמה היתה שור לעיר

50 גורלה הסמוכה לה. חרשה סחו – לעירובי באפנא נפשה, כולה בלא שיעור. כעין חרשה – עיר קטנה אחת של חמישים דירקין ואינה סמוכה לגורלה. חצי אחת סלקא דעתך – חצר
51 בלא בית מי חצי דירת בית אחד חציה להם רשואות עוברות מגני שכונה זו לגני שכונה זו. וההוא כי תבנא בו – ואמרין לקמן: הלכה כרבי שמעון דלא בעי תמשיע דירקין לשעור.
52 ובת שיערי חכמים – שאירי עיריות. אחי הצמנה היתה שור לעיר גורלה הסמוכה לה. חרשה סחו – לעירובי באפנא נפשה, כולה בלא שיעור. כעין חרשה – עיר קטנה אחת של
53 חמישים דירקין ואינה סמוכה לגורלה. חצי אחת סלקא דעתך – חצר בלא בית מי חצי דירת בית אחד חציה להם רשואות עוברות מגני שכונה זו לגני שכונה זו. וההוא כי תבנא בו –
54 כשירה, וקודש על שם הים. ואמר לבני – לערב מבער יום לערבי. ועירובי יתר מבאן – שנתן לו העירובי מכוון והלאה. מותר לבית – בין לביתו, כיולתו למנות שבתו
55 מכוון אחרת. אלא לעירובי – לזרן עירובו, למנות שבתו מעירובו. דכין קודש עליו חצי רוחק מעירובו יותר מאלפים. נמצא שאינו יכול להלך לטעלה. שהרי אין
56 עירובו קונה לו אלא אלפים לכל אחד. ובין ארבע עירוב – חזי ליה שבתו בביתו. שדרי בתחום ביתו ויהי ואף על גב דאוקמה בשילוי "מי שחתיא יאוד" אי מוקפת ליה באיך
57 גיסא דאימן קלי חזי בו' אלמא: אמר שבתו רוחק מאלפים, הרי זה לא חזי ממקומי – הני מילי בכא כרוך. דכין בדוקמס לפניו לא יוכל לעלות דרוחק מאלפים יותר, ובדוקמס רבלי
58 האזי נראה ליה דליקני ליה אף על גב שבתה כלל, לפיכך לא יוז ממקומי, בלא בעמד בביתו ועירב במקום שאינו עירוב – יש לו שבתה בביתו, דמסומן בביתו נראה ליה למיקני
59 בשאר עירובי עירוב. בתרין קמין "כל מערבין" עירובי (הא), ודרי חז תמר גזלי. ולא קנית לא חז ממקומי. שמעון
60 מנה דאם אינו עירוב יש לו שבתה בביתו. אמור לביתו – לזרן ביתו, למנות מכוון אלפים לכל רוח. כעירובי של עיר – באחד מן הבתים העומדין בתוך שבעים אמה ושירים. לא
61 עשה ולא כלום – שהרי בלא עירוב נמי יש לו מן העיר אלפים לכל רוח, וכל העיר לו כארבע אמות. תנא חזין לתתום – מפרש בגמרא: חרין לעירבה של עיר.

1 **דלעירוב** לן מאתיין – מה שפירש בקונטרס דעיר של רביס נעשת של יחד ואוי – לא
2 בא לאפוקי חזרי של רביס, אלא לאפוקי של יחד נעשת של רביס.
3 **ושורה** שיר לפמבביתא – כחדי שיר דשלש חצירות של שני בתים בעינן, והלכה כרבי
4 שמעון. **הרינו** דאמר (ליה) חזי לז מנופפת – שאם היה מקומם לעשות כווי
5 על תבנא, הוי תוספתא לא בתריהם.

6 **וחדרשה** שמו – בספר היעוש (טו) היא כתובה
7 בביתא יודיה **גמרא**: שיהו לו
8 קבלה משום תנא. ואי סברא שמסביר היה אמר
9 שכך נראה, אף על פי שאין שום אגמ סובר כן.
10 ולא לפסוק הלכה בא, אלא שכך היו דברים
11 נראים. וקאמר: מאי נפקא לן מינה, כלומה: הא
12 פסקין לעיל כרבי שמעון ומשני. גמרא גמור כר
13 – מכל מקום יש לנו לחקור ולדעו אם נגרא או
14 סברא.

1 **אין**
2 **רב הנינא**: מי אמר שמואל תורת מרפסת עליו, והאמר רב נחמן אמר שמואל: **אנשי מרפסת**
3 **ואנשי חצר** ששכחו ולא עירבו, אם יש לפניו דקה ארבעה – אגבה אורט, ואם לאו –
4 **אורט**! **ואם לאו** – אורט! **הכא כמאי** עסקינן –
5 **ברלא גבזה מרפסת עשרה**. ואי לא גבזה מרפסת
6 **עשרה**, כי קא עביד דקה מאי הוי? **במנופפת** עד
7 **עשר אמות**, דכיון דעביד דקה – אסתלוקין אסתלוק
8 **ליה מהכא**. אמר רב יהודה, אמר שמואל: **פוקל**
9 **שרפפה בסולמות**, אפילו ביתר מעשה – תורת מרפסת
10 עליו. רמי ליה רב ברינא לרב יהודה במעשרתא דבי

11 **רב הנינא**: מי אמר שמואל תורת מרפסת עליו, והאמר רב נחמן אמר שמואל: **אנשי מרפסת**
12 **ואנשי חצר** ששכחו ולא עירבו, אם יש לפניו דקה ארבעה – אגבה אורט, ואם לאו –
13 **אורט**! **הכא כמאי** עסקינן – דלא גבזה מרפסת עשרה. ואי לא גבזה מרפסת עשרה, כי
14 **עביד דקה** מאי הוי? **במנופפת** עד גבזה אמות, דכיון דעביד דקה – אסתלוקין אסתלוק
15 **מהכא**. הנהו בני קוואי דאתי לקמיה דרב יוסף, אמרו ליה: **הב לן גברא דלעירב לן מאתיין**.
16 **אמר ליה לאביו**: זיל ערב ליהו, וחזי דלא מצוונת עלה כפי מדרשא. אזיל, הוא ליהניו
17 **בתי דפתחי לתראה**, אמר: **הני לחזי שיר למתא**. **חדר אמר**: **אין מערבין את פוקלה**, תנן,
18 **[מבבל]** **דאי בעי לעירובי מצו מערבי**, אלא אי עביד להו כווי דאי בעי לעירובי דרד חלוזות
19 **מצו מערבי**. **חדר אמר**: **לא בעי** – דהא רפה בר אגבה מערב לה לבוקה מחוץ ערסייתא
20 **ערסייתא** משום פירא דבי תורי, דכל חד וחד הוי שיר לתרביה, ואף על גב דאי בעי לעירובי
21 **בתי תורי** לא מצו מערבי. **חדר אמר**: **לא דמי** תהם – אי בעי לעירובי דרד גמות והני לא
22 **מערבי**, **דילקף נעבדן כווי**. **חדר אמר**: **כווי נמי לא בעי**, דתחזיא פי תיבנא דתנה ליה למר בר
23 **פופרתא מפומבדיתא**, ושניה שיר לפומבדיתא. אמר: **היינו דאמר לי מר** "חזי דלא מצוונת
24 **עלה בני מדרשא**", **אלא אם כן עשה חצה ליה בעיר דתשה**". **תנאי**, אמר רבי יהודה:

25 **עיר אחת היתה** ויהיה **וחדשה** שמה, והיו על המישה ידורים אגשים וגשים ויפה, ובה היו
26 משערים חכמים, והיא היתה שיעור. איבעיא להו: **תדשה** מני? **תדשה**, פי היכי דאיתו הוי
27 שיר לגולתה – גרולה נמי הויא שיר לקמנה! **אלא**: **ענין תדשה** מהו? **רב הונא** ורב יהודה;
28 **חדר אמר**: **כעניא שיעור**, וחד אמר: **לא כעניא שיעור**. **רבי שמעון** אומר שלש חצירות וכו'.

29 **אמר רב חמא בר גוריא**, אמר רבי: **הלכה כרבי שמעון**. **רבי יצחק אמר**: אפילו בית אחד
30 **והצר אחת**. חצר אחת סלקא דעתך? **אלא אימא**: **בית אחד** חציה אחת. אמר ליה אפי
31 **לרב יוסף**: **הא דרבי יצחק גמרא או סברא**? אמר ליה: **מאי נפקא לן מיניה**? אמר ליה: **גמרא**
32 **גמור ומרתא תהא**? **משנה** מי שהיה בפתחו ואמר לבנו "ערב לי במערב", **במערב** ואמר
33 **לבנו** "ערב לי בפתח", אם יש הימנו ולביתו אלפים אמה ולעירובי יותר מבאן – מותר לביתו
34 **ואסור לעירובו**. לעירובו אלפים אמה ולביתו יתר מבאן – אסור לביתו ומותר לעירובו. הנותן
35 **את עירובו בעיבורה של עיר** – לא עשה ולא כלום. תננו חזין לתתום, אפילו אמה אחת
36 מה

50 גורלה הסמוכה לה. חרשה סחו – לעירובי באפנא נפשה, כולה בלא שיעור. כעין חרשה – עיר קטנה אחת של חמישים דירקין ואינה סמוכה לגורלה. חצי אחת סלקא דעתך – חצר
51 בלא בית מי חצי דירת בית אחד חציה להם רשואות עוברות מגני שכונה זו לגני שכונה זו. וההוא כי תבנא בו – ואמרין לקמן: הלכה כרבי שמעון דלא בעי תמשיע דירקין לשעור.
52 ובת שיערי חכמים – שאירי עיריות. אחי הצמנה היתה שור לעיר גורלה הסמוכה לה. חרשה סחו – לעירובי באפנא נפשה, כולה בלא שיעור. כעין חרשה – עיר קטנה אחת של
53 חמישים דירקין ואינה סמוכה לגורלה. חצי אחת סלקא דעתך – חצר בלא בית מי חצי דירת בית אחד חציה להם רשואות עוברות מגני שכונה זו לגני שכונה זו. וההוא כי תבנא בו –
54 כשירה, וקודש על שם הים. ואמר לבני – לערב מבער יום לערבי. ועירובי יתר מבאן – שנתן לו העירובי מכוון והלאה. מותר לבית – בין לביתו, כיולתו למנות שבתו
55 מכוון אחרת. אלא לעירובי – לזרן עירובו, למנות שבתו מעירובו. דכין קודש עליו חצי רוחק מעירובו יותר מאלפים. נמצא שאינו יכול להלך לטעלה. שהרי אין
56 עירובו קונה לו אלא אלפים לכל אחד. ובין ארבע עירוב – חזי ליה שבתו בביתו. שדרי בתחום ביתו ויהי ואף על גב דאוקמה בשילוי "מי שחתיא יאוד" אי מוקפת ליה באיך
57 גיסא דאימן קלי חזי בו' אלמא: אמר שבתו רוחק מאלפים, הרי זה לא חזי ממקומי – הני מילי בכא כרוך. דכין בדוקמס לפניו לא יוכל לעלות דרוחק מאלפים יותר, ובדוקמס רבלי
58 האזי נראה ליה דליקני ליה אף על גב שבתה כלל, לפיכך לא יוז ממקומי, בלא בעמד בביתו ועירב במקום שאינו עירוב – יש לו שבתה בביתו, דמסומן בביתו נראה ליה למיקני
59 בשאר עירובי עירוב. בתרין קמין "כל מערבין" עירובי (הא), ודרי חז תמר גזלי. ולא קנית לא חז ממקומי. שמעון
60 מנה דאם אינו עירוב יש לו שבתה בביתו. אמור לביתו – לזרן ביתו, למנות מכוון אלפים לכל רוח. כעירובי של עיר – באחד מן הבתים העומדין בתוך שבעים אמה ושירים. לא
61 עשה ולא כלום – שהרי בלא עירוב נמי יש לו מן העיר אלפים לכל רוח, וכל העיר לו כארבע אמות. תנא חזין לתתום – מפרש בגמרא: חרין לעירבה של עיר.

1 כּאן שכלתה מדרו חסדי העיר – תימה; ולרבנן, דאמרין בפרק ימי שהצניחה (עירובין
 2 מהא.) בשין ברוך שיש לו שמונה על שמונה, ומסתמא דהוה דאן לנתון עירובי, כיון
 3 דקסן לו דנתון עירובי יש לו ארבע אמות כמו שכתב, הוא נשבר ארבע אמות. שאם נתן עירובו
 4 למזרח העיר ארבע אמות חוץ לעירבה של עיר – דרי הולך למזרח שמונה אמות ואליפס,
 5 ולמערב ארבע אמות ארבע אמות מה שהעיר
 6 נחשב לו; ויש לומר: דלרבי אליעזר דאמר דהוא
 7 באמצעו, או לרבי יהודה דאמר בדרו לו ארבע
 8 אמות בכל רוח שירצה מה שנשבר הוא מופסיד,
 9 שנשבר ארבע אמות במקום העירוב ומפסיד,
 10 ארבע אמות העיר דמונן לו העיר כארבע אמות.
 11 ואם האמר: לרבי ר' זמא ומפסיד אי לא בשוף ימי
 12 שהצניחה? (עירובין פ"ב.) נתון עירובן אם יש
 13 לו ארבע אמות, תפשוט מדבא. דאי אין לו ארבע
 14 אמות – אם כן מפסיד יותר ממה ששכח, שאם
 15 נתון עירוב ארבע אמות חוץ לעירבה של עיר
 16 לצד מזרח, נשבר ארבע אמות לצד מזרח ומפסיד
 17 שמונה אמות לצד מערב דמונן לו ארבע אמות
 18 חוץ לעירבה של עיר העיר ארבע אמות!
 19 ואומר רבינו יצחק דלמי רב הזמא. אם נתון
 20 עירובו אין לו ארבע אמות. גם נפירי אם מובלעת
 21 חתום העירוב נחשבת לו במשהו, ואין מפסיד
 22 כלום במשך העיר. דהאמר בפרק סוף דרדון
 23 עירובו נתון אבי בתוך מרעה שיש בה דרדון
 24 – יש לו אלפס חצה לה, ואמאי יש לו אלפס
 25 שלימה? כיון תרשבה כארבע אמות, ואמר
 26 שנתון עירובו אין לו ארבע אמות. אלא היא
 27 סתירה ליה שאם אין לו ארבע אמות – העיר
 28 נחשבת לו כבשונה, ואם האמר: ולרבי אליעזר
 29 דאמר דהוא באמצעו, כשתון עירובו באמה
 30 איתרנו על עיבור הויה לצד מזרח – זיהו לו
 31 לצד מזרח שתי אמות ואליפס, ולצד מערב אלפס
 32 פחות שתי אמות, דהעיר נחשבת לו כארבע
 33 אמות. לעירובו נתון שתי אמות ושתי אמות שנית
 34 של עיר עליו לשבטן אלפס, ואמאי? ונתן
 35 עירובו בעירבה של עיר לא עשה ולא כלום ויש
 36 לומר: שבעתו חרן המחיצות או במקום שנשבר
 37 כארבע אמות רבש שמונה בולעו בו, ארבע
 38 לעמוד בסוף, דאפילו עומד בסוף כאלו עומד
 39 באמצעו, ואין נותנין חצה לה כלום. דהא חבמי
 40 שהצניחהו חוץ לתחום התורה בריו או בסדר – מולך את כולה ולא חצה לה, ואפילו
 41 הוא עומד בסופה. א"ן אלא דרבי נביאות – אמרו רבינו ירמיהו: דבכל מקום שאומר אין
 42 אלו אלא דרבי נביאות – הוי לשבת כלומר: אין חבמה כו' שמכין לחלק כל כך סבירא
 43 מוטב, ומרוב חוסר האמת, דרבינו משמע פרק אמר רבא (יב"ט.) גבי ימנו בדרס אני
 44 מנעתי לך, ודקאמר אמר: לא יפחות לו מלשבת קמא. אמר רבי יוסי: אי אלו אלא דרבי נביאות.

1 מה שצנעבר הוא מפסיד. גמרא קא סלקא דעתך
 2 "למורה" – למורה ביתו, "למערב" – למערב ביתו.
 3 בשלמא הימנו ולביתו אלפים אמה ולעירובו יתר
 4 מפיאן – משפחת לה דמטי לביתיה ולא מטי לעירובו.
 5 אלא "הימנו ולעירובו אלפים אמה ולביתו יתר מפיאן"
 6 היכי משפחת לה? אמר רבי יצחק: מי סברת? "למורה"
 7 – למורה ביתו, "למערב" – למערב ביתו? לא,
 8 "למורה" – למורה בנו, "למערב" – למערב בנו. רבא
 9 בר רב שיאל אמר: אפילו תימא למורה למורה ביתו
 10 ולמערב למערב ביתו, גפון דקאי ביתיה באלפסא.
 11 "הנתון עירובו בתוך עירובה וכו'". הוין לתחום סלקא
 12 דעתך? אלא אימא: הוין לעירובה. מה שצנעבר סלקא
 13 מפסיד. מה שצנעבר ותרז לא? והתניא: הנתון את
 14 עירובו בתוך עירובה של עיר – לא עשה ולא כלום.
 15 נתנו הוין לעירובה של עיר, אפילו אמה אחת –
 16 משתפר אוחה אמה, ומפסיד את כל העיר פוליה,
 17 מפני שמערת העיר עולה לו במדת התחום: לא קשיא;
 18 כאן – שפלתה מדרו בחצי העיר, פאן – שפלתה
 19 מדרו בסוף העיר. וכדרכי אידו, דאמר רבי אידו,
 20 אמר רבי יהושע בן לוי: היה מודד פאן, וכלתה
 21 מדרו בחצי העיר – אין לו אלא חצי פוליה. כלתה
 22 מדרו בסוף העיר – נעשית לו העיר פוליה ארבע
 23 אמות, ומשמילין לו את השאר. אמר רבי אידו: אין
 24 אלו אלא דרבי נביאות; מה לי כלתה בחצי העיר,
 25 מה לי כלתה בסוף העיר? אמר רבא: תריוהו
 26 תננה; אנשי עיר גדולה מהלכין את כל עיר קטנה,
 27 ואין

1 מה שנשבר – לרוח זה נפסד לרוח שבגנהו. שררי מנה מן העירוב אלפים לכל רוח, ואם הוה
 2 נתנו בסוף אף למזרח – נמצא שכלות אלפים של מזרח בסוף אלפים אלפים לעיר,
 3 ושנחרת אף, אלפים של מערב כלות בסוף אף של מערב העיר, ודפסיד האפלו. ואם
 4 משמע לו דאין העיר עולה לו מן החסן הארבע אמות, אלא כולה כארבע אמות.
 5 **נבחר** למוזח ביתו – אמר רבא למעבר לו
 6 במערב ביתו, נמצא שביתו עומד ביתו לבין
 7 עירובו. והכי תני' מנעו ולעירובו אלפס ולביתו
 8 יותר מכאן, ודא היא עירובו מרוחק טפי. רפשי
 9 לביתיה – שהיה יבול לולך לביתו בלא עירוב,
 10 לבין לעירוביה לא היה מטי. באלפסא – בית
 11 לבין עירובו משוך עירובו מרוב יותר מביתו
 12 ואף על פי כן פנעם שזולאמכסן לו, והרי ביתו
 13 רחוק ממנו יותר מעירובו. חוץ לתחום סלקא
 14 דעתך – דהא לא הוי עירוב. שמהר איהת אמה
 15 – לרוח העירוב, והפסיד מדרו כל העיר לרוח
 16 שבגנהו. כששמדרו אלפס מעירובו לצד העיר
 17 – תעלה לו מרת העיר מן החשבון. שכלתה
 18 מדרו בחצי העיר – אם היתה עיר גדולה, או
 19 שהרחוק עירובו מן העיר עד שאין כל העיר
 20 נבלעת במדת אלפס של עירוב – תעלה לו
 21 העיר מן החשבון, ומפסידה, ואם היתה כל העיר
 22 נבלעת באפס של עירוב – היא לא כלולה
 23 כארבע אמות. היה מוזח ונא – שבת חוץ
 24 לעיר, ולא היה יודע שיש עיר סמוך לו. והכן
 25 בפרק ימי שהצניחה (עירובין פ"ב.) היאיל
 26 אלא היה כונתו לכך – לא יבסע לעיר, היאיל
 27 עד אלפס ממקום שביחלתו. והתחיל למנות
 28 אלפס פיסתיה בעיניהו וכלתה מדרו בו הוא
 29 הרין מן אותו עירובו חוץ לעיר וקנה שביחלתו.
 30 אמר רבי יוחנן אין אלו אלא דרבי נביאות –
 31 כמתבאר מפני הגהרות, שאינו נתון טעם לדבריו
 32 אמרן רבי יהושע בן לוי דלרבינו הללו, ואי לאו
 33 דגמרי לרובי מריה לא הוה אמר כי האי מילתא
 34 בלא טעמא. אמר רבא – אמר רבי נביאות:
 35 תריוהו הגהדי במתניתין דאנשי עיר גדולה
 36 שהיתה להן עיר טענה בדרו אלפס, ורצאן
 37 מעירן והלכין לילך חרן הקטנה מדרו כל כל
 38 העיר הקטנה הסמוכה להן, וכן ברוך חזי
 39 קצמיה מהלכין את כולה כארבע אמות,
 40 ואין סלקא דעתך מרת העיר סליק לרו – מאי ארא
 41 לאשמעוניהו פשיטא דעד אלפס יבול ליה.

ואין

1 קאמר. וברפך "אלו מומין" (בבבבב מהא.) דאמרין דלא הוי לשבת, לא קאמר בהאי לישנא, אלא
 2 נמי ליטמא. ורבא נמי הוי לשבת, כהויה דבבא בתרא. קאמר רבא תריוהו הגהדי, ומאי קא משמע לן רבי יהושע בן לוי?
 3 אשכחן נמי בפרק "אין מעמידין תריוהו הגהדי ללא להקשות מאי קא משמע לן קאתי, אלא להביא סייעתא לדבריו.
 4 דרבא בן לאהקשות מאי קא משמע לן רבי יהושע בן לוי, מרמסין סוף העיר אינטריבא ליה. מיהו, רבינו שמואל לא גרס
 5 "אינטריבא" אלא סוף העיר לא נתן, ודוחק דהא נתן, שמוחא סתפריס. וטה:
 6 לא מעיט למיזר דרבי אידו לא סבר רבי יהושע, דהא לא מותרא מתניתין וברייתא אלא רבי יהושע. רבינו שמואל
 7 כי כלתה מדרו חסדי העיר – כל העיר נחשבת לו כארבע אמות כלה מדרו בחצי העיר בן בה. חתמיה ליה
 8 (עירובין ע"ב.) דקאמר: דהוין נתון עירובו בסוף אלפס וביית ביהתיה. אלמנ: בלן בה. אפילו כלו אלפס שלו
 9 (עירובין ח"ב.) דקאמר: מי סברת ומנח לו בסוף אלפס לבאן, ופירש שיהי. דכל העיר נעשית לו כארבע אמות,
 10 כשכלתה מדרו חסדי העיר – כל העיר נעשית לו כארבע אמות. ולכתי מומיה: כיון כשכלתה מדרו בחצי העיר אין לו
 11 כי כלתה בסוף העיר נמי אין נעשית כל העיר כארבע אמות להשלים לו את השאר. והשתא אתי שפיר מאי
 12 שאמרן בו. ולכתי מדרו דהו עדי דיש לחלק בן כלתה מדרו בחצי העיר לכלתה בסוף העיר. ולכתי פריך
 13 נעשית לו כארבע אמות שיכול לחלק כל העיר, לענין שיכול לבאת לצד אחר של עיר – לא נעשית לו כארבע
 14 אמות. ולפסיפריס גרסינן סוף העיר אינטריבא ליה דלא נתן – מאי שפיר. אף על פי דסוף העיר נמי נתן,
 15 דאם לא כן מוקשה ממתניתין אמרינא. דבאקשי לעיל – מכלל מוקם במודד אינטריבא ליה. דהא לא שמעי ממתניתין,
 16 כפרשתי.

ועד

לית חדא דרבי עקיבא – דקיימא לן דבריה ומיקל בעירובי כפרש כגונטרס ותחומין דרבנן, כפרש פרק "מי שהוציאוהו" (עירובין מ.א.).

הדרן עלך כיצד מעברין

גמרא אמר רב יהודה, אמר שמואל: שבת בעיר חריבה – לרְגֵנָן מְחַלְףֵה אֶת פּוּלְהָ וְחֻצְהָ לְהָ אֲלָפִים אֶמְתֵּה. הַיְצִיחַ אֶת עֵירוּבוֹ בְּעִיר חַרְבֵּה – אִין לֹא מִמְקוֹם עֵירוּבוֹ אֲלָא אֲלָפִים אֶמְתֵּה. רַבִּי אֱלֶעָזָר אָמַר: אֲחֵךְ שֶׁבֶת וְאֲחֵךְ הַיְצִיחַ – מְחַלְףֵךְ אֶת פּוּלְהָ וְחֻצְהָ לְהָ אֲלָפִים אֶמְתֵּה. מִיִּתְיָב, אָמַר לָהֶן רַבִּי עֲקִיבָא: אִי אַתְּמֵם מוֹדִים לִי בְּגוֹתָן אֶת עֵירוּבוֹ בְּמַעֲרָה, שְׂאִין לֹא מִמְקוֹם עֵירוּבוֹ אֲלָא אֲלָפִים אֶמְתֵּה? אֶמְרוּ לֹא: אִימְתֵי – בְּזִמְנֵן שְׂאִין כֶּה דִּירָיוֹן, הָא בְּאִין כֶּה דִּירָיוֹן – מוֹדוּ לִיהּ! מַאי "אִין כֶּה דִּירָיוֹן"? אֵינְהּ דְּאִיְהוּ לְדִירָה, תָּא שְׂמַע: שֶׁבֶת בְּעִיר, בְּמַעֲרָה הוּא גְדוּלָה כְּאֲנְטִיּוֹכִיא, בְּמַעֲרָה, אֲפִילוּ הוּא כְּמַעֲרָה צִדְקוּהוּ מִלְךְ וְהוֹרָה – מְחַלְףֵךְ אֶת פּוּלְהָ וְחֻצְהָ לְהָ אֲלָפִים אֶמְתֵּה. קִתְּנֵי עִיר דְּוִימָא דְּמַעֲרָה, מַה מַּעֲרָה חַרְבֵּה, אִף עִיר חַרְבֵּה, וְשֶׁבֶת – אִין, אֲבָל הַיְצִיחַ – לֹא. מַנִּין? אִילִימָא רַבִּי עֲקִיבָא – מַאי אִירָוִיָה חַרְבֵּה? אֲפִילוּ יִשְׁבֵּה נִמְי! אֲלָא לֹא – רַגְנָן, וְטַעְמָא: דְּשֶׁבֶת – אִין, אֲבָל הַיְצִיחַ – לֹא! לֹא תִימָא עִיר דְּוִימָא דְּמַעֲרָה, אֲלָא אִימָא: מַעֲרָה דְּוִימָא דְּעִיר, מַה עִיר יִשְׁבֵּה – אִף מַעֲרָה יִשְׁבֵּה. וְרַבִּי עֲקִיבָא הוּא, דְּאָמַר: אִין לֹא מִמְקוֹם עֵירוּבוֹ אֲלָא אֲלָפִים אֶמְתֵּה, וּבְשֶׁבֶת מוֹדוּ. וְהָא בְּמַעֲרָה צִדְקוּהוּ כְּרַגְנֵי! בְּמַעֲרָה צִדְקוּהוּ – וְלֹא בְּמַעֲרָה צִדְקוּהוּ, בְּמַעֲרָה צִדְקוּהוּ – גְדוּלָה, וְלֹא בְּמַעֲרָה צִדְקוּהוּ – דְּאִילוּ הֵתֵם חַרְבֵּה, וְהִכָּא יִשְׁבֵּה. מַה וְהִיָּה אֲשַׁכְּחִינוּ לָבְנֵי מְכַרְבְּתָא דְּקָא מוֹחֲבֵי עֵירוּבֵיהוּ דְּבִי כְּנִישְׁתָּא דְּבִי אֲבוּרֵי. אָמַר לָהֶן: גּוֹז בִּיהּ סַפִּי, הִיכִי דְּלִישְׁתֵּרִי לָבוֹ סַפִּי. אָמַר לִיהּ רַבָּא: פְּלִגְתָּא! בְּעֵירוּבוֹן לִית דְּחֵשׁ לְהָא דְּרַבִּי עֲקִיבָא.

הדרן עלף כיצד מעברין

משנה הדר עם הנקרי כהצד, או עם מי שאינו מודה בעירוב – הרי זה אוסר עליו. רבי אליעזר בן עקיבא אומר: אינו אוסר עד שיהיו שני ישראלים אוסרין זה על זה. אמר רבן גמליאל: מעשה צדוקים אחרי שחיהו עד קעמנו בכבוי בירושלם, ואמר לנו אנא: מהו והוציאו את הפלים למבוי עד שלא יוציאו ויאמר עליכם. רבי יהודה אומר בלשון אחר: מהרו ועשו צדקיכם במבוי, עד שלא יוציאו ויאמר עליכם.

גמרא

דרבנן, ועבך שחיתה דאורייתא, שהוצרך רבן גמליאל בר רבי לגזור עליה: ועוד דאין סברא כלל דאור גזר על יעם משום דין נפך שרואה שחיתתם מותרת, כיון שנחשבו מומרי לעבודה זרה ודא אמרין בפרק קמא דתלפין (א) גמור לעבודה זרה אסור

לאלול

גמרא בעיר חריבה – מהדוריה, אבל מחציתה קיימת סביב לה. לרבנן מהלך את כולה – דהא שבת באורי מחצותה, והוא דרין לרבי עקיבא. והא דנקט רבנן – משום דבניחא עירובא, ובעי למיחזי חילוק בין חריבה לשיבה, ולרבי עקיבא אפילו בשיבה אן לו ממקום עירובו אלא אלפים. הני עירובי בעיר חריבה כו' – דכי אמור רבנן כל העיר עירובא אמות – במיחשבת, כדנתן בהדיא: אימתי – בזמן שאין בה דירין, אלא: אמתא: בחריבה מודה. ורבי גרסינן: תא באין בה דירין מרין לית. אמתא דריתא לדידה – שפלוה מחציתה: מערת צדוקיהו – גדולה היתה, והיא שיצאה בה צדוקיהו לילה מירושלם לברוח מפני הכשדים, כדכתבו בירמיה (בג) 'ותבקע החרון וגו': ואי עיר חריבה – ועל כבוד חריבה מירין ולא ממומה, דאי ממומה – לא הוי תני מהלך את כולה, כיון דלא שבת באורי מחצותה. והוא הדין רבי עקיבא, ואף על גב דיש חומה, קתני שבת ובל תני עירובא. תני – הא דלא תני עירובא. אי יבטא רבי עקיבא – דלית ליה בבניחא מהלך את כולה, אמתא הני עיר דומיא דמשה, למימר דבחיבה לא קמי. אפילו ישיבה נמי – הניח לרבי עקיבא לא, והא אפילו למימר דהא דנקט חריבה משום שבת נקט למימר אף על גב דהיא חריבה, היא דשבת מהלך את כולה הא מאי איריא ער? אפילו תל נקט ונקט קמיה קערה ושיבולין בעיקרה אותה אמרן בפרקין קמא (טו.א) מהלך את כולה. אלא לאו רבנן – ושבע מניה: בחריבה מודה. דהא על כרחיך הא דנקט חריבה משום שירא דשייר ולא תאן 'הניח את כלה. אף מערה ישיבה' – ולאשמעינן דאפילו הכי שבת אן. תניח – לא, כרבי עקיבא. והא בכערת צדוקיהו קתני – ואן שם דירין דרין דהא על מלך היתה. אי נמי: השתא לית בה דירין. כבי בנישאת רבי אנכר – בית הכנסת גדול היה, וכולו מובלע באפלים של תחום מברכתא. והם לא היו חתופין לתלפין העירוב עד שפלוה ולהניחו שם, דסבריא להו כרבנן דכיון דמונה באורי מחצות – מהלכין את כולה וחוצה לו כיון דהניח עירובא. ונו בית ספי – דהמקור עד להשימד העירוב עד סופו ולהניחו שם. כי היכי דלישתרו לבו ספי – דהא ממקום העירוב בעיתו למודה. פליגא – חילק על הכהנים אתה. בעירובין לית דחיה לוא דרבי עקיבא – דקיימא לן הלכה כדברי המוקל בעירוב:

הדרן עלף כיצד מעברין

משנה הדר עם הנביר או עם מי שאינו מודה בעירוב – כותה, כדאמר בפרק 'בלב' מערבין (ל.א.ב). אומר ילי – וביטול מביטו לחצו עד שישכור הימנו רשות שיש לו בחצרו. ועושה שני ישראליים – דרין בשני בתים, דאסרין זה על זה, והאין לערב ביניהן – דבבא אסור לערבין. אבל על היחוד אין אסור, ובגמרא מפרש טעמא. מעשה צדוקים אחרי – קסבר רבן גמליאל צדוקים אינו כנברי. ודאי למי לכותי, דגרי אריות הן ואינם גרים מגורים. אבל צדוקים ישראל הוא והנפקר למינות ואינו מודה בתורה שבעל פה. כיון דישראל הוא – יכול לבטל רשותו בלא שום שכירות. מעשה צדוקים שיהו רב עמנו כמבוי – וביטולו רשותו. ואמר לנו אבא מרזא והוציאו כלבים למבוי – והחוקין בין כיון וקדש היום מדי, כדי שלא יחזור בו. עד שלא יוציא – כליו תחילה, ויחזור ויחוק בירשותו ויאסור עליכם. ושבע מניה דאינו כנברי. דאי אגזרו מניה – היכי מיצי למודהו אף על גב דתמפק לא אסר. דהא נקט דמיה. וקשי צדיכם כמבוי – מבעוד יום, בדשבת לא מתי ליה האי ביטול, שמא יוציא דאסור עליכם. וקסבר רבי יוחנן אף על גב דהחוקין בני מבוי מבוי תחילה – מצי לאהרורו בית.

1 **גמרא** לא שמה — ישראל יחיד דר עמו. שמה ירה — ויש לו רשות בחצר,
2 הנמצא ישראל המוציא לחצר מביתו שהוא מיוחד לו, מוציא מרשות לרשות —
3 ורבנן גורו שלא להוציא מרשות לרשות בלא עירוב, ולמאן אתי לאפקי מרשות
4 הדידה לרשות דרביים. הרי הוא כדרך של בהמה — ואין לו כח בן שמעון בני מאיר
5 קאמר לה לקמן בבבאריה בשמעתין, ורמינן

6 ומתניין עלה תומקין ברליהה. ישראל אפילו
7 כי ליה ליהודא. ארמיא דירת נביר גורא שמה
8 דירה. שבת אבטי. אפילו לא שמה ירה —
9 אלא משום גורה שמה לילמוד ישראל מעשיו
10 של נביר התייריהו והפסידיהו הנבנים לישראל
11 הדר עמו, ורי משום בעיניו ליתן שבר בכל
12 שבת שבת, כראי שקשה ובההיא גורא פליגי
13 רבי מאיר ורבי אליעזר בן יעקב אי גורנין ליה
14 על ישראל אית דהדי עם נבירא ואי רבי
15 אליעזר כהן חזי דהיי חזיהו על שפלות דמיס
16 — לא שכיב חזיהו חזיהו מילתא אלא
17 שכרואל לא גורא בה רבנן ורבי מאיר רבי יחיד
18 נמי ויזנין דריירי ממשום הכי אמור רבנן אן
19 עירוב מועיל בן. וני לא טעו — לא היא
20 רוצה לשבור ויצא ישראל זה משם. מאי טעמא
21 — לא עמו נבירא. כריאה — חוקה, שינתה
22 ישראל עמו למלאות כל המבוי ביום אי יצתה.
23 כן נח נדרג על תלוי — דהיא משבעת משה
24 כדאמר ב"בארכי מיתוח" בסנהדרין (נ"א) ואמר
25 אהורח שולחן זו ארץ מיתוחן ואבועינן רב
26 יודן נבירא לא מתחל אפילו אפתוח משה
27 פרוטה והוי גול ליהודיה. לא ניתן להושבן —
28 דגבי ישראל כתבי: "השיב את הגולה" אבל
29 נבכרי לא כתוב השבה, הלכך, כיון שערב
30 נהרג ואינו שלם. כפוחתיק ואבועני —
31 למלאות החצר בספקלין וקתידראות אם יצתה.
32 חצירו של גי. — אף על פי שבתם חצירות
33 פתוחות לתוכן בתים דרובא, אין רשות להן
34 החלוקה להחשב רשות לכל אחד ואחד לבדו.
35 דירת נביר לא עשה דירה. ישראל אשני
36 דר עמון, שנבנס לאחד מן הבתים בשבת
37 — מותר להוציא מן הבתים לחצר ולא ויהי
38 מוציא מרשות המיוחדת לנכרי זה לרשות
39 שהיא לכולן, ואם יש שם ישראל אחד — דר
40 עמון, אוסר על כל ישראל להוציא מן הבתים
41 לחצר, משום שהיא חצירות, רבי אליעזר בן
42 יעקב אומר — עד שיתו שני ישראלים — דרין
43 בשני בתים, ואוסרין על זה, רשות הנכרי
44 החלוקה בתו, ואוסר הנכרי על בתיהם חזון
45 על בני הנכרים מלהוציא לחצר, שהיה רבן
46 לדידת נביר דירה, כדאמר לעיל. אבל בישראל
47 יחיד לא שיהו רבן לדידת נביר דירה, לא
48 הדר אוסר על ביתו של ישראל ולא ישראל
49 אוסר על ביתו, שאין חילוק רשות בנביר.
אמר

1 **גמרא** ותיב אפי' פר אבין ורב חנינא פר אבין, ותיב
2 אפי' נפיהו. ותיב וקאמרי: בשלמא רבי מאיר קסבר:
3 דירת נכרי שמה דירה, ולא שפא חד ולא שפא תרי.
4 אלא רבי אליעזר בן יעקב מאי קסבר? אי קסבר דירת
5 גוי שמה דירה — אפילו חד נמי ניחסי! ואי לא שמה
6 דירה — אפילו תרי נמי לא ניחסי! אמר להו אפי':
7 קסבר רבי מאיר דירת נכרי שמה דירה? והתניא:
8 חצירו של נכרי הרי הוא כדיר של בהמה! אלא דכילי
9 קלמא דירת גוי — לא שפא דירה, והכא בגויה קלמא
10 ליקמ' ממעשיו לא מישפלי, רבי אליעזר בן יעקב קבר:
11 בין דנכרי חשוד אשפיות דמיס, תרי דשכחי' דדירי
12 — גורו בהו, חד לא שכחי — לא גורו ביה רבנן. ותיב
13 מאיר קבר: ומנין דמקרי דירי. ואמרו רבנן: אין עירוב
14 מועיל במקום גוי, ואין ביטול רשות מועיל במקום גוי.
15 עד שישפתי, וגוי לא מוגר. מאי טעמא? אילמא משום
16 דקסבר: דלמא אתי לאחזוקי ברשותו, הניחא למאן
17 דאמר "שכירות בריאה בעיני", אלא למאן דאמר
18 "שכירות רעועה בעיני" מאי איכא למימר? דאתמר,
19 רב חסדא אמר: שכירות בריאה, ורב ששת אמר:
20 שכירות רעועה. מאי רעועה, מאי בריאה? אילמא:
21 בריאה — בפרוקיה, רעועה — פחות משהו פרוקיה, מאי
22 בריאה? למאן דאמר מוגר בפתוח משהו פרוקיה? ותא
23 שלח רבי יצחק ברבי יעקב בר גיורי מישמיה דרבי
24 יוחנן: הווי יודעין ששזכרין מן גוי אפילו בפתוח משהו
25 פרוקיה. ואמר רבי חיאי בר אבא אמר רבי יוחנן: בן
26 נח נהרג על פחות משהו פרוקיה, ולא ניתן להשפון!
27 אלא: בריאה — במותרין ואבויגני, רעועה — בלא
28 מותרין ואבויגני. הניחא למאן דאמר שכירות בריאה
29 בעיני, אלא למאן דאמר שכירות רעועה בעיני, מאי
30 איכא למימר? אפילו הכי חשיש גוי לשכפוס ולא
31 מוגר. גופא: חצירו של גוי הרי הוא כדיר של בהמה,
32 ומותר לקניס ולהוציא מן חצר לקניס מן פתים
33 לחצרו. ואם יש שם ישראל אחד — אוסר, דכרי רבי
34 מאיר. רבי אליעזר בן יעקב אומר: לעולם אינו אוסר
35 עד שיהו שני ישראלים אוסרים זה על זה.
אמר

עירובין, פרק שישי – הדר דף סב עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"

תוספות

1 לאכול משחיטתו. ואלא דארי רבן גמליאל דיבנה הוה. ותחלה גור על שיטה דארוייתא ושבן
2 סתם ינם דרבנן. ואף על דב רבן גמליאל קודם רבין מאיר הוה — תלי אותו בדרכי מאיר,
3 משום דפשיטא לן בכל דוכתא דחיישי רבי מאיר למיעוט. ולפרסמי נמי דרביס הבא רבן שמעון
4 בן גמליאל, ואם שמעון בריה פקא במקום דחולין (ר"א) וסבדיא ליה כותים גזיא אמת חזי גבי
5 מצעת כותי מותרת. דקניני. רבן שמעון בן גמליאל
6 אמר: כל מצעה שחוקיק בה כותים, יותר
7 מרזקיין כל מישראל. ועוד. דאם בן חזו חשו
8 רבי מאיר ורבי אבי מבה שמעאום כניסיס מגריסי
9 לבטל רשות וליתן רשות חלק רבי חזו מעלם
10 לבולי עלמאן דליכא ליעמוד דמעיקרא גזיר ולא
11 קבלי מעייהו. דלענין משיטה ויתן סך הוא דקאמר
12 תהום גזיר ורבי אבי מבה מיהויה נראה לרבינו יצחק:
13 רבין דרזק ורבין כותי לדידה אינם כנבירים ומה
14 גמלא לדידין כותי כותים וכוונתם בגמרא רבן
15 גמלא אמר דרזקום וכוונתם בגמרא, היינו
16 משום שלא בא המורץ אל לתקן שלא יקשה
17 דרזוקי נאמן דרב שמיה. ועוד יש לומר: דאפילו רבן
18 גמלאל עצמו לא חזירי דבריו שחזק על תנא
19 קמא אלא דרזוקי לבדו — לפי שלא הבאי ראייה
20 אלא מצדוקי. ואם תאמר: אי גר רבן שמעון בן
21 גמלאל דהכי פסקין בגמרא כרבי אליעזר בן
22 יעקב: ורבי יוחנן נמי דקאמר נהגו כרבי אליעזר בן
23 יעקב. ארבי יוחנן נמי אמר הלכת כרבי שמעון
24 בן גמלאל במשתנתו ורש לומר: דלא פסקין
25 בגמרא כרבי אליעזר בן יעקב אלא על עיקל
26 דבדיו, ולא אסר בחד ישראל עד שיתו שנים. אבל
27 בהא דסבר ליה כתנא קמא רבוחים כנבירים — לא
28 פסקין בחתייה, ואפשר דבאה הלכת כרבי שמעון
29 בן גמלאל דאנין כותים. ועוד: דהאיטא לא
30 נפקא לן מידי לעיבון בתים — לבסוף בשעשאום
31 נכרים גמריס.
חצירו של נביר דירה של בהמה —
32 ואם יש נכרי זהה של נכרים פתוחין
33 בחצר — מותר לישראל להכניס ולהוציא לשם
34 מאחר שאין ישראל דר שם.
ונביר לא מוגר — אמר תהום ומעיקרא
35 דסלקא דיעקן דטעמא נבירא דדירת
36 נכרי שמה דירה, מאי טעמא דעירוב לא מהני
37 ושכירות מהני ויש לומר: דעירוב ובטול ברין
38 הוא דלא מוגר, שאין הנכרי מכיר ברין אלא יודע
39 הוא שישאל קונה רשותו שכירות, אבל השתא
40 דאסיקאנא שותא בריר של בהמה. ומה דרין לא בעי
41 מדיד, צריך הוא לפרש מאי טעמא תקנו רבנן
42 שכירות טפי מעירוב וביטול.
33 **בן נח נהרג על פחות משהו פרוטה ולא ניתן**
44 להשפין — פירש הקטורס: דגבי ישראל
45 כתבי: "השיב את הגולה אשר גול", אבל בנביר
46 לא כתבי. הלכך, כיון שעבר — נהרג ואין מעלם.
47 משמע מתוך פירושו דאפילו בגול מנכרי חבירו
48 לא מדידיב בהשבה, ולא יתכן לומר: כן לפי אותה
49 שיטה דפיק בתרא דיעבדה וזה (ע"א), דבעי
50 למידך דמשיכה בכרי קונה, דאי אינה קונה — אמאי נהרג? אבל בהא נדרג על שזה פרוטה לא קשיא ליה, דרבין הוא שידור אף על גב דלא קני ביה משיכה — כיון דרזי מנחן חשוב. אבל
51 בפתוח משהו פרוטה, דלא מנחן הוה, ובמשיכה נמי לא קני אמאי נהרג? ואי בגול מנכרי איירי — אם כן אפילו בפתוח משהו פרוטה מנחן חשוב הוה לנכרי, ולא מחיל על פחות משהו
52 פרוטה, ורבין הוא שידור. אף על גב דלא קני ליה — כיון דחשיב מנחן לגביה כמו שזה פרוטה לישראל. וכל הגולמין דמדייבי על הגוללה אף על גב דלא קני ליה, אבל מנחן דנהרג על גול
53 פחות משהו פרוטה משיאל זיקי שפיר, כפרשתי. כפרשתי. מרקיני ולא ניתן להשפון, כלומר, דאי חזיב לחזירי ובגול מנכרי היה זכיר, כיון דקפיהו, ולא כפירוש
54 הקטורס דפטר בגול מן הנכרי משום דלא כתובא ביה "השבה". משום קם ליה ברובה מיניה לא מופטר, ולא שריק גבי נכרי. דהא נטלו לטסין כסותו ביהודי! בתרא (כבא קמא ק"ד, א),
55 משמע דלא קני אלא בישראל, ומעיהו כלמיס בטיס, ועוד. דאפילו בישראל אי חזי בעין זכיר לחזירי ולא אמרינן קים ליה ברובה מיניה דמכוח פירסי "סור" (סנהדרין פ"ג, ע"א) ובא
56 במותרות. ומשנה. דאין ומדייבי מותר — משום דמבער לישראל, כלומר, שותא שזכר מנחן בר נכרי, דאין סכרא לומר שאם יצטרע בשום ענין שחשבו מיתה. אמאי לא ניתן להשפון —
57 כלומר, כיון דלא קניא במשיכה, אם כן כל היבא דאיתיה — של ישראל הוא. דאי משום דמייאש — ומפרי: שאינו בתרות השוכין" — כלומר, אם אכלו שני בעין לא
58 מיידיב ליתן יומא אבל כל זמן שהוא בעין ואין זכיר לחזרו, אבל אין לפרש: "אינו בתרות השוכין" לענין שיטת החשבונו מניחה כמו ישראל ממלקות, דהוי זכרין ניתק לעשה דאם כן דחק
59 בתנא דלחמיהדי בישראל משום דמזערינא דלוקהו בגול מנכרי. **מותרין** ואבויגני — פירוש "מותרין" — כתיבה וחתומה. כמו "מותרקיהו דתיב טעפא ודמכא מנח" בסוף "חולין"
60 (בבמות מ"ו, א) ואבויגני שלחין ורבינו תנאנא פירש מותרין ואבויגני כמו בנין.

ורביו יתנו נהנו השם כרבי אליעזר בן יעקב – במסכת תענית בפרק "שלשה פרקים" (ב.מ.) אמר ר' הלכה דרשנין בפרקא, ומנאן בפרקא לא דרשנין, אבל אריווי מורנין. ונאן דאמר נהנו – אריווי נמי לא מורנין, אבל אי כעבי – לא מתנין בדידיה. ואף על גב דבבל דזכתא קיימא לן כרבי יוחנן לבי שמואל – ברא קיימא לן כשמואל, דאמר הלכה אפילו כרבי פריפקא דר'ה, דקיימא לן: הלכת כדברי

המיקל בעירובי, כדפסיק רבי הושע בן לוי לעיל. קיימא לן בתורה לגבי רבינו יעקב, ואפילו כבעתא כבוחתא חשבי ליה אבי רבי יוסף גבא דרבי אבהו בן יעקב. ורבא נמי מודא לאבי גבי עובדא דהנן בר ריסקא, אי לא משום דבישלת תורת עירוב מאתו מביי. ואומר רבינו יעקב אריווי ישראלים הדיין יודים חריבים המופקס חומה שיש להם מחיצות גמורות, חלדותיהן מעלות בלילה – שרי לטלטל בכלה בשבת, כיון דליכא ישראל אחר דאמר עליה.

מזהו לאורוי במקום רביה – אומר רבינו יעקב כל הני הדיאות – בנן שבא מעשה לפניו ומורה לעשותן, א. אבל אם לא תהלין לתלמידי הלכה כדברי מי, יכול לומר כל מה שבעתה, ולבדל שלי יורה על מעשה שבא.

אפילו כינתא כבוחתא – מפרש בתריה, דלא כסותם בעימי איירי, דאזנן אין צריכין היתר, דאין לך עם הארץ שלא ידע פשוטותה כהלכה, אלא כשחששו את התרגולת ומנא בה ביצים גמורות שנותר לאוכלן בחלב. כדתיבא בפרק קמא דביצה (ה.ב.) ואם תאמר: אמאי מותר לאוכלן בחלב, מאי שני מביצת נבילה דאסתיין אפילו מזה נבירת בשוק, כדתיב במסכת ערוית (פרק רביעי ע"ב) ואתרין דהלכות גדולות: דבני אבא שנייה לא איתיהו, א. תהמילא, א. בבשר עוף בחלב דרבא – הקילו, ואם תאמר: אם כן, מאי "אפילו" קיימא לן אפילו בעתא כבוחתא, דאזנו מי פשטי היתר טפי משאר דברים: הא פלוגתא היא, ולמאן דאמר בשר עוף בחלב דאורייתא – מדי דהוא אבינת נבילה ואומר רבינו יעקב, ולדחי קאמר "אפילו", אשא על פי שכל העולם נתנין בו היתר, ובהרף קאמר דביצה (ה.ב.) נמי פשיטא ליה להתלמוד דשרייא, גבי דא דאמר רב: ביצה עם יציאתה נמורה. דקאמרנין: למאי, אילמא דשרי לאוכלה בחלב – הא בעמי אמר אסורה, ולא תניא: שחשית את התרגולת כו'. משמע דפשיטא ליה דלא היה פליגי רב, ולפרושי רבינו עם אתי שפיר, שפירש דבביצת נבילה החמירו – משום דנבילה דרב האסור הוא, אבל כבשר בחלב לא התמיד, דכל חד וחד באפי נפשיה שרי.

בגזו מגלת תענית – פירש בקונטרס: דתיבא ומנא אלין מימי אסורין להתענות. ואי אפילו לומר דבי דאפרשיש מאיסורא שרי במקום רביה, כדאמרנין לקמן: "אי אבמה ואין תבנה כו". אלא בימינו מותרים איירי, אי שרי לאורוי. וכי הווי דמקטנין הוו ולא למספד קורן, דמורי דו מנידיה שרי לנפלא אסור ולאורוי מותר. ובמנן שהיה מגלת תענית נהגת קאמרנין, כי האידנא טעלה מגלת תענית, כדפסיק בפרק קמא דראש השנה (ט.ב.).

רב חסדא אורי כבפרי בשני דרב חסדא – כדמפרש הקונטרס, שלא היה שם מקום שר רב חזנא בפומבדיתא היתה מקומו. ועריך לומר דתלמידי דרב חזנא דרב חזנא הוו, כמו רב דתמנא דאורי בחרתא דאורי שר רב חסדא. ומפרש בספן דתלמידי הרב דליה היה. אבל תלמידי גמור אין יכול להורות אפילו שלא במקום רביה, כדאמרנין בשני דרב חזנא לא אורי רב המנאן בחרתא דאורי, אף על פי שהיה מקומו שר רב חזנא בפומבדיתא, ואפילו דרוק ממנו שלש פריסאות או אפילו טפי – אסור, ואינו חייב מיתה. דפרך עלה מאתו תלמידי שנתחייב מיתה על שחרורו ברוקו של פריסאות מרבי אליעזר, אבל אם לא נתחייב מיתה – לא היה קשאי מדי, אפילו איכא איסורא ממילתיה. ורבינא אמר סוכיטא בבבל – ששמעו שהיה רוקו דרבה מרב אשי, והיה אסור כש היה עומד גמור. כו'. ולא דאמרנין בפרק קמא דסנהדרין (ה.ב.) תנחום בריה דרבי אמר אקילע לאתרא, דרש ליה מותר לתלות חסין בפסה. אמרו ליה לא רבי נמי דמן דורי אביה: ותנא תלמידי לא יורה הלכה במקום רב, אלא אם כן רוקו ממנו שלש פריסאות בנג מוחה ישראל. צריך לומר דתלמידי חבדו, והיה שמיטא חוץ וישלש פריסאות שרי. והא דאמרנין בפניו אסור חייב מיתה, כל דרוק שלש פריסאות חשבי בפניו, כדשנעמא באותו תלמוד שדורה לפני רבי אליעזר, דאם היה דרוק שלש פריסאות ביה היה חייב מיתה. ומסתמא נמי לא בפניו מיתה היה. וכן אורי בגין מסתמא לא הווי בפניו משום. ועיקר שיעור דגרמינן שלש פריסאות בנג מוחה ישראל – מבני אורין גרמינן לה, והחם חייבי מיתה הוו. ואומר רבינו יעקב, ודאק רבי חסדא חרודי שושל, אפילו כינתא כבוחתא ומגלת תענית בבי ונאן איירי, ולא נקטימיה אלא לאשמועינן דאפילו כרבי יוחנן שחלמתי בדין יצאנו טעיה – אסור להורות. אבל דבר שהשואל ידע שדודו מננהו שר דבר זה, כגון נותן טעם לפנח וכיוצא בו, כדשמורה לא היתה אין דומה לו דבר חידוש – שרי, ורבינא דרס כסמנא בבבל – כעין דבר חידוש הוא, שנטול שררה כדאמרנין (תלוי ג.ב.) לא אמרו להדיאות סכין להכנס אלא מפני כבודו של רבא.

אמר רבי הרי הוא כרדי של בהמה – דגברי לא אסר מדי, וכי דריר ישראל גביה קאמר רב מנאי דירשאל אסור על בתו של גברי, אבל בגרי אינו אסור על בתו של ישראל, והתנן בו. הא דליתיה – לגברי לא אסור, ואם יש שם ישראל אחו – אסור על בתו של גברי, ואפילו ליתא לירשאל (ו.) הני גרסינן. ועלום קסבר דיריה בלא בעלים לאו שמה

יריה – וירשאל דכי איתיה אחו, – דיריה, דיריה ישראל שמה דיריה. כי ליתיה גזוז רבנן – שמשו כי איתיה, אבל נכרי, דאפילו כי איתיה לאו שמה דיריה, אלא משום שנא לימד בו. דאחי בישיב – שהולך למוקם קרוב, ויבא בו ביום. ואי שרית ליה קודם שיבא – מטלטלי בני אחר שיבא, ולא מסקי אדעיתיה: לישנא חארינא: דכי גרסינן: ואם יש שם ישראל אחו, שדר ישראל עם ישראל אחר בבית אחד – הרי זה הגברי אסור עליו, והכי שכיח דדייר, וירשא דקתי היה אסור כרדי של בהמה – בישראל הדר יחידו עמו, ולא שכיח דדייר, ואתא רבי אליעזר למימר עד שיהו דרוך בשני בתים. ומשום הכי מוחבטין לרבי מאיר, ובירודי לא אסר, והתנן בו ואי אפשר לומר, כן, דהיה משעק הא דאיתיה הא דליתיה. ובין ובלתי מוקמין לה, כי יש שם ישראל אחו דם הבית בבית מאי טעמא אסר גברי? ועד, דבתוספתא (פרק יומט) הכי גרסינן: ואם יש שם ישראל אחו – הרי זה אסור, מפני שהוא כחצירו. ואי האי אסור כגברי קאמר – מאי "מפני שהוא כחצירו"? ועד, לא טעמא משום שנא לימד הוא. חלבי – דרדשינן לה בפירקא ברביס. מנתג – בפירקא לא דרשנין, אבל אריווי מורין לה כהו בלא לישאל. ומנא דאמר נהנו – אריווי נמי לא מורנין, אבל אי עבדי – לא מתנין בדידיה. קיימא לן – כי ביבמות פרק "החולץ" בסופיה (ט.ב.). משנת רבי אליעזר בו בעקב קב ונקי, כלומה: במקומו מעתיק מוחבד מנתג, אבל נקי הוא – וכלכה תענית בכל מקום, והא אמר שמואל דהלכה כמותו, ומשמע דפשיטא לן דהכי בלכתא. חזו לאורוי תלמידי במקום רב – כיון כלא תליא כסבדא ומלתא פשיטא היא – שרי, או דילמא חוצפא הוא. כיתא –

אמר קר: חציוו של גוי הרי הוא כרדי של בהמה. והא אגן תנן: הדר עם הנכרי בחצר הרי זה אסור עליו? – לא קשיא; הא – דאיתיה, הא – דליתיה. ומאי קסבר? אי קסבר דיריה בלא בעלים שמה דיריה – אפילו גוי נמי ניתוס. ואי קסבר: דיריה בלא בעלים לא שמה דיריה – אפילו ישראל נמי לא ניתוס! לעולם קסבר: דיריה בלא בעלים – לא שמה דיריה. וישראל, דכי איתיה – אסר, כי ליתיה – גזוז ביה רבנן. גוי דכי איתיה – גזורה שפא לימד ממששיו; וי איתיה – אסר, כי ליתיה – לא אסר, וכי ליתיה לא אסר! והתנן: הפנייה את ביתו והלך לו לשבות בעיר אחרת, אחר כרדי ואתר ישראל – אסר, דכרי רבי מאיר! והם דאית וימיה. אמר רב יהודה אמר שמואל: הלכה פרבי אליעזר בן יעקב. ורב הונא אמר: מנהג פרבי אליעזר בן יעקב. ורבי יוחנן אמר: נהנו העם פרבי אליעזר בן יעקב. אמר ליה אביי לרב יוסף: קיימא לן, משנת רבי אליעזר בן יעקב קב ונקי, ואמר רב יהודה אמר שמואל: הלכה פרבי אליעזר בן יעקב. מהו לאורוי במקום רב? אמר ליה: אפילו ביעתא כבוחתא בעו מיניה מרב חסדא כל שני דרב הונא, ולא אורי. אמר ליה רבי יעקב בר אבא לאבוי: גזוז מגלת תענית, דתיבא ומנא, מהו לאורוי באתריה דרביה? אמר ליה, דכי אמר רבי יוחנן: אפילו ביעתא כבוחתא בעו מיניה מרב חסדא כל שני דרב הונא. ולא אורי. רב חסדא אורי כבפרי בשני דרב הונא. רב

ביצה לאוכלה. כבוחת – שיש בו ניסויי דחלבא. דמילתא פשיטא הוא. בעי מיניה מרב חסדא – אם מותר אם אסור, ולנסות היה מתכוין, אם אירא אסור. ולא אורי – בשני דרב חזנא רביה. גזוז מגלת תענית דתיבא ומנא – אלא מימי אסורין להתענות. להכי נקט מגלת תענית שלא היתה דבר הלכה כתובה בימיהו אפילו אות אחת חוץ מגמולת תענית. ולדחי קרי לה מגלה. ככפאי – שם סוקו, ולא היה מקומו שר רב חזנא ומקומו בפומבדיתא, ושחיתן בבבל.

חרתא

אמר רבי לעזר: מותניתא אמרה כו, שזה קרבן בפני עצמו וזה קרבן בפני עצמו, כהאי דתנינן תמן: שנים בידם שני גזרי עצים. קרבן – לרבות את העצים.

רבי יהושע בן לוי אמר: עוביין – אמה, באמה שוהקת, וארבן – באמה גדומה. רבי חוני בשם רבי אמי: כמין טורטני.

אמר רבי שמואל בר רב יצחק: לפי שלא היה מקום המערכה אלא אמה על אמה, לפיכך לא היה בו אלא אמה גדומה.

ותני כן: אמה היסוד, אמה סובב, אמה פרפוב, ואמה קרנות, ואמה מערכה.

*

לבונה לא יפחות מקומין. נאמר כאן (ויקרא ו): **אזכרה**,

[דף כ"ח ע"א]

ונאמר להלן (ויקרא כד, ו): **אזכרה**. מה **אזכרה** האמור להלן – מלא קומין, אף **אזכרה** האמור כאן – מלא קומין.

אי מה **אזכרה** האמורה להלן – שני קומצין, אף **אזכרה** האמורה כאן – שני קומצין? אמר רבי אילא: כלום למדו לקומין – אלא מלחם הפנים, מה להלן – קומין החסר פסול. אף כאן – קומין החסר פסול. אמר רבי יוסה: מילתא דרבי אילא אמרה, המתנדב לבונה – מביאה בקומצו של כהן גדול.

רבי חזקיה חולק עליו, ואומר בשם רבי ירמיה: ואפילו בקומין הבגלים.

*

זהב לא יפחות כו. אמר רבי אלעזר: והוא שהזכיר צורה. אבל אם לא הזכיר צורה – מביא אפילו צינורה.

*

ששה לנדבה. חזקיה אמר: כנגד ששה פתי אבות.

בר פדיה אמר: כנגד שש בהמות, פר, ועגל, ושעיר, איל, גדי, ומלה.

שמואל אמר: כנגד ששה קרבנות, קיני זכים וקיני זבות, קיני יולדות, חטאות, ואשמות, המנחות, ועשירית האפה.

אמר רבי יוחנן: על ידי שהנדבה מרובה, ריבו לה שופרות הרבה.

כתיב (דברי הימים ב, כד): **ובכלותם הביאו לפני המלך ויהודע וגו'** – רבי שמעון בר נחמן בשם רבי יונתן אמר: שתי נדבות עשה.

תני דבי רבי ישמעאל: נדבה אחת, דקתיב (מלכים ב, יב): ויחח יהוידע הפהן ארון אחד ויקב חר
בדלתו.

וקא דקתיב (דברי הימים ב, כד, ח): ויאמר המלך ויעשו ארון אחד ויתנהו בשער בית ה' חוצה – אמר
רב חונא: מפני הטמאים.

רבי חונא בשם רבי יוסף: על שם (מלכים ב, יב) אף לא יעשה בית ה' ספות כסף מזמרות וכו' (דברי
הימים ב, כד, יד).

הדרן עלה פירק שלשה עשר שופרות

[דף כ"ח ע"ב]

פירק שביעי

הלכה א'

מתני' מעות שנמצאו בין השקלים לנדבה, קרוב לשקלים – יפלו לשקלים. לנדבה – יפלו לנדבה.
מחצה למחצה – יפלו לנדבה.

בין עצים לקבונה, קרוב לעצים – יפלו לעצים. לקבונה – יפלו לקבונה.
מחצה למחצה – יפלו לקבונה.
בין קנין לגזלי עולה, קרוב לקנין – יפלו לקנין. קרוב לגזלי עולה – יפלו לגזלי עולה. מחצה למחצה
– יפלו לגזלי עולה.

בין חילין למעשר שני, קרוב לחילין – יפלו לחילין. למעשר שני – יפלו למעשר שני. מחצה למחצה
– יפלו למעשר שני.

זה הפלג: הולכין אחר הקרוב להקל. מחצה למחצה – להחמיר.

גמרא לא היוצרכה דלא בין שקלים לקנינים?

רבי אבון בשם רבי פנחס: במין בוכלייאר היו עשויין.

מחצה למחצה יפלו לנדבה. (לא צורכה דלא מחצה למחצה יפלו לשקלים)

אית דבעי מימר: שפוא יפלו לשירי הלישבה. אית דבעי מימר: מחצה למחצה – כמי שפוא.

אמר רבי יסא: עד דאנא תמן, שמעית קל רב יהודה שאל לשמואל: הפריש שקלו ומת? אמר ליה:
יפלו לנדבה.

(מות? עשירית האיפה שלו? רבי יוחנן אמר: יוליכם לים המלח. רבי לעזר אמר: יפלו לנדבה.)

וקשיא, ויש הטאות קריבה עולה? הוקיה (אחי) בשם רבי שמעון בן לקיש: תנאי בית דין הוא על המותרות – שיקרבו עולות.

האשה הזאת, במה היא מתכפרת?

אמר רבי יצחק: תנאי בית דין הוא, המספק את הקינין – הוא מספק את הפסולות.

[דף כ"ט ע"א]

לא צורכה דלא, בין קטורת לעצים, ללבונה, לזהב לכפורת? ותניתה בסופה: זה הפלל: הולכין אחר הקרוב, מהצד למהצה – להחמיר.

הלכה ב'

מתני' מעות שנמצאו לפני סוהרי בהמה – לעולם מעשר. ובהר הבית – הולין.

ובירושלים, בשאר כל ימות השנה – הולין. ובשעת הרגל – הפל מעשר.

בשר שנמצא בעורה, איברים – עולות. והתיבות – הפאות. ובירושלים – זבחי שלמים.

זה וזה – תעובר צורתו ויצא לבית השריפה.

נמצא בגבולין, איברים – נבילות. והתיבות – מותרות.

ובשעת הרגל שהבשר מרובה, אף איברים – מותרות.

גמרא לא צורכה דלא, בהר הבית – קודש?

רבי בא רבי חייא בשם רבי יוחנן: הוקיה שאין תבהן מוציא מן הלשכה מעות, עד שהוא מהלך על התבהמה.

*

בשר שנמצא בו: רבי לעזר בשם רבי הושעיה: הסיע דעת – מעון עיבור צורה.

אמר רבי הושעיה: מתניתא אמרה בן, תעובר צורתו ויצא לבית השריפה.

אמר רבי יוסי: ויאות! לאכלו אין את יכול – שפוא נתקלקל צורתו, לפום בן צריך מימר: תעובר צורתו ויצא לבית השריפה.

*

נמצא בגבולין בו: רבי קריסא בשם רבי יוסי ברבי חנינה: איברים נבילות – לוקין עליהן משום נבילה. מתניתא אמרה בן: איברים – נבילות, והתיבות – מותרות! התיבות מותרות, לא מפוש? ודכוותה, איברים נבילות – לוקין עליהן משום נבילה.

רבי קריסא בשם רבי יוסי ברבי חנינה: אם היו מחרוזות – מותרות.

תשע חנויות מוכרות בשר נבילה, ואחת מוכרת בשר שחוטא, נתחלפו לו – חושש. ולנמצאת – הולכין אחר הרוב.

תשע חנויות מוכרות בשר שחוטא, ואחת מוכרת בשר נבילה, נתחלפו לו – חושש. ולנמצאת – הולכין אחר הרוב.

אמר רבי יוחנן:

[דף כ"ט ע"ב]

הנמצא ביד גוי – הנמצא בפלטיא.

רבי לעזר בי רבי חגי הוה מסמך לרבי מנא. תמא לחד ארמאי מקטע מן סוסייה ומפיק לברא. אמר ליה: תדא היא דאמר רבי יוחנן: הנמצא ביד גוי – הנמצא בפלטיא? אמר ליה: כן אמר רבי יוסי רבי: והו, שראו אותו יוצא ממקילין של ישראל.

חד בר נש בציפורין אזיל בעי מיןבזן קופד מן טבחה, ולא יתב ליה. אמר ליה לחד רומיי, ואיתי ליה. אמר ליה: לא נסבית על כרחיה? אמר ליה: ולא בשר דנבילה יתבית ליה?

רבי ירמיה בשם רבי חנינה: מעשה בא לפני רבי, ואמר: לא כולא מיניה מיסר מקילין דציפורין. רב נחת לתמן, חמתון מקילין, והמר עליהן.

חד בר נש אזיל

בעי משיזנה אסקופתיה בגו נהרא, ואינשתה, ואזיל ליה. חזר בעי מיסבינה, אמר ליה רב: אסור לך, דנא אמר: תהיא שטף נהרא, ואיתי חורי דנבילה תתתי.

חד בר נש הוה מהלך בשוקא טעין קופד, אתא דייטא והטפתיה מיניה וטלקתיה. חזר בעי מיסבינה, אמר ליה רב: אסור לך, דנא אמר: בשר דנבילה תוות טעינה וטלקתיה, ונסכה תהוא אחרנא.

גינאי שטף זיקו, אתא עובדא קימי רבי יצחק ברבי אלעזר ואמר: יחבמון שפייא קיטרהון.

נקוניקה, אשתפח בפנישתא דבילי, אתא עובדא קימי רבי ירמיה, אמר: יתחבמון סקוריאי עבידתהון. גדי צלי אשתפח באקרטי דגופתא, והתירוהו משום שני דכרים: משום מציאה, ומשום רוב מהלכי דרכים.

משום מציאה, דתני: המציל מיד הארי, מיד הגימ, משונת דים, ומשונת הנרה, ומאיסרמא גדולה, ומפלטיא גדולה – הרי אלו שלו, מפני שהבעלים מתניאשין מהן.

משום רוב מהלכי דרכים – משום שחיסת גוי. ואשתפח מן דבית רבי.

עייגול דגובכה אישתפח בפונדקא דלוי, והתירוהו משום שני דכרים, משום מציאה ומשום רוב מהלכי דרכים.

משום מציאתה, דתני: הפציל מיד הגיים, מיד הארי, משונת היים, ומשונת הנקור, מאיסרמיא גדולה, ומפלטמא גדולה – הרי אלו שלו, מפני שהבעלים מתייאשין מהן. משום רוב מהלכי דרכים – משום גבינת עכו"ם. ואישתפח מן דרבי אלעזר ברבי יוסי. אמר רבי מנא קימי רבי יוסי: ואנן חמיין רבנן מכריון! אמר ליה: את אינן הווייתח משפח, לא נסכת? רבי יונה אבוד לא אמר בן, אלא אמר: הלואי פד נשפח, נשפח מן פיוסא ולגוא. אפילו בן, אשפח ולא נסיב.

הלקה ג'

מתני' בהמה שנמצאת מירושלים ועד מגדל עדר, ובמדתה לכל רוח,

[דף ל' ע"א]

זכרים – עולות, נקיבות – זבחי שלמים.

רבי יהודה אומר: הראוי לפסחים – לפסחים, קודם לנגל שלשים יום.

בראשונה, היו ממשפנין את מוצאייה עד שהוא מביא (עפוח) נסקיה. חזרו להיות מניחין אותה ובורחין. התקינו בית דין: שיהו נסקיה באין משל ציבור.

אמר רבי שמעון: שבעה דברים התקינו בית דין, וזה אחד מהן:

נקרי ששלח עולתו ממדינת הים ושלח עפוח נסקים – קריבין משלו. ואם לאו – קריבין משל ציבור.

וכן גר שמת והניח זבחים, אם יש לו נסקים – קריבין משלו. ואם לאו – קריבין משל ציבור.

ותנאי בית דין הוא, על כהן גדול שמת, שתהא מנחתו קריבה משל ציבור. רבי יהודה אומר: משל יורשין, ושלומח היתה קרבה.

על הפלה ועל העצים – שיהיו הפהנים ניאותרין בהן.

ועל הפרה – שלא יהו מועלין באפרה.

ועל תקינין הפסולות – שיהו באות משל צבור. רבי יוסי אומר: המספק את הקינין – הוא מספק את הפסולות.

גמרא רבי הושעיא רבה אומר: לבא בדמיתן שנו.

אמר ליה רבי יוחנן: אומרים לו לאדם: "צא ומעול בקדשים?" אלא, הילכו בהן אחר הרוב, אם רוב

זכרים – עולות. אם רוב נקיבות – זבחי שלמים.

ואין השלמים באין מן הזכרים ומן הנקיבות? ביצד הוא עושה? מוציאן להולין וחוזר ועושה אותן עולות.

אמר רבי זעירא: כמה דאת אמר תמן: תנאי בית דין הוא על המותרות (האובדות) – שיקרבו עולות, בן את מר אוף הבא: תנאי בית דין הוא על האובדות – שיקרבו עולות.
אמר רבי יוסי לרבי יעקב בר אחא: אין זה מויד? אמר ליה: מפיון שהוא תנאי בית דין – אין זה מויד.
אמר רבי יסא:

[דף ל' ע"ב]

עד דאנא תמן, שמעית קל רב יהודה שאל לשמואל: הפריש שקלו ומת? אמר ליה: ופלו לנדבה.
ומותר עשירית האיפה שלו? רבי יוחנן אמר: יוליכם לים תמלה. רבי אלעזר אמר: ופלו לנדבה.
עשירית האיפה של כהן גדול – רבי יוחנן אמר: הוצה אותה ואחר כך מקדשה. רבי שמעון בן לקיש אמר: מקדשה ואחר כך הוצה אותה.

מתניתא פליגא על רבי יוחנן, מקריב מהצה, ומחצה אכד! פתר לה: שפן אפילו מעות ילכו לים תמלה.

מתניתא פליגא על רבי שמעון בן לקיש, נמצאו שני הצאין קריבין ושני הצאין אבדין. ותני עלה: מהצה ראשון ומחצה שני – תעיבר צורתן ויצאו לבית השריפה.
פתר לה ברבי ישמעאל, דאמר: עשרון מקדש.

כשהכהן מתקרב תחילה לעבודה, מביא עשירית האיפה שלו, ועובדה בידו.
אחד כהן גדול ואחד כהן הדיוט שעבדו עד שלא הביאו עשירית האיפה שלהם – עובדתן בשירה.
רבי מנא בעי מימר: בו פיום שנתקרב תחילה לעבודה, בו פיום נתמנה להיות כהן גדול – מביא שתיים, אחת לחינוכו, ואחת לחובת היום.

תופיני (מקרא 1) – בשעת הבאה – תופיני, ואין בשחרית תופיני.

והא תנינן: העמידו עושה חביתין לעשות חביתין! אמר רבי תיא בר אחא: לעשות תמין לרכובה.

*

תופיני – רבי יסא בשם רבי חנינה: מטנגנה ואחר כך אופה אותה.

רבי אחא בשם רבי חנינה: אופה אותה ואחר כך מטנגנה.

תופיני – תאפנה נא.

רבי אומר: תאפנה נאה.

רבי דוסא אומר, תאפנה ריבה.

אתיין אליין פלגוותא כהנין פלגוותא, מאן דאמר: תאפנה נאה – כמאן דאמר: אופה ואחר כך מטנגנה. ומאן דאמר: תאפנה נא – כמאן דאמר: מטנגנה ואחר כך אופה.

לא סוף דבר שפמת, אלא

[דף ל"א ע"א]

אפילו נטמא, ואפילו נדחה ממום.

תני (רבי יוסי בן עזי) רבי יהודה בר פזי דבר דליה: ואפילו נדחה ממום.

מנין לכהן גדול שפמת ולא מינו אחר תחתיו – שתהא מנחתו קריבה משל יורשים? תלמוד לומר (ויקרא

ו): **מבניו יעשה אותה.**

יכול וביאנה להצניס? תלמוד לומר: **אותה.** פולה אמרתי, דברי רבי יהודה.

רבי שמעון אומר: אינה באה אלא משל ציבור, שנאמר (שם) **חק עולם,** (ממי שהפריות שלו), מי

שהפרית פרוטה לו.

כליל תקטר – כליל להקטרה.

כהן גדול שפמת וכו'. רבי בא בר ממל בעי: מהלפה שיטתיה דרבי שמעון! תמן אמר: משל יורשין.

והקא אמר: משל ציבור!

אמר רבי הויה

בר בא: ולא יאות הוא מקשה? אתא רבי יעקב בר אחא, רבי אבהו בשם רבי יוחנן: דבר תורה הוא

שתהא באה מן הציבור. (בין דתוי דקא מידתקא לשפמה) הייתי אומר: וגבו לה (מן הירשין), בין דתוי

דפושעי בה) התקינו: שתהא באה מתרומת הלישכה.

רבי יוסה אמר: רבי יוחנן בעי: מהו? שלימה בשחרית ושלימה בין הערבים, או שלימה בשחרית

ובטילה בין הערבים?

כד תהא פשיטא ליה, דכתיב: **מנחת תמיד,** שלשת לוגין מה הן? שלשת לוגין שחרית, ושלשת לוגין

בין הערבים, או לוג ומחצה שחרית ולוג ומחצה בין הערבים?

אמר רבי הונקיה: אף תדא צריכה ליה, שני קומצין מה הן? שני קומצין בשחרית ושני קומצין בין

הערבים, או קומץ אחת בשחרית וקומץ אחת בין הערבים?

אמר רבי יוסה: כלום למדו לקומץ, לא ממנחת חוטא? מה להלן שני קומצין, אף פאן שני קומצין (מה

תמן צריכה ליה, אף הכא צריכה ליה).

אמר רבי הונקיה: כלום למדו שלשת לוגין,

לא מתמיד של בין הערבים? מה להלן שלשת לוגין – אף פאן שלשת לוגין. ומה

[דף ל"א ע"ב]

תמן צריכה ליה – אף פאן צריכה ליה.

שלא יהיו כו': רבי (שמעון) שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן: בדין תיה שימעלו בה, והן גזרו שלא ימעלו בה.

והא תני: חטאת (במדבר יט, ט) – מלמד שמועלין בה! בה מועלין, ואין מועלין באפרה.

אמר רבי אבהו: בראשונה היו משתקשקין בה ונותנין אותה על גבי מכותיהן, וגזרו שימעלו בה. כיון שנגדרו – גזרו שלא ימעלו בה.

ועל הקנינין כו': האשה הזאת כמה היא מתכפרת? אמר רבי יצחק: תנאי בית דין הוא, המספק את הקנינין – הוא מספק את הפסולות ואת האובדות.

הדרן עלה פירק מעות שנמצאו

פירק שמיני

הלכה א'

מתני' כל הרוקין הנמצאין בירושלים – טהורין, חוץ משל שוק העליון; דברי רבי מאיר.

רבי יוסי אומר: בשאר ימות השנה, שבאמצע – טמאין, שבצדדין – טהורין. ובשעת הרגל, שבאמצע – טהורין. שבצדדין – טמאין, מפני שהמועטין מסתלקין לצדדין.

כל הכלים הנמצאין בירושלים, דרך ירידה לבית הטבילה – טמאין, ודרך עליה – טהורין, שלא כירידתן עליונתן; דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר: כיון שטהורין, חוץ מן הפל והמגריפה והמריצה המיוחדין לקברות.

ספין שנמצאת בארבעה עשר – שוחט בה מיד. בשלשה עשר – שונה ומטביל. קופיין, כזה וכזה – שונה ומטביל.

הל ארבעה עשר להיות בשבת – שוחט בה מיד.

בהמשה עשר – שוחט בה מיד.

נמצאה קשורה לספין – הרי היא כספין.

גמרא רבי אבין בשם רבי יהושע בן לוי: קצרן (וכיון) של נכרים היה שם.

אמר רבי חנינה:

[דף ל"ב ע"א]

ערודות היו נוהרין בירושלים, והיו עולי רגלים משתקעין בדם עד ארכובותיהן, וכאו לפני חכמים ולא אמרו להן דבר. (רבי שמעון) בר אבא בשם רבי חנינה: קצרן של נכרים היה שם.

רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי: מעשה בפרדה משל בית רבי שמתה, וטהרו את דמיה משום נבילה.

רבי אלעזר שאיל לרבי סימון, עד כמה? ולא אגיביה. שאיל לרבי יהושע בן לוי, אמר ליה: עד רביעית – טהור, יותר מיכן – טמא. ובאש לרבי לעזר דלא חזר ליה רבי סימון שמועתא.

רב ביבי הוה יתיב מתני הדין עובדא. אמר ליה רבי יצחק בר ביסנא: עד כמה? אמר ליה: עד רביעית – טהור. יותר מיכן – טמא. ובטעם ביה.

אמר ליה רבי ירמיה: בגין דהוה שאיל לה את בעיט ביה? אמר ליה: בגין דלא הוות דעתיה ביה דאמר רבי חנין: (דברים כח) והיו חניף תלואים לה מנגד – זה שהוא לוקח לו חטין לשנה. ופחדת לילה ויום – זה שהוא לוקח מן הפדקי. ולא תאמין בחניף – זה הלוקח מן הפלטר, ואנא סמיך אפלטורא.

מאי פדון? העיד רבי יהושע בן פתורה על דם נבילות – שהוא טהור.

מהו טהור? טהור מלחכשיר, הא ליטמות – מטמא.

תמן תנינן: דם השרץ – מטמא בכשרו, מטמא ואינו מכשיר, ואין לנו פיצא בו. ואין לנו פיצא בו כשיעור טומאתו, אבל דמו מטמא בכשרו.

אמר רבי יוסי: פליגי בה תרין אמוראי, חד אמר: טמא, וחד אמר: טהור. מאן דאמר: טמא – פרבי יהודה. ומאן דאמר: טהור – פרבי יהושע בן פתורה.

אמר ליה רב אבדומה דמן גהותה: וואות! דרבי יהודה – מורינא דבי נשיאה הוה.

*

כל הרוקין וכו'. לא בן אמר רבי אבהו בשם רבי יוסי בן חנינה: לא גזרו על הרוקין שבירושלים! הא איתמר עליה: רבי אבין בשם רבי יהושע בן לוי: קצרן של גוים היה שם.

בשאר ימות השנה, הטמאין – מהלכין שיבולת, והטהורין – מהלכין מן הצד, והטהורין מהלכין סתם – והטמאין אומרים להן: פרושו.

בשעת הרגל, הטהורים – מהלכין שיבולת, והטמאין – מהלכין מן הצד. הטמאין מהלכין סתם – והטהורין אומרים להן: פרושו.

*

וכל הכלים הנמצאים בו. לא בן אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן: לא גזרו על הכלים שבירושלים! מפנין שנמצאו דרך ירידה לבית הטבילה – נעשו הוכיית.

אבא שאיל היה קורא אותן ציפורין. מאן דאמר: ציפורין – שהיה דומה לציפורין. מאן דאמר: מריצה – שפריצה את האבן לבית הקברות.

קופיין וכו'. תני: הסבין קשורה לה – תרי זו כמותה.

הלקה ב'

מתני' פרכת שנטמאת בולד הטומאה – מטבילין אותה בפנים,

[דף ל"ב ע"ב]

ומכניסין אותה מיד.

ושנטמאת באב הטומאה – מטבילין אותה בחוץ, ושוחזין אותה בחיל, מפני שהיא צריכה הערב שקמי.

אם היתה חדשה – שוחזין אותה על גג האיצימבא, כדי שיראה העם את מלאכתה שהיא נאה. רבן שמעון בן גמליאל אומר מושם רבי שמעון בן הסקני: פרוכת – עוביה טפה. על שבועים ושתים נימים נארגת. על כל נימה ונימה – עשרים וארבעה חומין. ארבה – ארבעים אמה. ורחבה – עשרים אמה. ומשמונים ושנים ריבוא היתה נעשית. ושתים עושין בכל שנה, ושלא מאות כהנים מטבילין אותה.

גמרא אילו אמר: "חוט" – אחד. "כפול" – לשנים. "שזור" – לשלשה. "משזר" (שמות כו, לא) – לששה. ארבע מפאן – הא עשרים וארבעה.

תני: שלשים ושתים. אילו אמר: "חוט" – אחד. "כפול" – לשנים. "שזור" – לארבע. "משזר" – לשמונה. ארבע מפאן – הא תלתין ותריין.

תנא: ארבעים ושמונה. אילו אמר: "חוט" – אחד. "כפול" – לשנים. "קליעה" – לשלשה. "שזור" – לששה. "משזר" – לשנים עשר. ארבעה מיפן – הא ארבעים ותמניא.

כתוב אחד אומר (שמות כח): **מעשה רקם**. וכתוב אחד אומר (סם): **מעשה חשב**. **מעשה רקם** – פרוץ אחד. **מעשה חושב** – שני פרוצופות.

רבי יהודה ורבי נחמיה, חד אמר: **מעשה רוקם** – ארי מפאן וארי מפאן. **מעשה חושב** – ארי מפאן וחלק מפאן. וחננה אמר: **מעשה רוקם** – ארי מפאן וחלק מפאן. **מעשה חושב** – ארי מפאן ונשר מפאן.

בשמונים ושתים ריבוא היתה נעשית וכו'. רבי יצחק בר בינאי בשם שמואל: גזומא. תמן תנינן: פגמים היה עליה בשלש מאות פור. רבי יוסי כי רבי בון בשם שמואל: גזומא.

הלכה ג' מתני' בשר קדשי קדשים שננטמא בין באב הטומאה בין בולד הטומאה, בין בפנים בין בחוץ – בית שמאי אומרים: הכל ישרף בפנים, חוץ משננטמא באב הטומאה בחוץ. בית הלל אומרים: הכל ישרף בחוץ, חוץ משננטמא בולד הטומאה בפנים.

רבי אליעזר אומר: שננטמא באב הטומאה, בין בפנים בין בחוץ – ישרף בחוץ. שננטמא בולד הטומאה, בין בחוץ בין בפנים – ישרף בפנים.
רבי עקיבא אומר: מקום טומאתו – שם שריפתו.

גמרא בר קפרא אומר: אב הטומאה – דבר תורה. ולד הטומאה – מדברייהם.
רבי יוחנן אומר: בין זה בין זה – דבר תורה.

וקשיא דרבי יוחנן על דבית שמאי. דבית שמאי אומרים: הכל ישרף בפנים, חוץ משננטמא באב הטומאה בחוץ. מה בין אב הטומאה בחוץ, מה בין ולד הטומאה בחוץ? זה וזה לא דבר תורה הוא! ואפילו על דבית הלל לא מקשייא? דבית הלל אומר: הכל ישרף בחוץ, חוץ מה שננטמא בולד הטומאה בפנים. מה בין ולד הטומאה בפנים, מה בין אב הטומאה בפנים? זה וזה לא דבר תורה הוא!
לא הווי בה רבנן אלא על דבר קפרא, וקשיא דבר קפרא על דבית שמאי, דבית שמאי אומרים: הכל ישרף בפנים, חוץ משננטמא באב הטומאה בחוץ. מה בין אב הטומאה בין בחוץ בין בפנים, זה וזה לא דין תורה הוא?

[דף ל"ג ע"א]

בגין דרבי עקיבא אומר: מקום טומאתו – שם תהא שריפתו.
ואפילו על דבית הלל לא מקשייא? דבית הלל אומר: הכל ישרף בחוץ, חוץ משננטמא בולד הטומאה בפנים. מה בין ולד הטומאה בין בפנים בין בחוץ? זה וזה לא מדברייהם הוא!
בגין דרבי שמעון אומר: מאכלו ומשקו של מצורע – משתליחין חוץ לשלש מהנות.

הלכה ד' מתני' איברי התמיד – ניתנין מחצי כבש ולמטה בפוערב.

של מוספין – ניתנין מחצי כבש ולמטה במוזרה.

של ראשי חֲדָשִׁים – ניתנין על פרבוב המזבח מלמעלן.

השקלים והביכורים – אינן נוהגין אלא בפני הבית.

אבל מעשר דגן, ומעשר בהמה, ובכורות – נוהגין בין בפני הבית בין שלא בפני הבית.

המקדיש שקלים וביכורים – הרי זה קודש. רבי שמעון אומר: האומר: "ביכורים קודש" – אינן קודש.

גמרא איזהו פרבוב המזבח? אמה בין קרן לקרן, מקום הילוך רגלי פתנים.

מוספי שבת מוספי ראש חודש, מי קודם?

רבי ירמיה סבר מימר: מוספי שבת ומוספי ראש חודש – מוספי ראש חודש קודמין.

הייליה דרבי ירמיה מן תנא: שירו של שבת ושירו של ראש חודש – שירו של ראש חודש קודם.

אמר רבי יוסה: שניה היא תפון, דאמר רבי הניא בשם רבי יוחנן: כדי לפרסמו ולהודיע שהוא ראש

חודש! כיצד היה עושה? שוחט מוספי שבת ואומר עליהן שירו של ראש חודש!

ברם הכא, מוספי שבת ומוספי ראש חודש – מוספי שבת קודמין, על שם כל התדיר מחבירו קודם

את חבירו.

*

שקלים וביבורים וכו'. הא שקלים קדשו. רבי שמעון בן יהודה משום רבי שמעון: בין אלו ובין אלו

– לא קדשו.

תני: גר בזמן הזה – צריך להביא קינו ריבועית בסף. אמר רבי שמעון: ביטלה רבי יוחנן בן זבאי מפני

התקלה.

מהו מפני התקלה? פתרא דתני: אין מקדישין, ולא מעריכין, ולא מחרימין, ולא מגביהין תרומות

ומעשרות בזמן הזה. ואם הקדיש או העריף או החרים או הגביה, תשרף, תשאר, תעקר.

פיצד? נועל בפניה הדלת והיא מתה מאיליה, והמעוֹת – ילכו לים המלח.

עבר והקדיש? מן מה דאמר רבי שמעון: ביטלה רבי יוחנן בן זבאי מפני התקלה, תדא אמרה: עבר

והקדיש – קדשו.

רבי יודה ענתודרייא בעי קומי רבי יוסי: תכא את

אמר קדשו ותכא את אמר לא קדשו!

[דף ל"ד ע"א]

אמר ליה: תפון – לךך אין מקדישין לכתחילה, לפי שמצוה לתקריב מתרומה חדשה, והיאך תהו לה

ישנה. ותכא – מאי אית לך למימר? האי ישנה היא לגבי הקדשות אחרים וקינו של גר – אינו צריך

חדשה. ואם הקדיש – קדוש.

ויניחנה עד שיבנה בית המקדש! שמוא יבנה הבית ככראשונה, ותתרום תרומת חלישפה מן החדשה

בזמנה באחד בניסן, ותכא מאי אית לךך?

רב המנונא ורב אדא פר אהבה בשם רב: תלכה פרי שמעון.

רב אדא ורב המנונא, רב אדא פר אהבה בשם רב: תלכה פרי שמעון.

תדרן עלך פרק כל הרקון וסליקא לה מסכת שקלים

הדרן עלך מסכת שקלים והדרך עלן, דעתן עלך מסכת שקלים ודעתך עלן, לא נתנשי מנך
 מסכת שקלים ולא נתנשי מנן, לא בעלמא הדין ולא בעלמא דאתי: (ג' פעמים)
 ?הי רצון מלפניך ?? אלהינו ואלהי אבותינו, ששהא תורתך אמונתנו בעולם הזה, ותהא עמנו
 לעולם הבא:

חנינא בר פפא. רמי בר פפא. נחמן בר פפא. אחאי בר פפא. אבא מרי בר פפא. רפרם בר
 פפא. רכיש בר פפא. סורחב בר פפא. אדא בר פפא. דרו בר פפא:

הערב נא ?? אלהינו את דברי תורתך בפינו ובפיפיות עמך בית ישראל, ונהיה כלנו אנחנו
 וצאצאנו וצאצאי עמך בית ישראל כלנו יודעי שמך ולומדי תורתך: מאיבי תחכמי
 מצותך, פי לעולם היא לי: יהי לבי תמים בחקיך, למען לא אבוש: לעולם לא אשכח
 פקודיך, כי כם חייטני: ברוך אתה ??, למדני חקיך: אמן אמן אמן סלה ועד:

מודים אנחנו לפניך ?? אלהינו ואלהי אבותינו, ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש, ולא
 שמת חלקנו מיושבי קרנות. שאנו משפיעים והם משפיעים. אנו משפיעים לדברי תורה,
 והם משפיעים לדברים בטלים. אנו עמלים והם עמלים. אנו עמלים ומקבלים שכר, והם
 עמלים ואינם מקבלים שכר. אנו רצים והם רצים. אנו רצים לחיי העולם הבא, והם רצים
 לכאר שחת, שנאמר ואתה אלהים תורידם לכאר שחת, אנשי דמים ומרמה לא יחצו מיהם,
 ואני אכטח בך:

יהי רצון מלפניך ?? אלהי, כשם שעזרתני לסיים מסכת שקלים, כן תעזרני להתחיל מסכתות
 וספרים אחרים ולסייםם, ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך
 באהבה:

וזכות כל התנאים ואמוראים ותלמידי חכמים, יעמוד לי ולזרעי, שלא תמוש התורה מפי
 ומפי זרעי וזרע זרעי עד עולם.

ותתקיים בי, בהתהלךך תנחה אתך, בשכבך תשמר עליך, והקיצות היא תשיחך:

כי בי ירבו זמיר, ויוסיפו לך שנות חיים: אורך ימים בימינה, בשמאלה עשר וכבוד: ?? עז
 לעמו יתן, ?? יברך את עמו בשלום:

מסכת מגילה

פרק ראשון

[דף א' ע"א]

הלכה א' מתני' מגילה נקראת באחד עשר בשנים עשר בשלשה עשר בארבעה עשר בחמשה עשר לא פחות ולא יותר. פרבים המקפין חומה מימות יהושע בן נון קורין בחמשה עשר פרבים ועירות גדולות קורין בארבעה עשר אלא שהפרבים מקדימין ליום הנביסה:

גמרא ר' אילא שמעון בר בא בשם ר' יוחנן כתיב לקים את ימי הפרים האלה בזמניהם מה תלמוד לומר בזמניהם ר' יונה ר' יוסה ר' יונה אמר לתן להן זמנים אחרים ר' יוסה אומר זמנים שקבעו להם חכמים ואלו הן י"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו או אינו אלא י"ו וי"ז ר' אבהו בשם ר' לעזר ולא יעבר לא יעבר ר' יצחק בר נחמן בשם שמואל לא יעבר ולא יעבר או אינו אלא תשיעי ועשירי שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן ימים אין כתיב פאן אלא פמיים תן ימים כנגד ימים אחד עשר ושנים עשר כנגד ארבעה עשר וחמשה עשר או שנים עשר ושלשה עשר כנגד ארבעה עשר וחמשה עשר אמר רבי חלבו יום שלשה עשר יום מלחמה היה הוא מוכיה על עצמו שאין בו ניהה מעתה אל יקראו בו לפני ולא חריו קורין ובו אינן קורין או אינו

[דף א' ע"ב]

אלא תשיעי ועשירי פמיים ימים שהן סמוכין לימים ואם ימים שהן סמוכין לימים אינן אלא ששה עשר ושבעה עשר לית יכול דאמר רבי אבהו בשם רבי אלעזר לא יעבר ולא יעבר ר' יצחק בר נחמן בשם שמואל לא יעבר ולא יעבר תני בשם רבי נתן כל החדש בשר לקריאת המגלה מה טעמא (אסתת מ) והחדש אשר נהפך להם מיגון לשמחה וגו' אמר רבי חלבו ובלבד עד חמישה עשר דאמר רבי אבהו בשם ר' לעזר לא יעבור ולא יעבור ר' יצחק בר נחמן בשם שמואל לא יעבר ולא יעבר הדין דאת אמר לקריאת המגלה אבל לעשות סעודה אינן עושין אלא בארבעה עשר ובחמשה עשר ואין מחלקין לעניים אלא בארבעה עשר ובחמשה עשר אין עניהם של עניים תלויות אלא בארבעה עשר ובחמשה עשר ויהיו אלו לקריאה ואלו לפעודה ר' חלבו ר' הונה בשם רב (שם) והימים האלה נזכרים ונעשים נזכרים בקריאה ונעשים בפעודה ואת אומרת שמגלת אסתת נתנה להדרש רבי חלבו ר' יוסה בשם ר' לעזר נאמר פאן (שם) דברי שלום ואמת ונאמר לחלן (משלי כג) אמת קנה ואל תמכר הרי היא פאמיתה של תורה מה זו צריכה סירטוט אף זו צריכה סירטוט מה זו נתנה להדרש אף זו נתנה

לְהִדְרִישׁ ר' יְרֵמְיָה בְּשֵׁם ר' שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק מְגִלָּה שְׁמֹסֵר שְׁמוּאֵל לְדוּד נִתְּנָה לְהִדְרִישׁ מִזֶּה טַעְמָא (דְּבָרֵי הַיָּמִים א כח) הַכֹּל בְּכַתָּב זֶה הַמְסֻרָת מִיַּד ה' זֶה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ עָלֵי הַשְּׂפִיל מִיַּפְּנֵי שְׁנַתְּנָה לְהִדְרִישׁ ר' יְרֵמְיָה בְּעֵי וְלָמָּה לִי כֵּן אָמְרִין וְתַבְנִית כָּל אֲשֶׁר הָיָה בְּרוּחַ עִמּוֹ אָמַר רַבִּי מְנַא מִהוּ בְּרוּחַ בְּרוּחַ פְּיוֹ: כְּרַבִּים הַמְּקַפֵּין הוֹמָה מִיְּמֹת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן קוֹרִין בְּחַמְשָׁה עֶשְׂרֵי. ר' סִימוֹן בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי חִלְקוֹ כְּבוֹד לְאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיְתָה תְּרַבָּה בְּאוֹתָן הַיָּמִים וְתָלוּ אוֹתָהּ מִיְּמֹת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן וַיִּקְרְאוּ הַכֹּל בְּחַמְשָׁה עֶשְׂרֵי ר' אֲבָהוּ דְרִישׁ וְיִשִּׁיבָה וְיִשִּׁיבָה מִה וְיִשִּׁיבָה שְׁנַאָמַר לְהֵלֵן מִיְּמֹת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן אִף וְיִשִּׁיבָה שְׁנַאָמַר כֵּאֵן מִיְּמֹת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן וַיִּקְרְאוּ הַכֹּל בְּאַרְבָּעָה עֶשְׂרֵי ר' יוֹדָה בַּר פְּזִי דְרִישׁ פְּרוּזֵי פְּרוּזֵי נֶאֱמַר כֵּאֵן (אָסֶתֶר ט) פְּרוּזֵי

[דף ב' ע"א]

וְנֶאֱמַר לְהֵלֵן (דְּבָרִים ג) לְבַד מַעְרֵי הַפְּרוּזֵי תְּרַבָּה מֵאֵד מִה פְּרוּזֵי שְׁנַאָמַר לְהֵלֵן מִיְּמֹת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן אִף פְּרוּזֵי שְׁנַאָמַר כֵּאֵן מִיְּמֹת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן תַּנְיֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קַרְחָה אֹמֵר מִיְּמֹת אַחְשָׁרוּשׁ אָמַר לִיה ר' יוֹסִי בִּי ר' יְהוּדָה וְכִי מִזֶּה עֲנִין שׁוֹשֵׁן הַבִּירָה לְבֵא לְכֵאֵן אִם מִשׁוֹשֵׁן הַבִּירָה אֵת לְמַד מֵעַתָּה בְּשׁוֹשֵׁן הַבִּירָה אֵל וַיִּקְרְאוּ וַיִּשְׁאַר כָּל הַמְּקוֹמוֹת וַיִּקְרְאוּ הָאֵת תְּלַתָּה תַּנְיִין תַּנְיָא קְדַמְיָא סְבַר מִימַר מִיְּמֹת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן תַּנְיָא אַחְרֵיָא סְבַר מִימַר מִיְּמֹת אַחְשָׁרוּשׁ תַּנְיָא אַחְרֵיָא סְבַר מִימַר עִיר מִכָּל מְקוֹם נִמְצְאוּת אֹמֵר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קַרְחָה וְר' יוֹסִי בִּי ר' יְהוּדָה שְׁנֵיֶהֱם אָמְרוּ דְּכַר אֶחָד אֶלָּא שְׁנֵיהּ לְמַד מִפְּטַעַם אֶחָד וְזֶה לְמַד מִפְּטַעַם אֶחָד וְתַנְיֵי בֶּן הַסְּמוּד לְפָרוּךְ וְהַנְרָאָה עִמּוֹ הָרִי הוּא פִּיּוּצָא בּוּ ר' אֵיִיבּוּ בַר נַגְרִי בְּשֵׁם ר' חִיָּיָה בַר בָּא כְּגוֹן הֵדָא חֲמַתָּה לֹא אָמַר אֶלָּא כְּגוֹן הָא חֲמַתָּה עֲצֻמָּה מִקְּפַת הוֹמָה מִיְּמֹת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן מִן הֵדָא (יְהוֹשֻׁעַ יט, לה): "וְעַרְי מְבַצֵּר הַצְּדִים צַר וְחַפְתָּ רַקַת וְכַנְרַת". "הַצְּדִים" – כֶּפֶר הַיִּטְיָא. "צַר" – דְּסִמְיָה לָהּ. "חַפְתָּ" – חֲמַתָּה. "רַקַת" – מִיבְרֵיָא. "כַּנְרַת" – גִּינוֹסֵר. הַתִּיב רַבִּי לִוִּי וְהַקְּתִיב (יְהוֹשֻׁעַ יב) וְהַעֲרָבָה עַד יָם כַּנְרַת

[דף ב' ע"ב]

מֵעַתָּה שְׁנֵי גִינוֹסְרוֹיֹת הָיוּ אוֹ לֹא הָיוּ אֶלָּא שְׁנֵי אַבְמוֹנוֹיֹת כְּגוֹן בֵּית יִרְחָ וְצִינְבְּרֵי שֶׁהֵן מְגֻדְלוֹת כִּינְרִים תְּרַב הַכְּרָךְ וְנַעֲשֶׂה שֶׁל עִבּוּ"ם אֵיתָא חֲמֵי בּוּ אֵינָן קוֹרִין וְכַדּוּצָה לוֹ קוֹרִין חֲזַקִּיָּה קְרִי לָהּ בְּאַרְבָּעָה עֶשְׂרֵי וּבְחַמְשָׁה עֶשְׂרֵי בּוּ חֲשֵׁשׁ לְהֵיא דְתַנְיֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאי (וַיִּקְרָא כח) וְאִישׁ כִּי יִמְכַר בֵּית מוֹשֵׁב עִיר הוֹמָה פֶּרַט לְמִיבְרֵיָא שֶׁהֵיִם הוֹמָה לָהּ רַבִּי יוֹחָנָן קְרִי לָהּ בְּכַנְיִשְׁתָּא דְכִיפְרָא וְאָמַר הֵדָא הֵיא עֶקֶר מִיבְרֵיָא קְדַמְיָתָא וְלֹא חֲשֵׁשׁ לְהֵדָא דְתַנְיֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאי קַל הֵיכִילוּ בְּקִרְיָתָהּ דְתַנְיִין תַּמָּן כָּל שְׁהוּא לְפָנִים מִן הַחוּמָה הָרִי הוּא כְּבִתֵּי עַרְי הוֹמָה חוּץ מִן הַשְּׂדוֹת רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר אִף הַשְּׂדוֹת וְתַנְיֵי בֶּן הַסְּמוּד לְפָרוּךְ וְהַנְרָאָה עִמּוֹ הָרִי הוּא פִּיּוּצָא בּוּ אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מְגִבִּית וְעַד אַנְטִיפֶרְס שְׁשִׁים רִבּוּא עִירוֹת הָיוּ וְהַקְּטָנָה שֶׁבֵּהֵן הָיְתָה בֵּית שְׁמֹשׁ מִה פְּתִיב בֵּיה (שְׁמוּאֵל א ו) וַיָּדָ בְּאֲנָשֵׁי בֵּית שְׁמֹשׁ כִּי רָאוּ

בארון ה' וגו' ואלו מרווח אחת היו וכדון אין את מבצע לה קניי לא נסבה אמר רבי חנינה קפצה לה ארץ ישראל כל העירות שמנה יהושע אפלו מאה אינן רבן שמעון בן לקיש אמר מקפות חומה מנה ר' יוסי בר חנינה אמר הפמוכות לספר מנה קריא מסייע לר' יוסי בן חנינה (יהושע יט) ויהי גבולם מחלה מאלון בצעננים ואדמי הנקב ויבנאל עד לקום ויהי תצאתיו הירדן. וגו' וקטת ונהלל ושמרון וידאלה ובית לחם. "מחלה" – הלל. "מאלון" – אילון. "בצעננים" – אנגניא דקדש. "ואדמי" – דמין. "הנקב" – ציירתה. "ויבנאל" – פפר ומה. "עד לקום" – לוקים. "וקטת" – קמינית. ונהלל – מהלול. "ושמרון" – סימונייה. "וידאלה" – הוריה. "בית לחם" – בית לחם צרייה. ר' אחא ר' יודה בן לוי רבי יהושע בן לוי בשם ר' לוד וגיא החרשים מקפות חומה מימות יהושע בן נון ולמה לא אמרן ואנו בגין דכתיב והא אמרת אלא בגין דתנינן ונמלה וגדור וחדיר ואנו וירושלם וכן פויצא ביהן

[דף ג' ע"א]

והכתיב (דברי הימים א ה, יב) ויבני אלפעל עבר ומשעם ושמד הוא בנה את אונן ואת לו ובנתיה. אמר רבי לעזר בי ר' יוסה בימי פילגש בגבעה חרבה ועמד אלפעל ובניהה הךא הוא דכתיב (שופטים כ) גם כל הערים הנמצאות שלחו באש ר' חנינה בשם ר' פינחס לוד ואנו הן הן גיא החרשים. ר' חלבו ר' חונה בשם ר' היה רבה הכל ויצאין בארבעה עשר שהיא זמן קריאתה לא בא אלא ללמדך שהמצוות נהגות באדר שני רבי יוסי ור' אחא הוון יתיבין אמר רבי יוסי לר' אחא לא מסתברא לשעבר אכל לבא והא תני מקום שנהגו לקרותה ב' ימים קורין אותה שני ימים אמר ליה אוף אנא סבר בן אמר רבי מנא ונאות אילו מי שקרייה בארבעה עשר וחדור וקרייה בחמישה עשר שפוא אין שומעין לו אם אומר את בן שפוא נמצאת עוקר זמן פרקים בדידה נחמן בריה דרבי שמואל בר נחמן (אסתר ח) שמחה וששון מיכן שהן אסורין בהקפדה ומשתה מיכן שאסורין בתענית ויום טוב מיכן שאסורין בעשיית מלאכה אמר רבי חלבו זימנין סגין יתבית קומי ר' שמואל בר נחמן ולא שמעית מיניה הךא מילתא אמר ליה כל מה דהנה אבא שמיע את שמיע מלתיה דרבי פליגא דרבי הוה מפרסם עצמו שני ימים בשנה רוחין בייז בתמוז

[דף ג' ע"ב]

ונטע נטיות בפורים רבי חביבה בשם רבנן דתמן בכל מקום שפתיב יום טוב אין פתיב וקבל בכל מקום שפתיב וקבל אין פתיב יום טוב וכאן פתיב יום טוב וכתוב וקבל ר' סימון בשם רבי שמואל בר נחמן משפחה ומשפחה אלו הפורים מדינה ומדינה אלו הפרקים עיר ועיר אלו העירות תני שמואל מפני מה מקדימין ליום הכניסה כדי שייסקו מים ומוזן לאהיהם שבפרקים ר' פליפא בר פרוטה אמר קומי רבי יונה לית הךא אמרה שאסור בעשיית מלאכה אמר ליה אין מן הךא לית שמע מינה כלום תרי חלו של מועד תרי הוא אסור בעשיית מלאכה והם מספקין מוזן לאהיהם שבפרקים לית לך אלא

מסכת סוטה פרק שני

ב, א היה נוטל את מגלתה ונכנס לו לאולם, טבלא של זהב היתה קבועה בכתלו של היכל והיא נראית באולם, ממנה רואה וכותב, לא חסיר ולא יתיר, יוצא ועומד בצד סוטה, קורא ודורש, ומדקדק בכל דקדוקי פרשה, ומשמיעה בכל לשון ששומעת, כדי שתהא יודעת על מה היתה שותה ובמה היתה שותה, על מה היתה טמאה ובמה היתה טמאה, ואומר לה: 'משביע אני עליך, ויבא עליך ויבואו עליך' - זה אלה. 'משביע עליך' - זו שבועה. רבי מאיר אומר: אמן שלא נטמאתי, אמן שלא אטמא, לא שהמים בודקין אותה מיד, אלא אפלו תקלקל לאחר עשרים שנה - המים מתעררין עליה, שנאמר (במדבר ה, טו): "מנחת זכרון מזכרת עון", נכנס וכותב, יוצא ומוחק.

ב, ב עד שלא נמחקה המגלה, אמרה: 'איני שותה', או שאמרה: 'טמאה אני', או שבאו עדים ואמרו שהיא טמאה - המים נשפכין, ואין בהן משום קדשה, ומגלתה נגנזת תחת צירו של היכל, ומנחתה מתפזרת. נמחקה המגלה ואמרה: 'איני טמאה' - המים נשפכין, ואין בהן משום קדשה, ומגלתה נגנזת תחת צירו של היכל, ומנחתה מתפזרת בבית הדשן, ואין מגלתה כשרה להשקות בה סוטה אחרת.

ב, ג נמחקה המגלה, ואמרה: 'איני שותה' - מערערין אותה ומשקין אותה בעל כרחיה. רבי יהודה אומר: בצבת של ברזל פותחין פיה של זו ומערערין אותה ומשקין אותה בעל כרחיה. אמר לו רבי עקיבא: וכי למה משקין אותה? לא לבדקה? הרי זו בדוקה ומגולת! אלא לעולם יכולה היא שתחזור, עד שתקרב מנחתה. קרבה מנחתה ואמרה: 'איני שותה' - מערערין אותה ומשקין אותה בעל כרחיה.

ב, ד רבי אלעזר אומר: שתי קנאות האמורות בפרשה, קנאה אחת שמקנא לבעל, ואחת שמקנא למקום. רבי שמעון בן אלעזר אומר

משום רבי מאיר: מה תלמוד לומר (במדבר ה, כב): "ואמרה האשה אמן אמן" - ראוייה היתה האשה לבא עליה פרעניות גדולות מאלו, שהביאה עצמה לירי ספק זה, אלא שניקל גולה, שנאמר (שם): "ונקתה" - נקתה מכל פרעניות הראויות לבא עליה. רבי יהודה בן בתירא אמר משום רבי אלעזר בן תימא: מה תלמוד לומר (שם): "ואם לא נטמאה האשה" - שאם היתה יולדת בצער - יולדת ברוח, נקבות - יולדת זכרים, מכערין - יולדת נאים. שחורים - יולדת לבנים. קצרים - יולדת ארכים. אחד אחד - יולדת שנים שנים.

ב, ה תינוק שלא פלו לו חדשיו - הרי זה מכלה עולם. על כל ביאה וביאה שבא עליה בעלה - הרי הוא חייב עליה.

ב, ו נטמאה מנחתה עד שלא קדשה בפלי - הרי היא ככל המנחות. תפדה ותאכל. משקדשה בפלי - תעבר צורתה ותצא לבית השרפה. קרבה מנחתה ולא הספיק לקרב הקמץ עד שמת הבעל, או שמתה היא - שירים אסורים, שעל הספק באת בתחלה, כפרה ספקה והלכה לה. קרב הקמץ ואחר כך מתה היא, או שמת הבעל - שירים מתרין, שעל הספק באתה מתחלה, כפרה ספקה והלכה לה. באו לה עדים שהיא טמאה, בין כך ובין כך - מנחה אסורה, נמצאו עדים זוממין - בין כך ובין כך מנחתה חלין.

ב, ז כל הנשואות לכהן, בין כהנת, בין לוייה, בין ישראלית - אין מנחתה נאכלת, מפני שיש לו בה שתפות, ואין עולה בלה כליל לאשים, מפני שיש לו בה שתפות, כיצד הוא עושה? הקמץ קרב לעצמו ושירים קרבין בעצמן. רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: קמץ קרב בעצמו ושירים מתפזרין.

ב, ח כהן עומד ומקריב על גבי המזבח, מה שאין כן בכהנת. האיש זכאי בכתו בקדושיה, בכסף בשטר ובביאה, וזכאי במציאתה, ובמעשה ידיו, ובהפרת נדריה -

עולם - לפיכך מנחתה מאכל בהמה. היא השקתו יין בכוסות משבחות - לפיכך כהן משקה אותה מים המרים במקדה של חרס. היא עשתה בסתר שנאמר (איוב כד, טו): "ועין נאף שמרה נשף לאמר" וגו', ואינה יודעת היושב בסתרו של עולם שם בה פנים, שנאמר (שם): "וסתר פנים ישים". דבר אחר: מלמד שהמקום מוציא סתרה לגלוי, שנאמר (משלי כו, כו): "תכסה שנהא במשאון תגלה רעתו בקהל" וגו'.

גב אנשי המבול לא נתגאו לפני המקום אלא מתוך הטובה שהשפיע להם, שנאמר (איוב כא, ט - יג): "בתייהם שלום מפחד ולא שבת אלוה עליהם וגו'". שורו עבר ולא יגעל תפלט פרתו ולא תשכל; ישלחו כצאן צויליהם וילדיהם ירקדון; וכתוב: "ישאו כתף וכנור וישמחו לקול עוגב". וכתוב: "בלו בטוב ימיהם" וגו'. היא גרמה להם שאמרו לאל סור ממנו ודעת דרכיה לא חפצנו; מה שדי כי נעבדנו ומה נועיל כי נפגע בו (איוב יד - טו). אמרו: כלום צריכין אנו לו אלא לטפה של גשמים? הרי יש לנו נהרות ומעינות שאנו מסתפקין בהם בימות החמה ובימות הגשמים, שנאמר (בראשית ב, ו): "ואד יעלה מן הארץ"; אמר להם המקום: בטובה שהשפעה לכם, בה אתם מתגאים לפני? בה אני נפרע מכם! מהו אומר (שם ו, יז): "ואני הנני מביא את המבול מים על הארץ". רבי יוסי בן דורמסקית אומר: דור המבול לא נתגאו לפני המקום אלא בגלגל עין שדומה למים, שנאמר (שם ו, ב): "ויקחו להם נשים מכל אשר בחרו", לפיכך דן אותם במים שדומה לגלגל עין, שנאמר (שם ז, יא): "ביום הזה נבקעו כל מעינות תהום רבה" וגו'.

גב אנשי המגדל לא נתגאו לפני המקום אלא מתוך הטובה שהשפיע להם, שנאמר (בראשית יא, א - ב): "וינהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים, ויהי בנסעם מקדם וגו'. ואין ישיבה אלא אכילה ושתייה, שנאמר (שמות לב, ו): "וישב העם לאכל

מה שאין כן באשה. האיש עובר על מצות עשה שהזמן גרמא - מה שאין כן באשה. האיש עובר על "בל תקיף" ועל "בל תשחית", ועל "בל תטמא למתים" - מה שאין כן באשה. האיש נדון "בין סורר ומורה" ואין האשה נדונית "בין סורר ומורה". האיש מעטף ומספר, והאשה מעטפת ואין מספרת. האיש נמכר ונשנה, ואין האשה נמכרת ונשנית. האיש נמכר עבד עברי, ואין האשה נמכרת עבד עברי. האיש נרצע ואין האשה נרצעת. האיש קונה עבד עברי, ואין האשה קונה עבד עברי.

מִסְכַּת סוּטָה פָּרָק שְׁלִישִׁי

גא היה רבי מאיר אומר: מנין אתה אומר שבמדה שאדם מודד בה מודדין לו, שנאמר (ישעיהו כז, ח): "בסאסאה בשלחה תיבנה", אין לי אלא סאה, מנין לרבות תרקב וחצי תרקב? קב וחצי, קב רובע, וחצי רבע, תמן ועוכלא, תלמוד לומר (ישעיהו ט, ד): "כי כל סאון סאן ברעש" - הרי כאן מדות הרבה, חשבונות הרבה. אין לי אלא דבר הבא במדה, מנין שאפלו פרוטות קטנות מצטרפות לחשבון גדול? תלמוד לומר (קהלת ז, כז): "אחת לאחת למצא חשבון". וכן מצינו בסוטה, שבמדה שמדדה - בה מדדו לה. היא עמדה על פתח ביתה לראות לו - לפיכך כהן מעמידה על שערי ניקנור ומראה קלונה לכל. היא פרסה לו סודרין נאין על ראשה - לפיכך כהן נוטל צעיפה מראשה ומניחה תחת רגליה. היא קלעה לו שערה - לפיכך כהן סותרה. היא קשטה פניה - לפיכך פניה מוריקות. היא כחלה לו עיניה - לפיכך עיניה בולטות. היא הראתה לו באצבע - לפיכך צפרניה נושרות. היא הראתה את בשרה - לפיכך כהן קורע חלקה, ומראה קלונה לרבים. היא חגרה לו בפנים - לפיכך כהן מביא חבל מצרי וקושר למעלה מדדיה, וכל הרוצה לראות בא ורואה. היא פשטה לו ירכה - לפיכך ירכה נמסת. היא קבלתו על פרסה - לפיכך פרסה צבה. היא האכילתו מעדני

תחלת קלקלתו היתה בעזה, אף עונשו לא היתה אלא בעזה. אבשלום – בשערו מרד, שנאמר (שמואל – ב יד, כה – כו): "וכאבשלום לא היה איש וגו', ובגלחו את ראשו" וגו', לפיכך לקה בשערו.

רבי יהודה הנשיא אומר: אבשלום – נזיר עולם היה, ואחד לשנים עשר חדש היה מגלח, שנאמר (שמואל – ב טו, ז – ח): "ויהי מקץ ארבעים שנה ויאמר אבשלום אל המלך אלכה נא ואשלם וגו' כי נדר נדר עבדך" וגו'. רבי נהוראי אומר: אחד לשלשים יום היה מגלח שנאמר (שמואל – ב יד, כו): "והיה מקץ ימים לימים" וגו'. רבי יוסי אומר: כל ערב שבת היה מגלח, שפן דרך מלכים לגלח מערב שבת לערב שבת. רבי שמעון אומר: בכהנים (יחזקאל מד, כ): "וראשם לא יגלחו ופרע לא ישלחו" וגו'. ושקל את שער ראשו מאתים שקלים באבן המלך, אבן שאנשי טבריה ואנשי צפורין שוקלים בו, לפי שבא על עשר פלגשי אביו, לפיכך נתקעו בו עשר לונביות, שנאמר (שמואל – ב יח, טו): "ויסבו עשרה נערים" וגו'. ולפי שגנב שלש לבבות, לב אביו ולב בית דין ולב כל ישראל, לפיכך נתקעו בו שלשה שבטים שנאמר (שם): "ויקח שלשה שבטים בכפו" וגו'.

גה, סנחריב לא נתגאה לפני המקום אלא על ידי מלאך, שנאמר (מלכים – ב יט, כג – כד): "ביד מלאכיה חרפת וגו', אני קרתי ושתיתי מים" וגו'. אף המקום ברוך הוא לא נפרע מהן אלא על ידי מלאך, שנאמר (שם יט, לה): "ויהי בלילה ההוא ויצא מלאך ה' ויך במחנה אשור" וגו', וכלם מלכים קשורי כתירים בראשיהם.

גו, נבוכדנצר אומר: אין באי העולם כדאי לדור ביניהם, אלא אעשה לי עב קטנה ואדור בתוכה, שנאמר (ישעיה יד, יד): "אעלה על במתי עב", אמר לו המקום ברוך הוא (שם יד, יג): "ואתה אמרת בלבבך השמים אעלה ממעל לכוכבי אל ארים

ישתו" וגו', היא גרמה להם, שאמר (בראשית יא, ד): "הכה נכנה לנו עיר ומגדל" וגו', ומהו אומר (שם יא, ח): "ויפץ ה' אותם" וגו'.

אנשי סדום לא נתגאו לפני המקום, אלא מתוך הטובה שהשפיע להם, שנאמר (איוב כח, ה – ח): "ארץ ממנה יצא לחם וכו', מקום ספיר אבניה ועפרת זהב לו; ותיב לא ידעו עיט ולא שפתו עין איה; לא הדריכוהו בני שחץ לא עדה עליו שחל. אנשי סדום אמרו: הואיל ומזון יוצא מארצנו, וכסף וזהב יוצא מארצנו, ואבנים טובות ומרגליות יוצא מארצנו – אין אנו צריכין שיכואו בני אדם אלינו, שאין הם באים אלא לחסרנו בואו ונשפח תורת רגל מארצנו. שנאמר (שם פסוק ד): "פרץ נחל מעם גר הנשפכים מני רגל" וגו'. אמר להם הקדוש ברוך הוא: כהטיבותי לכם, אתם מבקשים לשפח את הרגל מבינותיכם? אני אשפח את הרגל מבינותיכם, ואשפח אתכם מן העולם, מהו אומר? "פרץ נחל מעם גר" וגו'. (איוב יב, ו): "ישליו אהלים לשדדים" וגו'. וכן הוא אומר (יחזקאל טז, מח – מט): "חי אני נאם אדני אלקים אם עשיתה סדם אחותך וגו' הנה זה היה עון סדם אחותך גאון שבעת לחם". מצרים לא נתגאו לפני המקום ברוך הוא אלא במים, שנאמר (שמות א, כב): "ויצו פרעה לכל עמו לאמר כל הבן הילוד" וגו'. אף המקום ברוך הוא לא נפרע מהם אלא במים, שנאמר (שמות טו, ד): "מרקבות פרעה וחילו ירה בים". סיסרא לא נתגאה לפני המקום אלא בלגינותו, שאין מקבלין שכר, שנאמר (שופטים ה, ט): "באו מלכים נלחמו בצע כסף לא לקחו" וגו'. ולא זזו משם ולא ספנוהו מפני שהוא גוליר.

גד, שמשון – בעיניו מרד שנאמר (שופטים יד, ג): "ויאמר שמשון אל אביו אותה קח לי כי היא ישרה בעיני", אף הוא בעיניו לקה, שנאמר (שופטים טז, כא): "ויאחזהו פלשתים וינקרו את עיניו" וגו'. רבי אומר:

כסא"י וגו' אני מורידך לבאר שחת", מהו אומר (שם): "אף אל שאול תורד" וגו', אתה אמרת אין באי העולם כדאי לדור ביניהם, מהו אומר? - "ומן אנשא לך טרדין וגו', בה שעתא מלתא ספת על נבוכדנצר, ומן בני אנשא טריד, כלא מטא על נבוכדנצר לקצת ירחין תרי עשר" (דניאל ד, ל).

מִסְכַּת סוּטָה פֶּרֶק רִבְעִי

ד, א אין לי אלא מדת פרעניות, שבמדה שאדם מודד בה מודדין לו, מדת הטוב מנין? אמרת מרבה מדת הטוב ממדת פרעניות על אחת מחמש מאות, במדת הפרעניות כתיב (שמות לד, ז): "עון אבות על בנים ועל בני בנים על שלשים ועל רבעים", במדת הטוב כתיב (שם כ, ו): "ועושה חסד לאלפים", הוי אומר: מרבה מדת הטוב ממדת פרעניות על אחת מחמש מאות. וכן אתה מוצא באברהם, שבמדה שמדד בה מדדו לו, אברהם רץ לפני מלאכי השרת שלש ריצות, שנאמר (בראשית יח, ב): "וירא וירץ לקראתם" וגו' וימהר אברהם האהלה אל שרה וגו', ואל הבקר רץ אברהם אף המקום ברוך הוא רץ לפני בניו שלש ריצות, שנאמר (דברים לג, ב): "ה' מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן" וגו', באברהם הוא אומר (בראשית יט, א): "וישתחו אפים", אף המקום ברוך הוא בשר את בניו לעתיד לבא שנאמר (ישעיהו מט, כג): "והיו מלכים אמניך ושרותיהם מיניקתיך אפים ארץ ישתחוו לך". באברהם הוא אומר (בראשית יח, ד): "יקח נא מעט מים", אף המקום ברוך הוא פרע ונתן לבניו באר במדבר, שהיתה שופעת בכל מחנה ישראל, שנאמר (במדבר כא, יח): "באר חפרוה שרים כרוה נדיבי העם" וגו', מלמד שהולכת על פני כל הדרום ומשקה את פני כל הישימוז, שנאמר (שם כא, כ): "ונשקפה על פני הישימון". באברהם הוא אומר (בראשית יח, ד): "והשענו תחת העץ", אף המקום ברוך הוא

נתן לבניו שבעה ענני כבוד במדבר, אחד מימינם ואחד משמאלם, ואחד לפנייהם ואחד לאחרייהם, ואחד למעלה מראשיהם ואחד לשכינה שביניהם, ועמוד ענן שהיה מקדים לפנייהם הורג נחשים ועקרובים, ושורף סירים וקוצים ואטד, ומשפיל להם את הגבוה ומגביה להם את השפל, ועושה להן דרך מישר, דרך סרטיא, מושך והולך, שנאמר (במדבר י, לג): "וארון ברית ה' נוסע לפנייהם" וגו'. וכו' היו משתמשין כל ארבעים שנה שהיו במדבר, שנאמר (שם י, לד): "וענן ה' עליהם יומם" וגו', מה תלמוד לומר (שמות יג, כב): "לא ימיש עמוד הענן יומם", של יום משלים לשל לילה, ושל לילה משלים לשל יום, באברהם הוא אומר (בראשית יח, ה): "ואקחה פת לחם וסעדו לבכם" וגו', אף המקום ברוך הוא נתן לבניו מן במדבר, שנאמר (במדבר יא, ח): "שטו העם ולקטו וגו' לשד השמן", כיוצא מן הדד שמן, מה דד זה עקר לתינוק והכל טפל, כך היה המן עקר לישראל והכל טפל להם. דבר אחר: מה הדד היה אפלו תינוק יונק ממנו כל היום אינו מזיק, כך היה המן שאפלו ישראל אוכלו כל היום כלו אינו מזיקן, וכן נעשה למי שאין נחשב עליו, אבל מי שנחשב עליו מתהפך בפיו לכל איזה טעם שירצה, שנאמר: "ויתן להם שאלתם (תהלים קו, טו), ותאותם יביא להם" (שם עח, כט), ולא עוד אלא שירד להם מזון שני אלפים שנה ביום אחד, באברהם מהו אומר: "ואל הבקר רץ אברהם" (בראשית יח, ז), אף המקום ברוך הוא הגיז לבניו שליו מן היס, שנאמר (במדבר יא, ל): "ורוח נסע מאת ה' ויגזו שלוים מן היס" וגו', שתי אמות היתה גבוהה מן הארץ; דברי רבי עקיבא. רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר: "ויטש על המחנה כדרך יום כה" (שם יא, לא), מה תלמוד לומר שוב: "ויכרךך יום כה", מלמד שהיתה עולה מן הארץ ועד הרקיע, וחופה את גלגל החמה, ומה תלמוד לומר (שם יא, לא): "ויכאמתים על פני הארץ", שתי אמות

היתה נטולה מן הארץ, שהיתה פורחת ועולה על רום מן הארץ שתי אמות, כדי שלא יהו מצטערין עליה בשעת לקיטתה, להיות שוחין ונטולין, באברהם מהו אומר (בראשית יח, ח): "והוא עומד עליהם וגו', אף המקום ברוך הוא הגן על בניו במצרים, שנאמר (שמות יב, כג): "ופסח ה' על הפתח", באברהם מהו אומר (בראשית יח, טז): "ואברהם הולך עמם לשלחם", אף המקום ברוך הוא הלנה את בניו ארבעים שנה, שנאמר (דברים ב, ז): "זה ארבעים שנה ה' אליהם עמך" וגו'.

ד, ב יוסף זכה בעצמות אביו, אף הוא לא נתעסק בו אלא משה, שנאמר (שמות יג, יט): "ויקח משה את עצמות יוסף עמו", מלמד שכל העם היו עסוקין בבזה, והוא עוסק במצוה, שנאמר (משלי י, ח): "חכם לב יקח מצות" וגו'. ואלו לא היה משה מתעסק בו - לא היו ישראל מתעסקין בו, מה תלמוד לומר (יהושע כד, לב): "ואת עצמות יוסף אשר העלו בני ישראל ממצרים קברו בשכם", אלא כיון שראו ישראל את משה שהוא מתעסק בו, אמרו: 'הניחו לו כבודו בגדולים יותר מקטנים', ואלו לא היה משה וישראל מתעסקין בו, לא היו בניו מתעסקין בו, מה תלמוד לומר (שם): "ויהיו לבני יוסף לנחלה", אלא כיון שראו בניו את משה וישראל שהיו מתעסקין בו, אמרו: 'הניחו לו כבודו במרבין יותר מן המועטין'.

ד, ג מנין היה משה יודע היכן יוסף קבור? אמרו: סרח בת אשר נשתירה מאותו הדור, הלכה ואמרה לו: בנהר נילוס יוסף קבור, שעשו לו מצרים שפודין של מתכת, וחברום בבעץ וקבעו בנילוס - נהר, כדי שתתברך מימיו, הלך משה ועמד על נילוס - נהר, ואמר: יוסף, יוסף! הגיעה השעה שהקדוש ברוך הוא גואל את ישראל, הרי שכינה מתעכבין לך, וישראל מתעכבין לך, וענני כבוד מתעכבין לך, אם אתה מגלה את עצמך - מטב, ואם לאו - נקיים אנו

משבועה שהשבעת את אבותינו, מיד צף ארונו של יוסף לשפת הים, ונטלו משה ובא לו. ואל תתמה, שהרי הוא אומר (מלכים ב ו, ה): "ויהי האחד מפיל הקורה ואת הפרזל נפל וגו', ויאמר איש האלהים אנה נפל? ויראהו את המקום, ויקצב עץ וישלך שמה ויצף הפרזל"; והלא דברים קל וחמר, ומה אלישע תלמידו של אליהו, ואליהו תלמידו של משה, צף הפרזל מפניו, משה רבו של אליהו, רבו של אלישע על אחת כמה וכמה, יש אומרים בקברות מלכים היה יוסף קבור, והלך משה ועמד על קברינט של מלכים, ואמר: יוסף, יוסף! הגיעה שעה שהקדוש ברוך הוא גואל את ישראל, והגיע השבועה שהשבעתי את ישראל, אם אתה מגלה את עצמך - מטב. ואם לאו - אנו נקיים משבועתך. באותה שעה נודעו ארונו של יוסף, נטלו משה והביאו אצלו, והיו שני ארונות מהלכין, אחד ארון קדש ואחד ארון של מת, והיו כל עוברין ושבין אומרים: מה טיבן של שני ארונות הללו? אמרים: אחד ארון קדש ואחד של מת. אמרו להם: וכי אפשר לארון קדש להלך עם ארונו של מת? אמרו להם: מת שבארון זה - קיים כל מה שכתוב ומנח בארון קדש זה.

ד, ד משה זכה בעצמות יוסף, אף הוא לא נתעסק בו אלא המקום ברוך הוא, שנאמר (דברים לד, ו): "ויקבר אתו בני" וגו', מלמד שהיה מטל ברוע של שכינה בארבעה מילין מחלקו של ראובן לחלקו של גד, שמת בתוך שדה של ראובן, שנאמר (במדבר לב, לו): "ויבני ראובן בנו וגו'. ומנין שנקבר בתוך שדה נחלתו של גד? שנאמר (דברים לג, כ): "וילגד אמר ברוך מרחיב גד, וירא ראשית לו כי שם חלקת מחוקק ספון". ומלאכי השרת סופדין, ואומרים לפניו (שם): "צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל".

וכן הוא אומר בסוטה (במדבר ה, כב): "וכאו המים המאירים האלה וגו' רך" - מקום שהתחילה בעברה תחלה, משם

במה שאינה ראוי לו מה שבקש לא נתן לו ומה שבידו נטלוהו הימנו, בקש להרג את אדם ולשא את חוה. אמר לו המקום: אני אמרתי - תהא מלך על כל בהמה וחייה, ועכשו ארוי אתה מפל הבהמה ומכל חית השדה, אני אמרתי - בקומה זקופה תלך כאדם, ועכשו (שם): "על גחונך תלך", אני אמרתי - תאכל מאכל אדם ותשתה משקה אדם, ועכשו (שם): "ועפר תאכל כל ימי חייך", אתה בקשת להרג את אדם ולשא את חוה, עכשו (שם): "ואיכה אשית בינך ובין האשה", נמצאת אומר, מה שבקש לא נתן לו ומה שבידו נטל ממנו. וכן אתה מוצא בקין, וקרח, ובלעם, ודואג, ואחיתפל, וגחזי, ואבשלום, ואדונייה, והמן, שנתנו עיניהם במה שאין ראוי להם, מה שבקשו לא נתן להם ומה שבידם נטלו הימנו.

מסכת סוטה פרק חמישי

הא המקנא לארוסתו ולשומרת יכם שלו, אם משנכנסה נסתרה - או שותה או לא נוטלת כתבה. הרובא שנשא עקרה וזקנה, ויש לו אשה ובנים - או שותות או לא נוטלות כתבה. מעברת עצמו ומינקת עצמו - או שותות או לא נוטלות כתבה.

הב כהנת לוייה וישראלית שנשאו לכהן ולוי וישראל, ממורת למזור, נתינה לנתין, ואשת גר לגר, ועבד משחרר ואילונית - או שותות או נוטלות כתבה. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אילונית לא שותה ולא נוטלת כתבה, שנאמר (במדבר ה): "ונקתה ונזרעה זרע" - שראוי לזרוע, פרט לאילונית שאינה ראויה לזרוע. אבל המקנא לארוסתו ולשומרת יכם שלו, ועד שלא כנסה נסתרה - לא שותות ולא נוטלות כתבה. הרובא שנשא עקרה וזקנה, ואין לו אשה ובנים - לא שותות ולא נוטלות כתבה. מעברת חברו ומינקת חברו - לא שותות ולא נוטלות כתבה. רבי אלעזר אומר: יכול הוא להפרישה ולהחזירה אחר זמן.

פרעניות מתחלת לבא עליה. ירך התחילה בעברה תחלה ואחר כך בטן, לפיכך תלקה ירך תחלה ואחר כך בטן, שנאמר (שם): "והשקה את המים". וכן אתה מוצא באנשי המבול, אדם התחיל בעברה שנאמר (בראשית ו, ה): "וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ", אף הן לקו תחלה, והשאר לא פלטו, שנאמר (בראשית ז, כג): "וימח את כל היקום" וגו'. קטני סדום הן התחילו בעברה תחלה, שנאמר (בראשית יט, ד): "טרם ישכבו ואנשי העיר" וגו' - אף הן לקו תחלה והשאר לא פלטו, שנאמר (שם יט, יא): "ונאת האנשים אשר פתח הבית" וגו'. פרעה וגדולו מצרים - הן התחילו בעברה תחלה, שנאמר (שמות א, כב): "ויצו פרעה לכל עמו לאמר כל הבן וגו', אף הן לקו תחלה והשאר לא פלטו, שנאמר (שמות ז, כט): "ויבכה ובעמך" וגו'. מרגלים הן התחילו בעברה תחלה, שנאמר (במדבר יג, לב): "ויציאו דבת הארץ אשר תרו אותה" וגו', הן לקו תחלה והשאר לא פלטו, הן לקו תחלה דכתיב (במדבר יד, לו): "וימתו האנשים מוצאי דבת הארץ", והשאר לא פלטו, שנאמר (שם יד, לה): "אני ה' דברתי אם לא זאת אעשה" וגו'. שכני ארץ ישראל התחילו בעברה תחלה, שנאמר (ירמיה יב, יד): "כה אמר ה' על כל שכני הרעים הנגעים בנחלה" וגו', אף הן לקו תחלה, והשאר לא פלטו, שנאמר (שם): "הנני נתשם" וגו'. נביאי ירושלים הן התחילו בעברה תחלה שנאמר (ירמיה כג, טו): "כי מאת נביאי ירושלים יצאה חנפה לכל הארץ", אף הן לקו תחלה והשאר לא פלטו, שנאמר (ירמיהו כט, כב): "ולקח מהם קללה לכל גלות יהודה אשר בבבל" וגו'.

ד,ה כשם שאסורה לבעל כך אסורה לבועל, נמצאת אומר בסוטה: שנתנה עיניה במה שאינה ראויה לה, מה שבקשה לא נתן לה, ומה שבידה נטל ממנה. וכן אתה מוצא בנחש הקדמוני שהיה ערום מכל הבהמה ומכל חית השדה, שנאמר (בראשית ג, א): "והנחש היה ערום מכל" וגו', ונתן עיניו

בְּאִשְׁתּוֹ שְׁתָּמוֹת וַיִּירֶשְׁנָהּ, או שְׁתָּמוֹת וַיִּשָּׂא אֶת אֲחֹתָהּ, לְסוֹף שְׁקוּבְרָתוֹ. וְכֵן הָיָא שְׁנַתְנָה עֵינֶיהָ בְּעֵלָהּ, שְׁיָמוֹת וְהַנְּשֵׂא לְאַחַר – סוֹף שְׁקוּבְרָה.

הוּ, הַמְקַדֵּשׁ אֶת הָאִשָּׁה מִפְּנֵי שֶׁהוּא בּוֹשׂ מֵאַחֶיהָ מִקְרוּבֶיהָ, לְסוֹף שְׁקוּבְרָתוֹ. וְכֵן הָאִשָּׁה שֶׁנִּחְקְדָשָׁה לוֹ מִפְּנֵי שֶׁהִיא בּוֹשָׂה מֵאֲבִיו, מֵאֲחִיו מִקְרוּבָיו לְסוֹף שְׁקוּבְרָה, הִיָּה רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: הַנּוֹשֵׂא אִשָּׁה שְׁאִינָה הוֹגֵנֶת לוֹ עוֹבֵר מִשּׁוֹם חֲמִשָּׁה לְאוּזִין, מִשּׁוֹם (וַיִּקְרָא יוֹט): "בַּל תִּקֵּם", מִשּׁוֹם "בַּל תִּטֵּר", "לֹא תִשָּׂא אֶת אֲחִיהָ בְּלִבְבָךְ", "וְאֵתֵבֶת לְרַעְפֵּךְ כְּמוֹךְ", (וַיִּקְרָא כַה): "וְחָחֵי אֲחִיךָ עִמָּךְ", וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁמִּבְטֵל פְּרִיָּה וְרַבִּיָּה מִן הָעוֹלָם.

הוּ, הַאוֹמֵרֵת לְבַעֲלָהּ: 'הַשָּׁמַיִם בִּינֵי לְבִינְךָ' – יַעֲשֶׂה דָרֶךְ בִּקְשָׁה בִּינֵיהֶן, שֶׁכֵּן מְצִינּוּ בְּשָׂרָה אֲמֵנוּ, שְׂאֵמְרָה לְאַבְרָהָם (בְּרֵאשִׁית טו): "יִשְׁפֹּט ה' בֵּינֵי וּבֵינְךָ", אֶלָּא כִּךָ אֲמָרָה לוֹ (בְּרֵאשִׁית כֵּא): גֵּרֶשׁ הָאֵמָה הַזֹּאת וְאֵת בְּנָהּ, מִלְּמַד שֶׁהִיתָה שָׂרָה אֲמֵנוּ רוֹאָה אֶת יִשְׁמַעֵאל בּוֹנֵה בְּמִסִּין וְצָד חֲגִבִין וּמִקְטִירִין לְעַבְדוֹת כּוֹכָבִים. אֲמָרָה: שְׂמָא יִלְמַד יִצְחָק בְּנֵי כֶּךָ, וַיִּלֶךְ וַיַּעֲבֵד כֶּךָ, וְנִמְצָא שֵׁם שָׁמַיִם מִתְחַלֵּל בְּדַבְרֵךְ. אָמַר לָהּ: לְאַחַר שֶׁזָּכִין לוֹ לְאָדָם חֲבִין לוֹ? לְאַחַר שֶׁעֲשִׂינָהּ מְלָכָה, אַחַר שֶׁעֲשִׂינָהּ גְבִירָה, וְהַכְּסוּנָה לְגִדְלָה זו – נִטְרָנָה מִתּוֹךְ בְּתִינּוּ? מַה הַבְּרִיּוֹת אוֹמְרוֹת עֲלֵינוּ? לֹא נִמְצָא שֵׁם שָׁמַיִם מִתְחַלֵּל בְּדַבְרֵךְ?! אֲמָרָה לוֹ: הוֹאִיל וְאַתָּה אוֹמֵר חֲלוּל הַשֵּׁם בְּדַבְרֵךְ הַזֶּה – יִכְרִיעַ הַמְּקוֹם בֵּין דְּבָרֵי לְדְבָרֶיךָ, הַיִּכְרִיעַ הַמְּקוֹם בֵּין דְּבָרֵיךָ לְדְבָרָיו, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם): "כָּל אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵלֶיךָ שָׂרָה שְׁמַע בְּקוֹלִי", שְׂאִין תִּלְמוּד לומר 'כֵּל', וְמַה תִּלְמוּד לומר 'כֵּל'? מִלְּמַד שֶׁהַכְּרִיעַ לַשֵּׁנִיָּה וְהַכְּרִיעַ לְרֵאשׁוֹנָה, מַה שְּׁנִיָּה עַל אוֹדוֹת הֶגְרָה, אִף הִרְאֵשׁוֹנָה עַל אוֹדוֹת הֶגְרָה.

הַח, דָּרַשׁ רַבִּי עֲקִיבָא: "וְכָל כְּלֵי חַרֶשׁ וְגו' יִטְמָא" (וַיִּקְרָא יֵא), אֵינּוּ אוֹמֵר 'טְמֵא' אֶלָּא "טְמָא" – לְטְמֵא אַחֲרָיִם, לְלַמֵּד כִּכֵּר שְׁנֵי שְׁמֵטְמָא אֶת הַשְּׁלִישִׁי, כִּי צָד? תְּגוּר תְּחִלָּה

הַג, עַל יַדֵּי כָּל עֲרִיּוֹת מִקְנָאִין, חוּץ מִן הַקֶּטָן, וְמִי שְׂאִינּוּ אִישׁ. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: יִשְׁקָנָהּ, שְׂמָא נִתְפַקַּח הַחַרֶשׁ, וְנִשְׁתַּפֶּה הַשּׁוֹטָה, וְהַגְדִּיל הַקֶּטָן, או שֶׁהִלֵּךְ בְּעֵלָה לְמִדְיַת הַיָּם, או שֶׁהִיָּה בְּעֵלָה חָבוֹשׁ בְּבֵית הָאֲסוּרִים – יִשְׁקָנָה.

הַד, הַמְסוּלֵּלֶת בְּבָנָה קֶטָן וְהַעֲרָה בָּהּ; בֵּית שְׂמָאֵי אוֹמְרִים: פְּסֻלָּה מִן הַכְּהוֹנָה. וְבֵית הַלֵּל מְכַשְׁרִין. עַד אוֹמֵר נְטִמָּת, וְעַד אוֹמֵר לֹא נְטִמָּת, אִשָּׁה אוֹמֵרֵת נְטִמָּת, וְאִשָּׁה אוֹמֵרֵת לֹא נְטִמָּת – או שְׁתוֹת וְלֹא נוֹטְלוֹת כְּתֵבָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא כָּל הַיִּמְנוּ עַד אֶחָד לְהַפְסִידָה כְּתֵבָתָה, אֶלָּא עַד אוֹמֵר נְטִמָּת וְשְׁנַיִם אוֹמְרִים לֹא נְטִמָּת, שְׁנַיִם אוֹמְרִים נְטִמָּת וְעַד אֶחָד אוֹמֵר לֹא נְטִמָּת, כְּטַל יָחִיד בְּמַעוֹטוֹ.

הַה, הִיָּה רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: כִּשֵּׁם שְׂדַעוֹת בְּמֵאֲכָל, כִּךָ דַּעוֹת בְּנִשְׁיָם, יֵשׁ לָךְ אָדָם שֶׁהַזְּכוּב עוֹבֵר עַל גְּבִי כּוֹסוֹ מִנִּיחוֹ וְאֵינּוּ טוֹעֵמוֹ – זֶה חֲלַק רַע בְּנִשְׁיָם, שֶׁנִּתֵּן עֵינָיו בְּאִשְׁתּוֹ לְגִרְשָׁה. יֵשׁ לָךְ אָדָם שֶׁהַזְּכוּב שׁוֹכֵן בְּתוֹךְ כּוֹסוֹ, וְזוֹרְקוֹ וְאֵין שׁוֹתָהּ – כְּגוֹן פְּפוֹס כֵּן יְהוּדָה שֶׁנֶּעַל דֶּלֶת בְּפִנֵּי אִשְׁתּוֹ וַיִּצָּא. וַיֵּשׁ לָךְ אָדָם שֶׁהַזְּכוּב נּוֹפֵל בְּתוֹךְ כּוֹסוֹ, וְזוֹרְקוֹ וְשׁוֹתָהּ – זוֹ מִדַּת כָּל אָדָם, שְׁרוּאָה אֶת אִשְׁתּוֹ שֶׁמְדַבְּרֵת עִם שְׁכִנֶּיהָ וְעַם קְרוֹבוֹתֶיהָ וּמִנִּיחָה. יֵשׁ לָךְ אָדָם שֶׁהַזְּכוּב נּוֹפֵל לְתוֹךְ תְּמַחֲוֵי שְׁלוֹ, נּוֹטֵלוֹ וּמוֹצְצוֹ, וְזוֹרְקוֹ, וְאוֹכֵל אֶת מַה שֶּׁכְּתוּכָה – זוֹ מִדַּת אָדָם רָשָׁע. שְׁרוּאָה אֶת אִשְׁתּוֹ יוֹצֵאת, וְרֵאשָׁה פְּרוּעַ, יוֹצֵאת וְצִדְדִּיהָ פְּרוּמִין, לְבָה גַס בְּעַבְרָה, יוֹצֵאת וְטוֹהַ בְּשׁוֹק, רָצַת וּמִשְׁחַקֵּת עִם כָּל אָדָם – מְצוּנָה לְגִרְשָׁה שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כד): "כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבְעֵלָהּ וַיִּצָּא מִבֵּיתוֹ וְהִיתָה לְאִישׁ אַחֵר" – הַכְּתוּב קְרָאוּ 'אַחֵר', שְׂאִינּוּ בֵּן זּוּגוֹ שֶׁל רֵאשׁוֹן, הִרְאֵשׁוֹן הוֹצִיאָהּ מִפְּנֵי עַבְרָה, כֵּאֵז וְנִתְקַל בָּהּ, אִם זָכָה הַשְּׁנִי לְשָׁמַיִם – מוֹצִיאָהּ מִתַּחַת יָדוֹ. אִם לֹא – לְסוֹף קוּבְרָתוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם): "או כִּי יָמוֹת הָאִישׁ הָאֲחֵרוֹן" וְגו', כְּדָאֵי הָאִישׁ הַזֶּה לְמִיתָה, שֶׁכֵּנֶס אִשָּׁה זוֹ לְבֵיתוֹ, הַנּוֹתֵן עֵינָיו

ככר הנוגע בכפר שלישי. אמר רבי יהושע: כף היה דורש יהודה בן פטירי: "ומדתם מחוץ לעיר" וגו' (במדבר לה). ומקרא אחד אומר: "מקיר העיר וחוצה אלף אמה סביב", אי אפשר לומר 'אלפים באמה', שכבר נאמר 'אלף אמה', ואי אפשר לומר 'אלף אמה' שכבר נאמר 'אלפים באמה', ולמה נאמר 'אלף אמה'? ולמה נאמר 'אלפים באמה'? אלא 'אלף אמה' - מגרש, ו'אלפים' - תחום שבת. רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר: אלפים אמה תחום ערי הלויים, צא מהן אלף אמה מגרש, נמצא רביע מגרש והשאר שדות וכרמים.

מסכת סוטה פרק שישי

ו, א רבי יהודה אומר משום בן פטירי: הרי הוא אומר (איוב כז, ב): "חי אל הסיר משפטי וגו'; ללמדך, שאין אדם נודר בחיי המלך, אלא אם כן אוהב את המלך. משם רבי נתן אומר: הרי הוא אומר (איוב יג, ט): "גם הוא לי לישועה". רבי מאיר אומר: נאמר 'ירא אלהים' באברהם, ונאמר 'ירא אלהים' באיוב, מה 'ירא אלהים' האמור באברהם - מאהבה עשה, אף 'ירא אלהים' האמור באיוב - מאהבה עשה. ושאר כל התרעומות האמור בפרשה - לא נאמרה אלא מתוך המורא.

ו, ב דרש רבי עקיבא: בשעה שעלו ישראל מן הים, בקשו לומר שירה, שרתה עליהן רוח הקדש ואמרו שירה, כיצד אמרו שירה? כגדול המקרא את ההלל בבית הכנסת והן עונין אחריו על כל ענין וענין, משה אמר (שמות טו): "אשירה לה", והן עונין אחריו "אשירה לה", משה אמר: "עזי וזמרת יה", והן אמרו: "אשירה לה", משה אמר: "ה' איש מלחמה" וגו'. והן אמרו: "אשירה לה", רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר: כקטן שקורא את ההלל בבית הספר, ועונין אחריו על כל דבר ודבר. משה אמר: אשירה לה, וישראל אמרו: אשירה לה, משה אמר: עזי וזמרת יה. וישראל אמרו: "עזי וזמרת יה". משה אמר: "ה' איש

מלחמה" וגו'. רבי נחמיה אומר: כסופר הפורס שמע בבית הכנסת, שנאמר: "אז ישיר משה לאמר". ומה תלמוד לומר "לאמר"? מלמד שהיה משה פותח תחלה בדבר, וישראל עונין אחריו וגומרין עמו. משה אמר "אז ישיר". וישראל אמרו: "אשירה לה" כי גאה גאה" וגו'. משה אמר: "עזי וזמרת יה", וישראל אמרו: "זה אלי ואנוהו". משה אמר: "ה' איש מלחמה", וישראל אמרו: "ה' שמו". רבי יוסי הגלילי אומר: כיון שעלו ישראל מן הים, וראו את אויביהם פגרים מתים ומטלין על שפת הים, אמרו כלם שירה, עולל מטל בין ברכי אמו, כיון שראתה את השכינה, הגביה עולל צנארו ותינוק שמת פיו משדי אמו, וענו כלם שירה, ואמרו: "זה אלי ואנוהו". היה רבי מאיר אומר: מנין שאפלו עברין שבמעי אמן אמרו שירה על הים? שנאמר (תהלים סח, כז): "במקהלות ברכו אלהים ה' ממקור ישראל". ומנין שתינוק שמת דד מפיו ואמר שירה? שנאמר (תהלים ח, ג): "מפי עוללים וינקים" וגו'. באותה שעה הציצו מלאכי השרת, קשרו קטגור לפני הקדוש ברוך הוא, בשעה שברא אדם הראשון, ואמרו לפניו: רבוננו של עולם (שם): "מה אנש כפי תוכרנו וגו' ותחסרהו מעט מאלהים וגו' תמשילהו במעשה ידיך צנה ואלפים וגו' צפור שמים" וגו'. באותה שעה אמר להם הקדוש ברוך הוא למלאכי השרת: בואו וראו שירה שכני אומרין לפני, אף הן כיון שראו אמרו גם כן שירה, מה שירה אמרו? "ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ וגו', מפי עוללים וינקים וגו' ה' אדונינו" וגו' (תהלים ח, ב). רבי שמעון בן מנסיא אומר: לא נאמרה פרשה זו אלא על יצחק בן אברהם לענין עקדה.

ו, ג אמר רבי שמעון בן יוחאי: ארבעה דברים היה רבי עקיבא דורש, ודברי גראין מדבריו. דרש רבי עקיבא (בראשית כא, ט): "ותרא שרה את בן הגר המצרית אשר ילדה לאברהם מצחק" - אין צחוק האמור כאן אלא עבודת כוכבים, שנאמר (שמות לא):

"וַיֵּשֶׁב הָעָם לְאָכַל וּשְׂתוֹ וַיָּקוּמוּ לְצַחֵק" – מִלְמַד שֶׁהֵיְתָה אַמְנוֹ שֶׁרָה רוֹאָה אֶת יִשְׁמַעְאֵל שֶׁהִיָּה בּוֹנָה בְּמִסִּין וְצַד חֲגָבִים, וּמַעֲלָה וּמִקְטִיר קִטְרֵת לְעִבּוּדַת כּוֹכָבִים. רַבִּי אֶלְעִזֵּר בֶּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: אֵין צַחוק הָאָמּוֹר כָּאֵן אֶלָּא גִלּוּי עֲרִירוֹת, שְׁנֵאָמַר (בְּרֵאשִׁית לט): "בָּא אֵלַי הָעֶבֶד וְגו' לְצַחֵק בִּי", מִלְמַד שֶׁהֵיְתָה שֶׁרָה אַמְנוֹ רוֹאָה אֶת יִשְׁמַעְאֵל מִכְּבֵשׂ אֶת הָאָמוֹת, וּמַעֲנָה אֶת הַנְּשִׁים. רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל אוֹמֵר: אֵין לְשׁוֹן צַחוק אֶלָּא שְׁפִיכוֹת דְּמִים, שְׁנֵאָמַר (שְׁמוּאֵל ב כ): "וַיֹּאמֶר אַבְנֵר אֶל יוֹאָב יְקוּמוּ נָא הַנְּעָרִים וַיִּשְׁחֲקוּ לַפְּנֵינוּ וְגו' וַיָּקוּמוּ וַיַּעֲבְרוּ בַּמַּסְפֵּר וְגו', וַיִּזְחֲקוּ אִישׁ בְּרֵאשׁ רַעְהוּ וַחֲרָבוּ בְּצַד רַעְהוּ וַיִּפְּלוּ יַחְדָּיו"; מִלְמַד שֶׁהֵיְתָה אַמְנוֹ שֶׁרָה רוֹאָה אֶת יִשְׁמַעְאֵל נוֹטֵל קֶשֶׁת וַחֲצִים, וּמְזַרֵק כִּלְפֵי יְצַחֵק שְׁנֵאָמַר (מְשָׁלִי כו): "כַּמְתַּלְהֵלָה הַיּוֹרָה זָקִים וְגו' כֵּן אִישׁ רָמָה אֶת רַעְהוּ" וְגו'. וְאֵנִי אוֹמֵר, חֵס וְשְׁלוֹם, שִׁיְהִיָּה בְּבִיתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ צַדִּיק הֵהוּא כֶּף. אֶפְשָׁר מִי שְׁנֵאָמַר עָלָיו (בְּרֵאשִׁית יח): "כִּי יִדְעַתִּיו לְמַעַן אֲשֶׁר יִצְוֶה" וְגו' – יְהֵא בְּבִיתוֹ עִבּוּדַת כּוֹכָבִים, גִּלּוּי עֲרִירוֹת וּשְׁפִיכוֹת דְּמִים?! אֶלָּא אֵין צַחוק הָאָמּוֹר כָּאֵן אֶלָּא לְעִנְיָן יְרוּשָׁה, שְׁכַשְׁנוּלֵד אַבִּינוּ יְצַחֵק לְאַבְרָהָם אַבִּינוּ, הָיוּ הַכֵּל שְׂמַחִין וְאוֹמְרִין: נוֹלֵד בֶּן לְאַבְרָהָם! נוֹלֵד בֶּן לְאַבְרָהָם! נוֹחַל אֶת הָעוֹלָם וְנוֹטֵל שְׁנֵי חֲלָקִים! וְהִיָּה יִשְׁמַעְאֵל מִצַּחֵק בְּדַעְתּוֹ, וְאוֹמֵר: אֵל תְּהוּ שׁוֹטִים! אֵל תְּהוּ שׁוֹטִים! אֵנִי בְּכוֹר וְאֵנִי נוֹטֵל שְׁנֵי חֲלָקִים! שְׂמַתְשׁוּבַת הַדְּבַר אֶתְּהָ לְמַד, שְׁנֵאָמַר (בְּרֵאשִׁית כא): "כִּי לֹא יִירַשׁ בֶּן הָאָמָה" וְגו' וְרוֹאָה אֵנִי אֶת דְּבָרֵי מִדְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא.

וְדַ דְּרַשׁ רַבִּי עֲקִיבָא (בַּמְדָּבָר יא): "הַצָּאן וּבִקְרָא יִשְׁחַט לָהֶם וּמִצָּא לָהֶם". וְכִי מִסְפִּיק לָהֶם "אִם אֶת כָּל דְּגֵי הַיָּם יֵאֶסֶף" וְגו', וְכִי הוּא מִסְפִּיק לָהֶם, כְּגוֹן שְׁנֵאָמַר (וַיִּקְרָא יב): "וְאִם לֹא תִמְצָא יָדָהּ דִּי שָׁה", וְכִי אֵיזָה קֶשֶׁה? זוּ, אוּ (בַּמְדָּבָר כא): "שְׁמַעוּ נָא הַמּוֹרִים"? הָרִי אוֹמֵר: זוּ קֶשֶׁה יוֹתֵר מִשְׁמַעוּ נָא הַמּוֹרִים, אֶלָּא שְׂמַחֲלֵל שֵׁם

שְׁמַיִם בְּסִתְרָא – מַחְסִינָא עָלָיו. בְּגִלּוּי – נִפְרָעִין מִמֶּנּוּ. וְזֵה שְׁבַסְתְּרוּ חִיסֵּף עָלָיו הַמְּקוֹם, רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעִזֵּר אוֹמֵר: אֵף זֶה שְׁבַסְתְּרוּ לֹא חִיסֵּף עָלָיו הַמְּקוֹם, שְׁנֵאָמַר (בַּמְדָּבָר יא): "עֲתָה תִרְאֶה הַיִּקְרֹף דְּכָרִי אִם לֹא", וְאֵנִי אוֹמֵר: חֵס וְשְׁלוֹם שְׂתַעֲלָה עַל דַּעְתּוֹ שֶׁל צַדִּיק זֶה, שִׂיאֵמַר אֵין הַמְּקוֹם מִסְפִּיק לְתַתּוֹ לָנוּ וְלִבְהַמְתַּנּוּ, אֶפְשָׁר לְמִי שְׁנֵאָמַר בּוֹ (בַּמְדָּבָר יב): "לֹא כֵן עֲבָדֵי מֹשֶׁה" וְגו'. תַּעֲלָה עַל דַּעְתּוֹ שִׂיאֵמַר אֵין הַמְּקוֹם מִסְפִּיק לָנוּ וְלִבְהַמְתַּנּוּ? וְהֵלֵא כְּשֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם, נִהָר נִילּוּס מִסְפִּיק דְּגַיִם לָהֶם וְלַמִּצְרַיִם, מִסְפִּיק בְּהַמּוֹת לָהֶם וְלַמִּצְרַיִם, אֶלָּא לְעִנְיָן שְׁנֵאָמַר (בַּמְדָּבָר יא): "לֹא יוֹם אֶחָד תֵּאכְלוּן וְגו' עַד חֲדָשׁ יָמִים", אֵמַר מֹשֶׁה לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם! כֶּף הַגּוֹן לָהֶם שְׂתַתֵּן לָהֶם וְתַמְיַתְם? אוֹמְרִים לְאָדָם: 'טוֹל כֶּכֶר וְרַד לְשֵׂאוֹל'? אוֹמְרִים לְחַמּוֹר: 'טוֹל כּוֹר שְׁעוֹרִין וְנַחְתֵּן אֶת רֵאשֵׁי'? יְהֵא אוֹמְרִים עָלַי וְעַלְיָךְ: אֵין בְּשָׂר מוֹצֵאָתָא? אֵמַר לוֹ: וְכִי הַגּוֹן לָהֶם שִׂיאֵמְרוּ, אֵין הַמְּקוֹם מִסְפִּיק לָנוּ וְלִבְהַמְתַּנּוּ? אֶלָּא יֵאבֵד הֵן וְאֶלְף כִּיּוֹצֵא בְּהֵן, וְלֹא תְהֵא יָדִי קְצָרָה לְפָנֵי אֶפְלוֹ שְׁעָה אַחַת, שְׁנֵאָמַר (שָׁם): "וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה הִיד ה' תִּקְצָר" וְגו'. רַבֵּן גְּמַלְיָאֵל בֶּנוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה הַנְּשִׂיא אוֹמֵר: אִי אֶפְשָׁר לְעַמֵּד עַל תְּפִלָּתְם, אִם תַּתֵּן לָהֶם בְּשָׂר בְּהֵמָה גִּסָּה – יֵאמְרוּ: בְּשָׂר בְּהֵמָה דְּקָה בְּקַשְׁנוּ! תַּתֵּן לָהֶם בְּשָׂר בְּהֵמָה דְּקָה – יֵאמְרוּ: בְּשָׂר חַיָּה וְעוֹף אֲנוּ מִבְּקָשִׁים! אִם תַּתֵּן לָהֶם בְּשָׂר חַיָּה וְעוֹפּוֹת – יֵאמְרוּ: בְּשָׂר דְּגַיִם וְחֲגָבִים אֲנוּ מִבְּקָשִׁים! שְׁנֵאָמַר (שָׁם): "הַצָּאן וּבִקְרָא יִשְׁחַט לָהֶם". הַשִּׁיבְתוּ רִיחַ הַקְּדוֹשׁ (שָׁם): "עֲתָה תִרְאֶה הַיִּקְרֹף דְּבָרֵי אִם לֹא"; וְרוֹאָה אֵנִי אֶת דְּבָרֵי מִדְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא.

וְהַ דְּרַשׁ רַבִּי עֲקִיבָא הָרִי הוּא אוֹמֵר (יְחֻזְקָאֵל לג) בֶּן אָדָם יוֹשְׁבֵי הַחֲרוּבוֹת הָאֵלֶּה וְגו' וְהֵלֵא דְבָרִים קַל וְחִמֵּר וּמָה אַבְרָהָם שְׁלֵא עֲבַד אֶלָּא אֵלוֹהַ אֶחָד יִרַשׁ אֶת הָאָרֶץ אֲנוּ שְׁעוֹבְדִין אֵלֵהוּ הַרְבֵּה אֵינוּ דִין שְׁנִירַשׁ אֶת הָאָרֶץ.

ו, רבי נחמיה אומר: ומה אברהם שלא היה לו אלא בן אחד, והקריבו - ירש את הארץ. אנו שמקריבין בנינו לעבודת כוכבים - אינו דין שניירש את הארץ? רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר: ומה אברהם שלא היה לו במי לתלות - ירש את הארץ, אנו שיש לנו במי לתלות, אינו דין שניירש את הארץ? ואני אומר: ומה אברהם שלא נצטוה אלא מצוה יחידית - ירש את הארץ, אנו שנצטוינו על כל מצוות, אינו דין שניירש את הארץ? תדע, שכן תשמע מתשובה שהנביא משיבך אתה למד, שנאמר (יחזקאל לג): "כה אמר ה' על הדם תאכלו וגו' עמדתם על חרבכם וגו' והארץ תירשו". "על הדם תאכלו" - זה אבר מן החי. "ויעניכם תשאו אל גלוליתכם" - זו עבודת כוכבים. "ודם תשפכו" - זו שפיכות דמים. "עמדתם על חרבכם" - זו עוני הדין וגזל. "עשיתן תועבה" - זו משכב זכור. "ואיש את אשת רעהו טמאתם" - זו גלוי ערוה. והלא דברים קל וחמר, ומה שבע מצוות שנצטוו עליהן בני נח - לא עשיתן לפני, ואתם אומרים יירש את הארץ? ורואה אני את דברי מדברי רבי עקיבה.

ו, דרש רבי עקיבא: הרי הוא אומר (זכריה ח): "כה אמר ה' צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי" וגו'. "צום הרביעי" - זה תשעה בתמוז, שבו הבקעה העיר, שנאמר: "ביום הרביעי בתשעה לחדש ויחזק הרעב בעיר ולא היה לחם לעם הארץ ותבקע העיר". ולמה נקרא שמו רביעי? שהוא רביעי לחדשים. "צום החמישי" - זה תשעה באב, יום שנשרף בו בית אלקינו, ולמה נקרא שמו חמישי? שהוא חמישי לחדשים. "צום השביעי" - זה שלשה בתשרי, יום שנהרג בו גדליה בן אחיקם שהרגו ישמעאל בן נתניה. ללמדך, שקשה מיתתן של צדיקים לפני המקום כחברן בית המקדש, ולמה נקרא שמו שביעי? שהוא שביעי לחדשים. ומי הרגו? ישמעאל בן נתניה, שקשה מיתתן של צדיקים לפני המקום כחברן בית המקדש.

"צום העשירי" - זה עשרה בטבת, יום שבו סמך מלך בכל את ידו על ירושלים, שנאמר (יחזקאל כד): "ויהי דבר ה' אלי בשנה התשיעית בחדש העשירי וגו' בן אדם כתב לך את שם היום את עצם היום הזה סמך מלך בכל אל ירושלים". ולמה נקרא שמו העשירי? עשירי לחדשים, ולמה נכתב כאן, והלא היה ראוי זה לכתב ראשון? אלא לסדר החדשים כתקונן, ואני איני אומר כן, אלא "צום העשירי" - זה חמשה בטבת, שבו באתה שמועה לבני גולה שנאמר (יחזקאל לג): "ויהי בשתי עשרה שנה בעשירי בחמישי לחדש לגלותנו בא אלי הפליט לאמר הפתה העיר", ועשו יום שמועה כיום שרפה, ונראין דברי מדבריו, שאני אומר על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון, והוא אומר על ראשון ראשון ועל אחרון ראשון, אלא שהוא מונה לסדר חדשים, ואני מונה לסדר פרעניות.

מסכת סוטה פרק שביעי

ז, א שבועות העדות והדינים הנאמר בכל לשון שהן שומעים, ואמרו לו 'אמן' - הרי אלו חייבין שבועת הדינין, כיצד? הרי מי שנתחייב שבועה לחברו, אומרין לו: הוי יודע שכל העולם כלו נודעוץ כשנאמר הקדוש ברוך הוא בסניי (שמות כ): "לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא", וכל עברות שבתורה כתוב בהן: "ונקה", וכאן נאמר "לא ינקה". וכל עברות שבתורה נפרעין ממנו וממשפחתו ומכל העולם, ויהא עון העולם כלו תלוי בו, שנאמר (הושע ד): "אלה וכחש וגו' על כן תאבל הארץ", כל עברות שבתורה נפרעין ממנו, וזו ממנו ומקורביו, שנאמר (קהלת ה): "אל תתן את פיך לחטיא את בשרך", ואין בשרו אלא קרובו, שנאמר (ישעיהו נח): "ומבשרך אל תתעלם". וכל עברות שבתורה נפרעין ממנו, וזו נפרעין ממנו ומכל העולם, ויהא עון העולם כלו תלוי בו, שנאמר: "אלה וכחש וגו', וכתוב: "מפני אלה אבלה הארץ על כן תאבל הארץ ואמלל כל יושבי בה",

ז, ד ברכת הלל ושמע ותפלה נאמרין בכל לשון. רבי אומר: אומר אני, שאין שמע נאמר אלא בלשון הקדש, שנאמר (דברים ו): "והיו הדברים האלה" וגו'.

ז, ה ברכת כהנים אלו בשעה שהכהנים אומרים על מעלות האולם. הכל כשרין לעלות במעלות האולם, בין תמימים בין בעלי מומין, בין במשמר שלו בין במשמר שאינו שלו, חוץ ממי שיש בו מום בפניו בדידו וברגליו, שלא ישא את כפיו, מפני שהעם מסתכלין בו, וכשם שגשאיאות כפים במקדש - כך גשאיאות כפים בגבולין.

ז, ו מעשה ברבי יוחנן בן ברוקה ורבי אלעזר בן חסמא שבאו מיבנה ללוד, והקיבילו את פני רבי יהושע מפקיעין, אמר להם: רבי יהושע: מה חדוש היה בבית המדרש היום? אמרו לו: רבי! תלמידך אנו, ומימך אנו שותין. אמר להם: אי אפשר שיהא בית המדרש בלא חדוש, שבת של מי היתה? אמרו לו של רבי אלעזר בן עזריה. אמר להם: ובמה היתה הגדה היום? אמרו לו: בפרשת הקהל (דברים לא): "הקהל את העם האנשים והנשים והטף". אמר להם: מה דרש בה? אמרו לו: רבי! כך דרש בה: אם אנשים באו ללמד - נשים באו לשמוע. **טפין** למה באו? כדי לתן שכר למביאייהו. אמר להם: מרגליות טובה היתה בידכם, ובקשתם לאבד ממני? ועוד אחרת דרש (דברים כו): "את ה' האמרת היום וה' האמירך היום". אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל: כשם שעשיתם אותי חטיבה אחת בעולם הזה, אף אני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם הבא.

ז, ז ועוד דרש (קהלת י'): "דברי חכמים פדרבונות וכמסמרות נטועים בעלי אספות נתנו מרועה אחד", למה נמשלו דברי תורה לדרבן מה דרבן זה מכונן את הפרה לתלמיה, להביא חיים לעולם, אף דברי תורה מכוננים את לומדיהם להביאם מדרכי מיתה לדרכי חיים, שנאמר (משלי ג): "עץ חיים היא וגו'. אי מה דרבן זה מטלטל,

וכל עברות שבתורה, אם יש לו - תולין לו לשנים ושלושה דורות, וזו נפרעין ממנו לאלתר, שנאמר (זכריה ה, ד): "הוצאתיה נאם ה' צבאות ובאה אל בית הגנוב ואל בית הנשבע בשמי לשקר ולנה בתוך ביתו וכלתו ואת עציו ואת אבניו". "הוצאתיה ובאה אל בית הגנוב" - זה הגנוב דעת הבריות שאין לו ממון אצל חברו, וטוענו ומשביעו, וגנוב דעת הבריות. "ואל בית הנשבע בשמי לשקר" - כמשמעו. כל עברות שבתורה בממונו, זה בממונו ובגופו, שנאמר (שם): "ולנה בתוך ביתו וכלתו ואת עציו ואת אבניו"; בא וראה, דברים שאין האש והמים מכלה אותן שבועת שקר מכלה אותן, כל עברות שבתורה - בממונו, וזה בממונו ובגופו, שנאמר: "וכלתו ואת עציו" וגו'.

ז, ב אם אמר: 'איני נשבע' - פוטרין אותו מיד, ואם אמר: 'הריני נשבע', העומדים שם אומרים זה לזה (במדבר טז): "סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה".

ז, ג ומשביעין אותו בשבועה האמורה בתורה, שנאמר (בראשית כד): "ואשביעך בה' אלהי השמים ואלהי הארץ", וכשמשביעים אותו אומרין לו: הוי יודע שלא על דעתך אנו משביעין אותך, אלא על דעת המקום ודעת בית דין, שכן מצינו במשה רבנו, כשהשביע משה את בני ישראל בערבות מואב, אמר להם: לא על תנאי שבלבכם אני משביע אתכם, אלא על תנאי שבלבבנו, שנאמר (דברים כט): "ולא אתכם לבדכם וגו' כי את אשר ישנו פה ואשר איננו פה", אין לי אלא אתכם, מנין לדורות הבאים אחריכם ולגרים שנתוספו עליכם. תלמוד לומר "ולא אתכם לבדכם", אלא (שם): "ואת אשר איננו פה עמנו היום", ואין לי אלא מצות שקבלו מהר סיני, מצוות העתידים להתחדש, כגון מקרא מגלה, מנין? תלמוד לומר (אסתר ט): "קימו וקבלו וגו' ולא יעברו" - קימו מה שקבלו כבר.

אָמְרוּ חֲגַר תּוֹקַע בּמִקְדָּשׁ, מִשּׁוּם רַבֵּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נִתְחַיְבוּ יִשְׂרָאֵל כְּלָיָה שֶׁהַחֲנִיפוּ לְאַגְרִיפּוּס הַמְּלָךְ.

ט. קורא מתחלה (דברים א): "אלה הדברים" עד "שמע והיה אם שמוע תשמעו", "עשר תעשר", וכי תכלה לעשר", רבי אומר: לא היה צריך להתחיל מראש הספר, אלא שמע והיה אם שמוע תשמעו, עשר תעשר, וכי תכלה לעשר, ופרשת המלך, עד שגומר את כלה, ודרשות נדרשות בה וגו' עד סוף (דברים כ): "כי ה' אלהיכם ההולך עמכם", זה השם שנתון בארון שנאמר (במדבר לא): "וישלח אותם משה אלף למטה לצבא אותם ואת פינחס", מגיד שפינחס משוח מלחמה. וכלי הקדש זה הארון, שנאמר (במדבר ד): "ולא יבאו לראות ככלע" וגו'. ויש אומרים: אלו בגדי כהונה, שנאמר (שמות כט): "ובגדי הקדש" וגו'. רבי יהודה בן לקיש אומר: שני ארונות היו אחד שיוצא עמהן למלחמה, ואחד ששרוי עמהן במחנה, זה שיוצא עמהן למלחמה, היה בו ספר תורה, שנאמר (במדבר י): "וארון ברית ה' נוסע לפניהם" וגו', וזה ששרוי עמהן במחנה, זה שהיה בו שברי לוחות, שנאמר (במדבר יד): "וארון ברית ה' ומשה לא משו מן המחנה".

זי פעמים יוצא ומדבר עמהם, אחד בספר ואחד במערכי המלחמה שבספר, מה הוא אומר? ילך וישמע דברי כהן במערכי מלחמה, מה הוא אומר (דברים כ): "מי האיש אשר בנה בית חדש ולא חנכו ילך וישוב לביתו", נפל בית ובנאו, הרי זה חוזר, רבי יהודה אומר: אם חדש בו דבר - חוזר. ואם לאו - אין חוזר. רבי אליעזר אומר: אנשי שרון לא היו חוזרין לבתיהן, מפני שהיו מחדשים אותן פעם אחת בשבוע.

זיא (דברים כ): "ומי האיש אשר נטע כרם ולא חללו ילך וישוב לביתו", אחד הנוטע את הכרם ואחד חמשה אילני מאכל מחמשת המינין, אפלו בחמש עירות - הרי

יכול אף דברי תורה כן? תלמוד לומר מסמרות, אי מה מסמר זה חסר ולא תיר, אף דברי תורה כן? תלמוד לומר נטועים! מה נטיעה פרה ורבה, אף דברי תורה פריין ורביין. "בעלי אספות" - אלו תלמידי חכמים שנכנסין ויושבין אספות ועוסקין בתורה, ואומרים על טמא טמא ועל טהור טהור, על טמא במקומו ועל טהור במקומו, שמא יאמר אדם בדתו, הואיל ובית שמאי מטמאין ובית הלל מטהרין, איש פלוני אוסר איש פלוני מתיר, היאך אני למד תורה מעתה? תלמוד לומר "כלם נתנו מרועה אחד", אל אחד בראן, פרנס אחד כתבן, אדון כל המעשים ברוך הוא, שנאמר: "וידבר אלהים את כל הדברים האלה". "דברים" - "הדברים" - "אלה הדברים", כל הדברים, כלם נתנו מרועה אחד, אף אתה עשה אונך כאפרכסת ועשה לבך חדרי חדרים, לכנוס בו דברי בית שמאי ודברי בית הלל, וקנה לך לב לשמוע את דברי מטמאין ואת דברי מטהרין, את דברי אוסרין ואת דברי מתירין, את דברי פוסלין ואת דברי מכשירין, אמר להן: אין דור יתום שרבי אלעזר בן עזריה שרוי בתוכו.

זח בימה של עץ היו עושין לו בעזרה, והוא יושב עליה. רבי אליעזר בן יעקב אומר: בהר הבית, שנאמר (נחמיה ח): "ויקרא בו לפני הרחוב אשר לפני שער המים מן האור עד מחצית היום וגו', ויעמד עזרא הסופר על מגדל עץ אשר עשו לו לדבר וגו', ויפתח עזרא הספר לעיני כל העם וגו', ויברך עזרא את ה' האלהים הגדול ויענו כל העם אמן אמן וגו'. ואומר (דברי הימים ב כג): "ותרא והנה המלך עומד על עמודו במבוא והשרים והחוצצרות על המלך" וגו' אותו היום עמדו כהנים בגדרים ובפכרצות, וחוצצרות של זהב בידיהם, ותוקעין ומריעין ותוקעין, כל כהן שאין בידו חוצצרות, אומרין: דומה זה שאין הוא כהן. שכן גדול היה לאנשי ירושלים שמשפירין חוצצרות בדינר זהב, בו ביום ראה רבי טרפון חגר עומד ומתריע בחוצצרות, משם

(דְּבָרִים כז): "וְהָיָה בַיּוֹם אֲשֶׁר תַּעֲבְרוּ אֶת הַיַּרְדֵּן, כִּי יֵצֵד עִבְרֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַיַּרְדֵּן? בְּכֹל יוֹם הָיָה אַרְוֹן נוֹסֵעַ אַחַר שְׁנֵי דְגָלִים, וְהָיָה נוֹסֵעַ תַּחֲלָה, שְׁנָאֲמַר (יְהוֹשֻׁעַ ג): "הִנֵּה אַרְוֹן הַבְּרִית אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ עוֹבֵר לִפְנֵיכֶם". בְּכֹל יוֹם הָיָה לָיוֹם נוֹשָׂאִין אֶת הָאָרְוֹן, וְהָיָה נִשְׂאוּהוּ כְהֻנָּים, שְׁנָאֲמַר (שָׁם): "וְהָיָה כְּנָח כַּפּוֹת רִגְלֵי הַכְּהֻנָּים" וְגו'. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: בְּשִׁלְשָׁה מְקוֹמוֹת הַכְּהֻנָּים נִשְׂאוּ אֶת הָאָרְוֹן, אַחַת כְּשֶׁעָבְרוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַיַּרְדֵּן, וְאַחַת כְּשֶׁסָּבְבוּ אֶת יְרִיחוֹ, וְאַחַת כְּשֶׁהִחְזִירוּהוּ לְמִקְוָמוֹ.

ב. וְכִיּוֹן שֶׁהוֹטְבֵלוּ מִקְצַת רִגְלֵי הַכְּהֻנָּים בַּמַּיִם, עָמְדוּ הַמַּיִם, שְׁנָאֲמַר (יְהוֹשֻׁעַ ג): "וַיַּעֲמְדוּ הַמַּיִם" וְגו'. וְכַמָּה גוֹבְהֵן שֶׁל מַיִם? שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי מִיל עַל שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי מִיל כְּנֶגֶד מַחְנֵה יִשְׂרָאֵל; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזָר בֶּן רַבִּי שְׁמַעוֹן: וְכִי אֵיזָה קֵל, אָדָם אוֹ מַיִם? הָיָה אוֹמֵר מַיִם קֵלִין יוֹתֵר מִבְּנֵי אָדָם! אִם כֵּן, בָּאוּ מַיִם וְשׁוֹטְפִין אוֹתוֹ, אֵלָּא מִלְּמַד שֶׁהָיָה הַמַּיִם מְגֻדְשִׁין וְעוֹלִין לְמַעְלָה כַּפִּין עַל גְּבִי כַּפִּין, כְּשִׁלְשׁ מְאוֹת מִיל, עַד שֶׁרָאוּ אוֹתָם כָּל מַלְכֵי הָאֲמוֹת, שְׁנָאֲמַר (יְהוֹשֻׁעַ ה, א): "וְהָיָה כְּשִׁמְעוּ כָּל מַלְכֵי הָאֲמוֹרִי אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן יָמָּה, וְכָל מַלְכֵי הַכְּנַעֲנִי אֲשֶׁר עַל הַיַּם, אֶת אֲשֶׁר הוֹבִישׁ ה' אֶת מִי הַיַּרְדֵּן, מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עַד עֶבְרָם, וַיִּמַּס לְבָבָם וְלֹא הָיָה כִּם עוֹד רוּחַ מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל". וְכֵן רָחַב אֲמָרָה לְשִׁלּוּחֵי יְהוֹשֻׁעַ (יְהוֹשֻׁעַ ב): "כִּי שְׁמַעְנוּ אֶת אֲשֶׁר הוֹבִישׁ ה' אֶת מִי יַם סוּף מִפְּנֵיכֶם וְגו' וַנִּשְׁמַע וַיִּמַּס לְבָבָנוּ וְלֹא קָמָה עוֹד" וְגו'.

ח. ג. עוֹדָם עוֹבְרִים הַיַּרְדֵּן, אָמַר לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ: עַל מִנֵּת כֵּן אַתֶּם נִכְנָסִין לָאָרֶץ שְׁתוּרִישׁוּ אֶת יוֹשְׁבֵיהָ, שְׁנָאֲמַר (בַּמִּדְבָּר לג): "וְהוֹרִשְׁתֶּם אֶת כָּל יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם וְאַבְדְתֶם" וְגו'. אִם אַתֶּם עוֹשִׂין כֵּן – מָטָב, וְאִם אֵין אַתֶּם מְקַבְּלִין – בְּאֵין מַיִם וְשׁוֹטְפִין אַתְכֶם. עוֹדָם בִּירְדוֹן, אָמַר לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ (יְהוֹשֻׁעַ ד): "הָרִימוּ לָכֶם אִישׁ אֶבֶן אַחַת עַל שִׁכְמוֹ לְמַסְפָּר שְׁכֻטֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל" (שָׁם), "וְהִנַּחְתֶּם אוֹתָם וְגו' תַּחַת מַצֵּב רִגְלֵי הַכְּהֻנָּים" (יְהוֹשֻׁעַ

ד, ו): "לְמַעַן תִּהְיֶה זֹאת אוֹת בְּקִרְבְּכֶם כִּי יִשְׁאַלְוּ בְּנֵיכֶם מִחֵר לֵאמֹר מַה הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה" וְגו'. סִימָן לְבָנִים שֶׁעָבְרוּ אֲבוֹת אֶת הַיַּרְדֵּן. עוֹדָם בִּירְדוֹן, אָמַר לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ (שָׁם): "שְׂאוּ לָכֶם מִזֶּה מִתּוֹךְ הַיַּרְדֵּן מִמַּצֵּב רִגְלֵי הַכְּהֻנָּים, הֵכֵן שְׁתִּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים וְהַעֲבַרְתֶּם אוֹתָם עִמָּכֶם וְהִנַּחְתֶּם אוֹתָם בְּמַלּוֹן". יְכוֹל בְּכָל מַלּוֹן וּמַלּוֹן? תִּלְמוּד לומר: – "אֲשֶׁר תִּלְיֵנוּ בּוֹ הַלֵּילָה". רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֲבָא חֶלְפֵתָא, וְרַבִּי אֱלֶעָזָר בֶּן מִתְיָא, וְחֲנַנְיָא בֶּן עֲכִינָאִי עָמְדוּ עַל אוֹתָן אֲבָנִים, וְשִׁעְרוּ כָּל אַחַת וְאַחַת מִשְׂאוֹ אַרְבַּעִים סָאָה, מִכָּאֵן אַתָּה מַחֲשֵׁב לְאֶשְׁכּוּל כַּמָּה הִיא בְּאֶשְׁכּוּל. וְכִיּוֹן שֶׁעָלָה הָאֲחִרוֹן שְׁבִי־יִשְׂרָאֵל מִן הַיַּרְדֵּן – חֲזָרוּ מִי הַיַּרְדֵּן לְמִקְוָמָן, שְׁנָאֲמַר (שָׁם): "וַיִּשְׁבוּ מִי הַיַּרְדֵּן לְמִקְוָמָם, וַיִּלְכוּ כְּתַמּוּל שְׁלוֹשׁוֹם עַל כָּל גְּדוּתֵיהֶם", נִמְצְאוּ יִשְׂרָאֵל לְצַד אַחַד וְאַרְוֹן וְנוֹשְׂאָיו לְצַד אַחֵר. נִשְׂאָ אַרְוֹן אֶת נוֹשְׂאָיו וְהַעֲבִיבֵן בִּירְדוֹן, שְׁנָאֲמַר: "וַיְהִי כַּאֲשֶׁר תָּם כָּל הָעָם לַעֲבֹר וַיַּעֲבֹר אַרְוֹן ה' וְהַכְּהֻנָּים לִפְנֵי הָעָם".

ח. ד. נִמְצְאָתָא אַתָּה אוֹמֵר, שִׁלְשָׁה מִיַּיִן אֲבָנִים הֵן, אַחַת שֶׁהָקִים מִשֶּׁה עַל שִׁפְתֵי הַיַּרְדֵּן בְּעֵרְבוֹת מוֹאָב, וְאַחַת שֶׁהָקִים יְהוֹשֻׁעַ בְּתוֹךְ הַיַּרְדֵּן, שְׁנָאֲמַר: "וּשְׁתִּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים הָקִים יְהוֹשֻׁעַ בְּתוֹךְ הַיַּרְדֵּן". וְאַחַת שֶׁהָקִים בַּגִּלְגָל, שְׁנָאֲמַר: "וְיָאֵת שְׁתִּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר לְקַחוֹ" וְגו'.

ח. ה. כִּי יֵצֵד עִבְרֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַיַּרְדֵּן? רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עַל אֲבָנֵי מִזְבַּח כְּתוּבָהוּ. אָמַר לוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן: לְדַבְרֵיךָ, הָאֵיךְ לְמַדּוּ אוֹתָם עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים אֶת הַתּוֹרָה? אָמַר לוֹ: מִלְּמַד שְׁנַתֵּן לָהֶם בֵּינָה בְּלֵב כָּל אִמָּה וּמְלָכוֹת,

מקיפין את הארון, והלויים את הכהנים, וכל ישראל מכאן ומכאן, שנאמר (יהושע ח): "וכל ישראל וזקניו עומדים מזה ומזה לארון", מה תלמוד לומר "חציו אל מול הר גריזים והחציו אל מול הר עיבל"? מלמד ששלוחי הר גריזים מרבין משלוחי הר עיבל, מפני שמקצת שבטו של לוי למטה. רבי אליעזר בן יעקב אומר: אי אפשר לומר לומר לוי למטה, שכבר נאמר לוי למעלה, ואי אפשר לומר לוי למעלה, שכבר נאמר לוי למטה, אמור מעתה: זקני כהנה ולויה למטה, ושאר למעלה. רבי יאשיה אומר: הראוין לשרת עומדין למטה, ושאיין ראוין לשרת עומדין למעלה, הפכו פניהם כלפי הר גריזים ופתחו בברכה: "ברוך האיש אשר לא יעשה פסל ומסכה תועבת ה' מעשה ידי חרש", והיו אלו ואלו עונין ואומריין אמן. הפכו פניהם כלפי הר עיבל, ופתחו בקללה (דברים כז): "ארור האיש אשר יעשה וגו', והיו אלו ואלו עונין אמן. הפכו פניהם כלפי הר גריזים, פתחו בברכות: "ברוך אשר יקים את דברי התורה". כלפי הר עיבל פתחו בקללות (שם): "ארור האיש אשר לא יקים וגו'. ארור בכלל ארור בפרט, ללמד וללמד לשמור ולעשות, ארבע על ארבע - הרי שמונה על שמונה, הרי שש עשרה על שש עשרה, ושלוש כרתות עם כל אחת ואחת - הרי ארבעים ושמונה כרתות. וכן בערכות מואב. רבי שמעון מוציא של הר גריזים ושל הר עיבל, ומביא של אהל מועד, ואין לה כל דבר ודבר שלא נכתרו עליו בארבעים ושמונה כרתות. רבי שמעון בן יהודה איש כפר עכו אמר משם רבי שמעון: אין לה כל דבר ודבר בתורה שלא נכתרו עליו חמש מאות אלה ושלושת אלפים וחמש מאות וחמשים כרתות, כיוצאי מצרים. אמר רבי: אם לדברי רבי שמעון בן יהודה איש כפר

ושגרו נטרין שלהן, וקלפו את הסיד, והשיאו את הכתב מגבי האבנים בשבעים לשון. באותה שעה נתחתם גזר דינן של עובדי פוכבים לבאר שחת. רבי שמעון אומר: על הסיד כתבו. כיצד? כידוהו וסידוהו בסיד, וכתבו עליו את כל דברי התורה בשבעים לשון, וכתבו למטה (דברים כ): "למען אשר לא ילמדו אתכם" וגו', אם אתם חוזרין בכם - אנו מקבלין אתכם.

ו. בא וראה כמה נסים נעשו לישראל באותו היום, עברו ישראל את הירדן, ובאו להר גריזים ולהר עיבל יותר מששים מיל, ולא היה בריה יכולה לעמד בפניהם, וכל העומד בפניהם - מיד נתרז, שנאמר (שמות כג): "את אימתי אשלח לפניך והמתה את כל העם אשר תבא בהם". ואומר (שמות טו): "תפול עליהם אימתה ופחד וגו' עד יעבר עמך ה'" - זו ביאה ראשונה. "עד יעבר עם זו קניית" - זו ביאה שניה. אמור מעתה: ראוין היו ישראל לעשות להם נס בביאה שניה כדרך שנעשו נסים על הים, אלא שגזרם החטא. ואחר כך הביאו אבנים וכתבו את המזבח וסידוהו בסיד, וכתבו עליהם את כל דברי התורה בשבעים לשון, שנאמר: "באר היטב". והעלו עליו עולות ושלמים, וישבו ואכלו ושתו, וקפלו את האבנים, ובאו ולנו במקומן, שנאמר (יהושע ד): "והעברתם אתם עמכם והנחתם אותם במלון". יכול במלון, תלמוד לומר (שם): "במלון אשר תלינו בו הלילה". וכתוב (שם): "ואת שתים עשרה האבנים האלה אשר לקחו"; הא למדת, שבגלגל העמידים.

ז. כיצד אמרו ישראל ברכות וקללות? ששה שבטים עלו לראש הר גריזים וששה שבטים עלו לראש הר עיבל, והכהנים והלויים והארון עומדים למטה באמצע, הכהנים

¹ פרושי: שהיה הסיד למעלה מן הכתב

הַשְּׁלִים

תּוֹסֶפֶתָא

עכו, שְׁאָמַר מִשֵּׁם רַבִּי שְׁמֵעוֹן, אֵין כָּל דְּבָר
וְדָבָר בְּתוֹרָה שְׁלֵא נִכְרְתוּ עָלָיו שְׁלֵשׁ עֶשְׂרֵה
כְּרִיתוֹת. וַיֵּשׁ עִם כָּל אַחַת וְאַחַת מֵהֶן – שֵׁשׁ
מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשׁת אֲלָפִים וְחֲמֵשׁ מֵאוֹת
וְחֲמִשִּׁים.

<p>4</p> <p>ראשון Sunday</p> <p>זמן מוצי"ט 7:45 Yom Tov Ends</p>	<p>טז</p> <p>16</p>	<p>2nd Day Succos</p> <p>ב' דסוכות, אבן שתיה</p> <p>עלות השחר _____ 5:44 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:14 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:24 שקיעה _____ 6:32 בבלי: ערובין נו • ירושלמי: שקלים כט • תוספתא: סוטה ב ב"ך: איוב יח-ט • רמב"ם: תפילין ומזוזה וספר תורה י</p>
<p>5</p> <p>שני Monday</p>	<p>יז</p> <p>17</p>	<p>1st Day Chol Hamoed</p> <p>א דחובה'מ סוכות, אערוד שועי</p> <p>עלות השחר _____ 5:45 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:14 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:24 שקיעה _____ 6:30 בבלי: ערובין נז • ירושלמי: שקלים ל • תוספתא: סוטה ג ב"ך: איוב כ-כא • רמב"ם: ציצית א</p>
<p>6</p> <p>שלישי Tuesday</p> <p>הילולא דרבנז"ל</p>	<p>יח</p> <p>18</p>	<p>2nd Day Chol Hamoed</p> <p>ב דחובה'מ סוכות, אום אני חומה</p> <p>עלות השחר _____ 5:46 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:14 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:24 שקיעה _____ 6:29 בבלי: ערובין נח • ירושלמי: שקלים לא • תוספתא: סוטה ד ב"ך: איוב כב-כג • רמב"ם: ציצית ב</p>
<p>7</p> <p>רביעי Wednesday</p>	<p>יט</p> <p>19</p>	<p>3rd Day Chol Hamoed 3:00am</p> <p>ג דחובה'מ, קל למשעות, תקופה:</p> <p>עלות השחר _____ 5:47 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:15 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:24 שקיעה _____ 6:27 בבלי: ערובין נט • ירושלמי: שקלים לב • תוספתא: סוטה ה ב"ך: איוב כד-כה • רמב"ם: ציצית ג</p>
<p>8</p> <p>חמישי Thursday</p>	<p>כ</p> <p>20</p>	<p>4th Day Chol Hamoed</p> <p>ד דחובה'מ סוכות, אום נצורה</p> <p>עלות השחר _____ 5:48 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:15 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:24 שקיעה _____ 6:25 בבלי: ערובין ס • ירושלמי: שקלים לג • תוספתא: סוטה ו ב"ך: איוב כז-כח • רמב"ם: ברכות א</p>
<p>9</p> <p>ששי Friday</p> <p>הדלקת הנרות 6:07 Candle Lighting</p>	<p>כא</p> <p>21</p>	<p>Hoshanah Rabbah</p> <p>הושענא רבה</p> <p>עלות השחר _____ 5:49 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:16 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:24 שקיעה _____ 6:24 בבלי: ערובין סא • ירושלמי: מגילה א • תוספתא: סוטה ז ב"ך: איוב כח-כט • רמב"ם: ברכות ב</p>
<p>10</p> <p>שב"ק Shabbos</p> <p>הדלקת הנרות 7:35 Candle Lihting</p>	<p>כב</p> <p>22</p>	<p>Shemini Atzeres / Yizkor</p> <p>שמיני עצרת, יזכור</p> <p>עלות השחר _____ 5:50 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:16 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:25 שקיעה _____ 6:22 בבלי: ערובין סב • ירושלמי: מגילה ב • תוספתא: סוטה ח ב"ך: איוב ל-לא • רמב"ם: ברכות ג</p>

דורך שמחת יום טוב, און דורכ'ן לייגן תפלין ווי עס דארף צו זיין, איז מען זוכה צו געבוי'רן אינגלעך.

(ספר המדות אות פנים תק"א, סימן י')